

ПРОГРАМА

ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ГАБРОВО

2023-2027 г.

ВЪВЕДЕНИЕ	6
НОРМАТИВНО ОСНОВАНИЕ ЗА РАЗРАБОТВАНЕ НА ПРОГРАМАТА	6
АНАЛИЗ НА СРЕДАТА	7
ПРИРОДО–ГЕОГРАФСКИ ХАРАКТЕРИСТИКИ НА ОБЩИНАТА.....	7
СОЦИАЛНО–ИКОНОМИЧЕСКИ АНАЛИЗ В КОНТЕКСТА НА ОПАЗВАНЕТО НА ОКОЛНАТА СРЕДА	11
АНАЛИЗ НА СЪСТОЯНИЕТО НА ОКОЛНАТА СРЕДА ПО КОМПОНЕНТИ И ФАКТОРИ НА ВЪЗДЕЙСТВИЕ	14
КАЧЕСТВО НА АТМОСФЕРНИЯ ВЪЗДУХ	15
ВЪВЕДЕНИЕ	15
ОСНОВНИ ИЗВОДИ ОТ АНАЛИЗА ПО ПОДХОДА „ДВИЖЕЩИ СИЛИ – НАТИСК – СЪСТОЯНИЕ - ОТГОВОР“	17
ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ.....	18
Води.....	19
ВЪВЕДЕНИЕ	19
ОСНОВНИ ИЗВОДИ ОТ АНАЛИЗА ПО ПОДХОДА „ДВИЖЕЩИ СИЛИ – НАТИСК – СЪСТОЯНИЕ - ОТГОВОР“	21
ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ.....	22
ОТПАДЪЦИ.....	23
ВЪВЕДЕНИЕ	23
ОСНОВНИ ИЗВОДИ ОТ АНАЛИЗА ПО ПОДХОДА „ДВИЖЕЩИ СИЛИ – НАТИСК – СЪСТОЯНИЕ - ОТГОВОР“	25
ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ.....	26
Почви.....	27
ВЪВЕДЕНИЕ	27
ОСНОВНИ ИЗВОДИ ОТ АНАЛИЗА ПО ПОДХОДА „ДВИЖЕЩИ СИЛИ – НАТИСК – СЪСТОЯНИЕ - ОТГОВОР“	29
ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ.....	30
БИОЛОГИЧНО РАЗНООБРАЗИЕ, НАЦИОНАЛНА ЕКОЛОГИЧНА МРЕЖА	31
ВЪВЕДЕНИЕ	31
ОСНОВНИ ИЗВОДИ ОТ АНАЛИЗА ПО ПОДХОДА „ДВИЖЕЩИ СИЛИ – НАТИСК – СЪСТОЯНИЕ - ОТГОВОР“	33
ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ.....	34
Гори.....	35
ВЪВЕДЕНИЕ	35
ТЕНДЕНЦИИ И ПЕРСПЕКТИВИ ГОРИ.....	36
ОСНОВНИ ИЗВОДИ ОТ АНАЛИЗА ПО ПОДХОДА „ДВИЖЕЩИ СИЛИ – НАТИСК – СЪСТОЯНИЕ - ОТГОВОР“	37
ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ.....	38
ЗЕЛЕНА СИСТЕМА.....	39
ВЪВЕДЕНИЕ	39
ОСНОВНИ ИЗВОДИ ОТ АНАЛИЗА ПО ПОДХОДА „ДВИЖЕЩИ СИЛИ – НАТИСК – СЪСТОЯНИЕ - ОТГОВОР“	41

ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ	42
Шум в околната среда	43
ВЪВЕДЕНИЕ	43
ОСНОВНИ ИЗВОДИ ОТ АНАЛИЗА ПО ПОДХОДА „ДВИЖЕЩИ СИЛИ – НАТИСК – СЪСТОЯНИЕ – ОТГОВОР“	45
ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ	46
РАДИАЦИОННА ОБСТАНОВКА И ВЛИЯНИЕ ОТ НЕЙОНИЗИРАЩИТЕ ЛЪЧЕНИЯ	47
ВЪВЕДЕНИЕ	47
ОСНОВНИ ИЗВОДИ ОТ АНАЛИЗА ПО ПОДХОДА „ДВИЖЕЩИ СИЛИ – НАТИСК – СЪСТОЯНИЕ – ОТГОВОР“	49
ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ	50
ИЗМЕНЕНИЕ НА КЛИМАТА	51
ВЪВЕДЕНИЕ	51
ОСНОВНИ ИЗВОДИ ОТ АНАЛИЗА ПО ПОДХОДА „ДВИЖЕЩИ СИЛИ – НАТИСК – СЪСТОЯНИЕ – ОТГОВОР“	53
ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ	54
ИНСТИТУЦИОНАЛНА И НОРМАТИВНА РАМКА ЗА ОСЪЩЕСТВЯВАНЕ НА ПОЛИТИКИТЕ ПО ОКОЛНА СРЕДА НА ОБЩИНСКО И НАЦИОНАЛНО НИВО	55
АДМИНИСТРАТИВНИ И ИКОНОМИЧЕСКИ ИНСТРУМЕНТИ ЗА ОСЪЩЕСТВЯВАНЕ НА ПОЛИТИКИТЕ	57
АНАЛИЗ НА РАЗХОДИТЕ ЗА ОКОЛНА СРЕДА	59
АНАЛИЗ НА СИЛНИТЕ И СЛАБИТЕ СТРАНИ, ВЪЗМОЖНОСТИТЕ И ЗАПЛАХИТЕ (SWOT)	62
ВИЗИЯ, ПРИОРИТЕТИ И СТРАТЕГИЧЕСКИ ЦЕЛИ НА ПРОГРАМАТА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ГАБРОВО	67
ПРИОРИТЕТ 1 : ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ НА ПРИРОДНИЯ КАПИТАЛ, УСТОЙЧИВИ ОБЩНОСТИ И ЕКОСИСТЕМИ	69
СЪОТВЕТСТВИЕ С ИДЕНТИФИЦИРАНИТЕ ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА ОТ АНАЛИЗА НА КОМПОНЕНТИТЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА И АНАЛИЗА НА УПРАВЛЕНИЕТО:	69
СТРАТЕГИЧЕСКИ ЦЕЛИ	70
СЦ 1: ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ И СЪХРАНЯВАНЕ НА БИОЛОГИЧНОТО РАЗНООБРАЗИЕ И ЕСТЕСТВЕНИТЕ ФУНКЦИИ НА ЕКОСИСТЕМИТЕ. ИНФОРМИРАНО УЧАСТИЕ НА ЗАИНТЕРЕСОВАНИТЕ СТРАНИ: СПОДЕЛЕНА ОТГОВОРНОСТ, СПОДЕЛЕНО УПРАВЛЕНИЕ	70
ОБЛАСТИ НА ДЕЙСТВИЕ:	70
СЦ 2: ЕКОЛОГИЗАЦИЯ НА НАСЕЛЕНИТЕ МЕСТА - ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ НА ПРИСУСТВИЕТО НА ПРИРОДАТА В УРБАНИЗИРАНИТЕ ТЕРИТОРИИ	82
ОБЛАСТИ НА ДЕЙСТВИЕ:	82
ПРИОРИТЕТ 2 : НАСЕЛЕНИ МЕСТА С ВИСОКО КАЧЕСТВО НА ЖИВОТ, МОДЕРНА ЕКОЛОГИЧНА ИНФРАСТРУКТУРА И НУЛЕВО ЗАМЪРСЯВАНЕ	88
СЪОТВЕТСТВИЕ С ИДЕНТИФИЦИРАНИТЕ ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА ОТ АНАЛИЗА НА КОМПОНЕНТИТЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА И АНАЛИЗА НА УПРАВЛЕНИЕТО:	88
СТРАТЕГИЧЕСКИ ЦЕЛИ	90
СЦ 1: НУЛЕВО ЗАМЪРСЯВАНЕ В НАСЕЛЕНИТЕ МЕСТА - ПРЕДОТВРАТЯВАНЕ И НАМАЛЯВАНЕ НА ЗАМЪРСЯВАНЕТО НА ВОДИТЕ, АТМОСФЕРНИЯ ВЪЗДУХ; БЕЗОПАСНИ НИВА НА ШУМ, ЙОНИЗИРАЩИ И НЕЙОНИЗИРАЩИ ЛЪЧЕНИЯ.	90
ОБЛАСТИ НА ДЕЙСТВИЕ:	90

СЦ 2: ЕФЕКТИВНО ПРИЛАГАНЕ НА ЙЕРАРХИЯТА НА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ ВЪВ ВСИЧКИ ПРОЦЕСИ И НА ВСИЧКИ НИВА /ПРИЛАГАНЕ НА ПРИНЦИПА "НУЛЕВИ ОТПАДЪЦИ"	108
ОБЛАСТИ НА ДЕЙСТВИЕ:.....	108
СЦ 3: ТРАНСФОРМАЦИЯ НА МОДЕЛА НА ПОВЕДЕНИЕ И ПОТРЕБЛЕНИЕ КЪМ НУЛЕВО ЗАМЪРСЯВАНЕ, РАЗВИТИЕ НА КРЪГОВА ИКОНОМИКА И РЕСУРСНА ЕФЕКТИВНОСТ	113
ОБЛАСТИ НА ДЕЙСТВИЕ:.....	113
ПРИОРИТЕТ 3 : ОГРАНИЧАВАНЕ НА ИЗМЕНЕНИЕТО НА КЛИМАТА И АДАПТАЦИЯ КЪМ КЛИМАТИЧНИТЕ ПРОМЕНИ	116
СЪОТВЕТСТВИЕ С ИДЕНТИФИЦИРАНИТЕ ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА ОТ АНАЛИЗА НА КОМПОНЕНТИТЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА И АНАЛИЗА НА УПРАВЛЕНИЕТО:.....	116
СТРАТЕГИЧЕСКИ ЦЕЛИ.....	118
СЦ 1: СМЕКЧАВАНЕ НА ИЗМЕНЕНИЕТО НА КЛИМАТА.....	118
ОБЛАСТИ НА ДЕЙСТВИЕ:.....	118
СЦ2: ПОСТИГАНЕ НА УСТОЙЧИВО КЪМ ИЗМЕНЕНИЕТО НА КЛИМАТА ОБЩЕСТВО И ИКОНОМИКА ..	128
ОБЛАСТИ НА ДЕЙСТВИЕ:.....	128
СЦ3: ИЗГРАЖДАНЕ НА КАПАЦИТЕТ ЗА ОСЪЩЕСТВЯВАНЕ НА ПРЕХОД КЪМ КЛИМАТИЧНО НЕУТРАЛНА ОБЩИНА	135
ОБЛАСТИ НА ДЕЙСТВИЕ:.....	135
ПРИОРИТЕТ 4 : УПРАВЛЕНИЕ ЗА УСКОРЕНО ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ ЗА ОКОЛНАТА СРЕДА.....	139
СЪОТВЕТСТВИЕ С ИДЕНТИФИЦИРАНИТЕ ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА ОТ АНАЛИЗА НА КОМПОНЕНТИТЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА И АНАЛИЗА НА УПРАВЛЕНИЕТО:.....	139
СТРАТЕГИЧЕСКИ ЦЕЛИ.....	140
СЦ1: ИНТЕГРИРАНЕ НА ПРИНЦИПИТЕ НА УСТОЙЧИВО УПРАВЛЕНИЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА В СЕКТОРНИТЕ ПОЛИТИКИ И НОРМАТИВНА РАМКА НА ОБЩИНСКО НИВО	140
ОБЛАСТ НА ДЕЙСТВИЕ:	140
СЦ2: ИНФОРМИРАНОСТ, ПУБЛИЧНОСТ И АНГАЖИРАНОСТ ЗА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ВСИЧКИ НИВА	144
ОБЛАСТИ НА ДЕЙСТВИЕ:.....	144
СЦ3: НАДГРАЖДАНЕ НА КАПАЦИТЕТА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА	149
СИСТЕМА ЗА МОНИТОРИНГ, ОТЧЕТНОСТ И КОНТРОЛ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПООС НА ОБЩИНА ГАБРОВО.....	155
ПРИЛОЖЕНИЯ	157
Приложение 1: Анализ на състоянието.....	157
Приложение 2: План за действие 2023-2027г.....	157

СПИСЪК НА ФИГУРИТЕ:

ФИГУРА 1 КАРТА НА ОБЛАСТ ГАБРОВО	7
ФИГУРА 2 ЕВРОПЕЙСКИ ТРАНСПОРТНИ КОРИДОРИ	8
ФИГУРА 3 ГЕОГРАФСКА КАРТА НА ОБЩИНА ГАБРОВО	8
ФИГУРА 4 БРОЙ НАСЕЛЕНИЕ В ОБЩИНА ГАБРОВО В ПЕРИОДА 2011-2021 Г.	11
ФИГУРА 5 УРБАНИЗАЦИЯ В ОБЩИНА ГАБРОВО КЪМ 31.12.2021Г.	11
ФИГУРА 6 ТЕНДЕНЦИЯ НА ПРОЦЕНТНОТО ОТНОШЕНИЕ НА НАСЕЛЕНИЕТО В ТРУДОСПОСОБНА ВЪЗРАСТ КЪМ ОБЩОТО НАСЕЛЕНИЕ В ОБЩИНА ГАБРОВО	12
ФИГУРА 7 ОСНОВНИ ПОКАЗАТЕЛИ, ХАРАКТЕРИЗИРАЩИ ИКОНОМИЧЕСКОТО РАЗВИТИЕ НА ОБЛАСТ ГАБРОВО	13
ФИГУРА 8 ГРАФИЧЕН МОДЕЛ НА АНАЛИТИЧНАТА РАМКА ДНСВО	14
ФИГУРА 9 ДИНАМИКА НА РАЗХОДИТЕ ЗА ОКОЛНА СРЕДА, 2016-2021 Г.	60
ФИГУРА 10 КООРДИНАТНА СИСТЕМА ЗА ОПРЕДЕЛЯНА НА НАЙ-ПОДХОДЯЩАТА СТРАТЕГИЯ ЗА ОБЩИНА ГАБРОВО, ОСНОВОВАЩА СЕ НА РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ SWOT- АНАЛИЗА	66

НОРМАТИВНО ОСНОВАНИЕ ЗА РАЗРАБОТВАНЕ НА ПРОГРАМАТА

Общинската Програма за опазване на околната среда (ПООС) на община Габрово за периода 2023-2027 г. е разработена на основание чл.79, ал.1 и ал.2 от Закона за опазване на околната среда (ЗООС). Съгласно тези разпоредби, Кметовете на общините разработват програми за опазване на околната среда за съответната община в съответствие с указания на министъра на околната среда и водите, като програмите обхващат срок за изпълнение не по-малък от три години.

Програмата обхваща процесите и предизвикателствата, свързани с околната среда. Тя отговоря на разбирането, че зелените политики, свързани с опазването и подобряването на качеството на околната среда са един от стълбовете на устойчивото развитие и важна предпоставка за икономически растеж. Тя е инструмент за постигане на балансирано и устойчиво социално и икономическо развитие на общината и осигуряване на по-добро качество на живот на гражданите чрез подобряване състоянието на околната среда. Разработването на Програмата се базира на принципите на стратегическото планиране.

Основополагащ етап при изготвянето на ПООС е извършеният анализ на средата на територията на община Габрово. Целта на анализа е да се определи съществуващото състояние на поредицата фактори, които имат значение и въздействие върху състоянието на околната среда в Община Габрово, да се анализират тенденциите и да се идентифицират причините, за да се набележат устойчиви решения.

Програмата надгражда изпълнението на Програмата за опазване на околната среда на община Габрово за периода 2016-2020г., като очертава цели и действия, насочени към опазването, възстановяването и възпроизводството на естествената околна среда, поддържането на разнообразието на живата природа, разумното използване на природните богатства и ресурси в контекста на устойчивото развитие и европейската Зелена сделка. В съответствие с целите на европейско, национално и местно ниво, ПООС се фокусира върху въвеждането на зелени технологии и услуги, насърчаване на научните изследвания и иновации, свързани с ресурсната ефективност, кръговата икономика, използването на възобновяеми енергийни източници, както и адаптацията и смекчаването на измененията в климата. Програмата за опазване на околната среда на Община Габрово следва да е водеща за осъществяването на ефективна политика за устойчива околна среда от компетентните институции на областно и общинско ниво. Програмата за опазване на околната среда на Община Габрово е разработена на база предоставените от общината документи и е съобразена с националните и регионални приоритети.

Програмата за опазване на околната среда на Община Габрово и планът за действие към нея са рамкови документи. Те са отворени и динамични и подлежат на допълване и/или изменение при настъпване на промени в приоритетите на общината, националните и европейски стратегически документи, законодателството или други фактори със стратегическо значение.

ПРИРОДО–ГЕОГРАФСКИ ХАРАКТЕРИСТИКИ НА ОБЩИНАТА

Разположена в центъра на България, община Габрово (555 579 кв. км) се намира на територията на Северен централен район за планиране, попадайки географски в южната част на територията на едноименната област Габрово. На север общината граничи с община Дряново, на изток - с община Трявна, на юг - с община Казанлък, а на запад - с община Севлиево (*Фигура 1*).

Фигура 1 Карта на област Габрово

В границите на общината са включени 134 населени места, включително административния и стопански център на общината и област Габрово - град Габрово.

Общинският център - град Габрово, е типичен планински град, изграден върху терасите и по поречията на три реки. Надморското ниво на града варира от 350 до 700 м, като средна надморска височина на района е 392 м. Теренът е насечен, с общ наклон на север, с полегати, заоблени била и сравнително тесни, стръмно наклонени покрай речни терени. На север теренът формира зона с почти равнинен характер, където е разположена най-голямата индустриална зона в града. Със своите 25 км градът е един от най-дългите в България.

В непосредствена близост до град Габрово се намира местността „Узана“, която се определя като географския център на България.

Кръстопътното разположение на община Габрово определя нейното значение като стратегически транспортен възел с голямо значение за икономическото развитие на региона и страната. Както се вижда от *Фигура 2*, през община Габрово преминава една от най-важните пътни връзки - Трансевропейски транспортен коридор № 9, както и пътят Е-85, който е част от международната Е-пътна мрежа, предложена от Икономическата комисия за Европа на ООН.

Фигура 2 Европейски транспортни коридори

❖ Релеф, климат и природни условия

Община Габрово се намира в Централна Северна България, попадайки в пределите на Средна Стара планина и Средния Предбалкан. Географски е разположена върху речните тераси на реките Янтра, Синкевица, Паничарка, Жълтешка и Лопушница. Релефът е средно до ниско планински и хълмист - силно пресечен, състоящ се от поредица малки долини, прорязани от дерета и оврази, тесни ридове и била със стръмни склонове.

Фигура 3 Географска карта на община Габрово

Климат

Климатът в региона е умерено-континентален. По-голямата част от територията ѝ попада в Предбалканския климатичен район, а най-южната част – в Планинския климатичен район на Умерено-континентална климатична подобласт от Европейско-континентална климатична област.¹ Сложната морфология на терена и големият дял горски площи оказват влияние върху климата в региона. С увеличаването на надморската височина се наблюдава понижение на температурите и нарастване на валежите. Температурният градиент през лятото е по-голям от този през зимата, което допринася за по-ниските максимални и по-високите минимални температури, както и за по-малката годишна амплитуда в сравнение със съседните равнинни райони. Годишният ход на валежите е характерен за континенталния тип климат – зимните валежи са значително по-малки от летните.

В зависимост от надморската височина, средната годишна температура е от 7-8 до 11-12° С. Зимата в по-ниските част на община Габрово е сравнително мека. Средноденонощната температура на въздуха в по-ниските места се задържа устойчиво над 5° С към средата на март, а средната сезонна температура през пролетта е 10-11° С (6-7 ° С в планинската част). Лятото е умерено топло, със средни максимални температури 26-28° С в по-ниските места. Есента е малко по-топла от пролетта, като разликата на средните сезонни температури достига до 1-1,5° С в планинската част.

Валежи и относителна влажност

Режимът на валежите се формира под силното орографско влияние на Стара Планина, като районът се характеризира с относително високи нива на валежи. Специфика на годишния ход на валежите в района е, че средната разлика между летните и зимните валежи е 12-18% от годишната сума, която тук е предимно между 700 и 900 mm. Въпреки сравнително високите зимни валежи, които са изключително от сняг, те са по-малко от летните, при които се наблюдава рязко увеличение през май, юни и юли. През лятото дори и в по-ниските места сумата на валежите надминава 210-220 mm, а в непосредствена близост до северните склонове на планината те достигат до 300-350 mm. През пролетта количеството на валежите в по-ниските части е 190-240 mm, а през есента – 180-200 mm.

Районът се характеризира с висока относителна влажност. През зимния сезон относителната влажност на въздуха е над 80%, през останалите сезони е по-ниска, но остава над 70%, което се отразява неблагоприятно върху чистотата на въздуха, защото при висока влажност серният диоксид образува капчици сярна киселина при наличие на високо ниво на концентрации на този замърсител.

Вятър

Средната годишна скорост на вятъра е 2-3 m/s в по-ниските места до 4-6 m/s в планинската част. Ветровете с най-висока честота в района са югоизточните (43,3%), следвани от северозападните (34,5%), като средногодишно тихото време е 14,7%. През зимата южните ветрове в Габрово са с най-висока средна скорост, следвани от северните, западните и източните ветрове. През пролетта отново скоростта на южните ветрове е най-голяма, следвани от западните. През лятото най-силни са ветровете от

¹ Св. Станев, М. Кючукова, С. Лингова (ред.) Климатът на България. София, Издателство на БАН, 1991, 499 стр.

западната четвърт на хоризонта. Към средата на есента южните и западните ветрове са с най-големи скорости, а през ноември се усилват ветровете от юг, следвани от тези от запад. През годината най-малки са средните скорости на вятъра от североизток през януари и от север през юни.

Води

Община Габрово принадлежи към Басейнова дирекция Дунавски район с център Плевен и включва река Янтра, горните ѝ притоци Паничарка, Синкевица, Жълтешка, както и по-малките притоци, спадащи към малките и средните карстови реки. Те имат дъждовно-снежен режим с минимален отток през есента и максимален отток през пролетта.

Мониторинговата мрежа на НИМХ във водосбора на р. Янтра към момента наброява 13 хидрометрични станции (ХМС), като три от тях са по главната река, а останалите - по притоците.

Основен източник на питейна вода за град Габрово е язовир „Христо Смирненски“, който водоснабдява и още 18 населени места в общината. Освен от него, питейна вода за града се получава и от речно водохващане Сапатовец, каптаж Потока и дренаж Соколски манастир. Водата за 10 населени места се купува от "Бяла" ЕООД - Севлиево. Останалите населени места в общината се водоснабдяват от местни водоизточници.

От хидроложка гледна точка районът е слабо водообилен на подземни води.

Почви и полезни изкопаеми

Най-разпространените почвени типове в района са тъмносивите и сивите горски, кафявите горски, планинските ливадни, алувиалните и изворните почви. Поради ниското съдържание на хумус в горния почвен слой, почвите в община Габрово не са особено плодородни. Няма индикации за замърсяване на почвите с нитрати поради прекомерно торене, както и с пестициди.

Районът на община Габрово е представен от алувиални отложения, съставени предимно от чакъл и малко пясък, негодни за фундиране, но ценни като инертен материал. Делувиалните отложения в региона са представени от т.нар. делувиални глинени. В община Габрово има залежи от здрави варовици, които са с ограничено разпространение и находища от флиш с широко разпространение.

❖ Демографски характеристики

По данни на НСИ населението в област Габрово към 31.12.2021г. е 103 404 души, като община Габрово е най-населената община в областта. Общото население на община Габрово към 31.12.2021г. е 54 608 души, а към 15.12.2022г. - 59 646 жители по настоящ адрес и 64 971 жители по постоянен адрес.

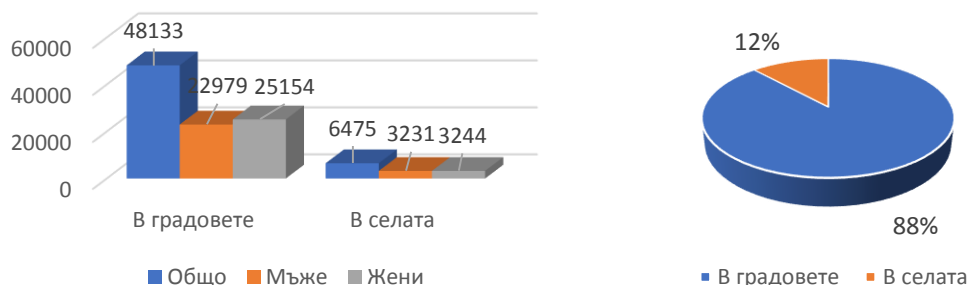
Наблюдаваните в цялата страна демографски тенденции на намаляващ брой на население, на застаряващо население и на отрицателен естествен прираст са относими и за община Габрово. В периода 2011 - 2021г. населението на общината намалява с 9 937 души, а съотношението на населението над 65 години към това на лицата до 14 години достига 261% през 2021г.. През 2021г. естественият прираст в община Габрово е -22,1%.

Фигура 4 Брой население в община Габрово в периода 2011-2021 г.

Източник: НСИ

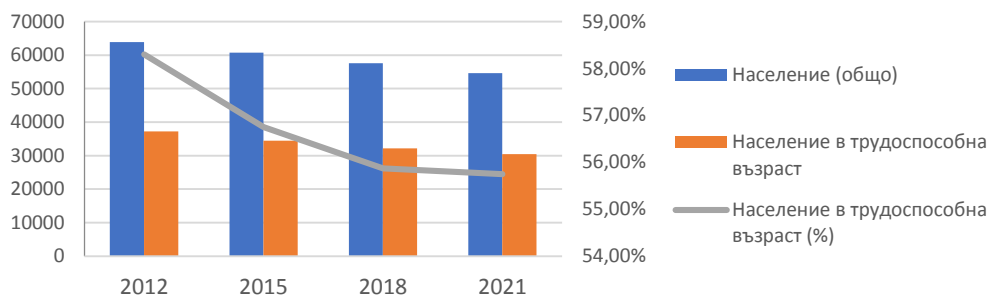
Положително е, че през последните години в община Габрово се наблюдава тенденция на механичен прираст, което води до увеличаване на населението в малките населени места. В периода 2016 -2020г. редица млади семейства от други общини и области се заселват в села и квартали в общината. Такива са например живописните и разположени в близост до главните пътни артерии Боженци, Балани, Враниловци, Златевци, Новаковци Яворец, Поповци, Зелено дърво и др. Към 31.12.2021г. степента на урбанизация или делът на градското население в община Габрово достига 88%.

Фигура 5 Урбанизация в община Габрово към 31.12.2021г.

Източник: НСИ

По данни на НСИ, неблагоприятната тенденция за намаляване на дела на населението в трудоспособна възраст, както в градовете, така и в селата, продължава. Докато към 31.12.2012г. 58,30 % от населението в община Габрово е в трудоспособна възраст, през 2015г. този процент е 56,75 %, а към 31.12.2021г. 55,75 % от населението на община Габрово е в трудоспособна възраст.

Фигура 6 Тенденция на процентното отношение на населението в трудоспособна възраст към общото население в община Габрово

Източник: НСИ

❖ Социално-икономически анализ

Община Габрово е един от развитите икономически центрове в Република България. Характерно за структурата на предприятията в областта е, че над 90% от тях са с до 9 заети лица. Оборътът и производната продукция на нефинансови предприятия в областта продължават да нарастват. Разходите за придобиване на дълготрайни материални активи се увеличават, а преките чуждестранни инвестиции продължават да растат.

Доходи и условия на живот

БВП в област Габрово продължава да нараства през 2020г., като достига 14 651 лв. на човек от населението и заема шесто място в страната. Наблюдава се и устойчива положителна тенденция в средното годишно работно възнаграждение на наетите лица по трудово и служебно правоотношение в областта. Средната брутна годишна работна заплата на наетите по трудово и служебно правоотношение към 31.12.2021г. достига 15 771 лв.

Тези показатели предопределят сравнително ниското ниво на бедност в областта. Делът на населението, живеещо с материални лишения, намалява до 12,7% (при 19,4% в страната), а този на населението, живеещо под националната линия на бедност, се свива рязко до 12,3% (при 22,1% в страната) през 2021 година.

Пазар на труда

Икономическата активност в област Габрово леко намалява през 2021г., но остава над средната за страната с равнище от 72,5% (при 72,0% за страната). Това намаление се дължи на по-нисък брой заети лица и по-висок брой безработни лица.

По отношение на коефициента на заетостта, към 31.12.2021г. наетите на работа лица в Област Габрово са почти 69 600 души, което съставлява 67,3% от лицата във възрастовата група 15 - 64 години. Това прави Габрово една от областите с най-висок дял на заетите лица на средна възраст и е в съответствие с индустриалния профил на областта.

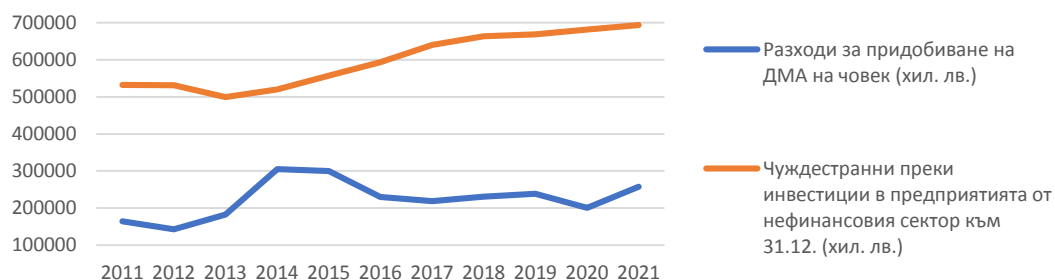
Коефициентът на безработица в областта се е увеличил в предходната година, като от отрицателен в периода 2017г.-2020г., към 31.12.2021г. той е 7%, в сравнение с 5,3% в страната.

Основно предизвикателство за пазара на труда в област Габрово и община Габрово е застаряването на населението.

Инвестиции

Традиционни водещи отрасли в икономиката на община Габрово са машиностроене, инструментална екипировка, мехатроника, електроника, производство на изделия от пластмаси, текстил и трикотаж, обувно производство, козметика и др.. В същото време се наблюдава нарастващ интерес по отношение на инвестиции в технологична модернизация, иновации, енергийна ефективност на производствените помещения, както и в ново, ниско енергоемко, производствено оборудване.

Високата бизнес и инвестиционна активност в областта се запазва и през 2020 г. Разходите за придобиване на дълготрайни материални активи се увеличават, достигайки 257 278 хил. лв. през 2021г., а преките чуждестранни инвестиции продължават да растат, достигайки 353 712,1 хил. евро, което отрежда на областта четвъртото място по този показател след столицата, София област и Бургас.

Фигура 7 Основни показатели, характеризиращи икономическото развитие на област Габрово

Източник: НСИ²

Габрово е втората област по усвояване на европейски средства - след столицата. Към 30 юни 2022 г. стойността на изплатените суми на бенефициенти по оперативните програми достига 3,8 хил. лв. на човек, като община Габрово усвоява най-много средства в рамките на областта – 4,7 хил. лв. на човек.

Инфраструктура

Инфраструктурното развитие на област Габрово също е много добро. Габрово е областта с най-висока гъстота на пътната мрежа в страната (25,6 км на 100 кв. км територия при 18,0 км в страната).

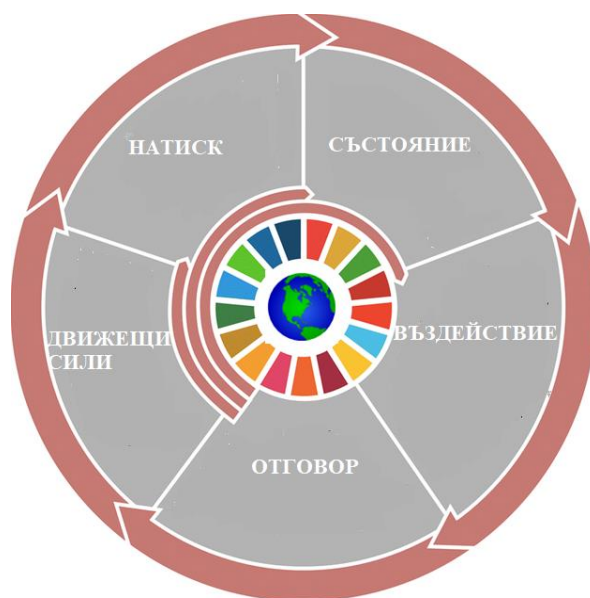
Достъпът на домакинствата до интернет се повишава и изпреварва средния в страната през 2021г. Освен това Габрово е на първо място в страната по дял на газифицираните домакинства и през 2021 г. – 11,8%, което е двойно над средните стойности в страната (5,3%). Инсталираните ВЕИ мощности са сравнително ограничени.

² Данните за чуждестранни преки инвестиции в нефинансовите предприятия са конвертирани от хил. евро в хил. лева по валутен курс 1:1,96 към 09.01.2023г..

АНАЛИЗ НА СЪСТОЯНИЕТО НА ОКОЛНАТА СРЕДА ПО КОМПОНЕНТИ И ФАКТОРИ НА ВЪЗДЕЙСТВИЕ

Анализът на компонентите на околната среда е изготвен, като е използвана аналитичната рамка ДНСВО (движещи сили-натиск-състояние-въздействие-отговор). По този начин е приложен комплексен подход относно измененията и развитието в компонентите на околната среда във времето, какъв е натискът, движещите сили, секторите, които оказват влияние и подходящите действия. Тази аналитична рамка е възприета от Европейската агенция за опазване на околната среда. Тя описва причинно-следствените връзки при взаимодействието на социално-икономическата и околната среда – въздействието на хората върху околната среда и взаимното обвързване между компонентите.

Аналитичната рамката ДНСВО не е изцяло екологична, а е по-скоро причинно-следствена логическа рамка за измерване на човешкото влияние върху околната среда и отговорът на мерките за управление.

Фигура 8-Графичен модел на Аналитичната рамка ДНСВО

Подробен анализ „Движещи сили – Натиск – Състояние – Въздействие - Отговор“ за всеки от компонентите на и факторите на въздействие върху околната среда е представен в Приложение I Анализ на средата. В следващите части е представено графично обобщение на резултатите от анализа и са изведени основните изводи относно перспективите за постигане на целите.

ВЪВЕДЕНИЕ

Ключов елемент на Европейския зелен пакт е амбицията за нулево замърсяване, с акцент върху намаляването на замърсяването на въздуха като основен фактор, засягащ здравето на човека. Визията за 2050 г., определена в Плана за действие на ЕС: „Към нулево замърсяване на въздуха, водата и почвата“³ е свят, в който замърсяването е намалено до нива, които вече не са вредни за човешкото здраве и естествените екосистеми. Европейският съюз работи от десетилетия за подобряване на качеството на въздуха чрез контрол на емисиите на вредни вещества в атмосферата и чрез интегриране на изисквания за опазване на околната среда в секторите на транспорта, промишлеността, енергетиката, селското стопанство и строителството.

На национално ниво, Законът за чистотата на атмосферния въздух, както и подзаконовата нормативна база напълно транспонират европейското секторно законодателство. Основните стратегически документи, които отразяват предизвикателствата пред страната ни за постигане на добро КАВ са:

- Национална програма за подобряване качеството на атмосферния въздух 2018-2024 г., която предлага мерки, насочени към основните сектори, причиняващи замърсяване с ФПЧ, чрез прилагането на които периодът на превишаване на нормите да бъде възможно най-кратък.
- Националната програма за контрол на замърсяването на въздуха (2020-2030 г.), която има за цел изпълнението на задълженията на страната за намаляване към 2030 г. на общите годишни антропогенни емисии на замърсителите на атмосферния въздух: серен диоксид, азотни оксиди, неметанови летливи органични съединения, амоняк и фини прахови частици, спрямо емисиите за определената в Директива (ЕС) 2016/2284 за базова 2005 г.

Важна роля за решаването на този глобален проблем имат и местните власти, посредством интегрирането на грижата за опазване на чистотата на въздуха в секторните политики и мерки, насочени към градско развитие и благоустрояване на градската среда, развитие на транспортната инфраструктура и постигане на устойчива градска мобилност, както и в политиката за устойчиво енергийно развитие на общината.

Продължаващото замърсяване представлява съществен риск за здравето на хората, природните системи, за икономиката и производителността на работната сила. Анализът на политиките и постигнатите резултати, показва положителна тенденция по отношение на предотвратяване и ограничаване на замърсителите на атмосферния въздух. Усилията за утвърждаване на община Габрово като "зелена община" са подпомогнали значително подобряването на състоянието на КАВ. В допълнение, активната и фокусирана работа на община Габрово по прилагане на политики за климата водят до положителни резултати и по отношение опазване чистотата на атмосферния въздух. Въпреки това, проведената сред обществеността на община Габрово анкета идентифицира КАВ като един от проблемите, който изисква фокусирани усилия, вкл. повишаване на контрола и подобряване на системата за мониторинг на територията на общината.

³ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/bg/ip_21_2345

За община Габрово данните от анализа „Движещи сили – Натиск – Състояние – Въздействие- Отговор“, показват следните тенденции и перспективи за постигане на целите на политиката за КАВ:

Източници на замърсители на въздуха и състояние на КАВ		
Тенденции за периода 2016-2021 г.		Тенденциите / промените представят нееднородна картина За периода 2016-2021 г. е постигната устойчива тенденция на подобряване на КАВ. Анализът на резултатите показва превишения по показател ФПЧ през зимния период с основен източник битовото отопление. Транспортът е също значим източник - липсват обходни маршрути за транзитния трафик; автомобилният парк е стар и замърсяващ. Благоустрояването и поддържането на градската среда е също фактор за замърсяването с ФПЧ. Промислените предприятия натоварват КАВ по показатели прах, въглероден оксид, серни оксиди, азотни оксиди, летливи органични съединения и др.
Перспективи за 2027 г.		Тенденциите / промените представят нееднородна картина Стратегическите документи на общинско ниво - ПИРО, ПДУЕК, планираните мащабни инвестиции в градска среда, вкл. разширяване и поддържане зелената система, подкрепени от адекватно финансиране, ще подпомогнат прехода към нулево замърсяване. Необходими са и усилия за промяна на потребителските модели на гражданите с фокус отопление, транспорт, саниране, както и подпомагане на прехода на индустрията към чисто производство.

Мониторинг и контрол на КАВ		
Тенденции за периода 2016-2021 г.		Тенденциите / промените представят нееднородна картина Висока обществена активност и ангажираност към темата. Изградена гражданска мониторингова мрежа. Мониторингът и контролът на КАВ от страна на компетентните органи не се извършва непрекъснато, не е и ежегоден. Не се наблюдава и анализира връзката между замърсяването на въздуха и здравния статус на населението.
Перспективи за 2027 г.		Тенденциите / промените представят нееднородна картина Община Габрово провежда устойчива политика за утвърждаване като "зелена община". В програмните документи се залегнали мерки, свързани с повишаване на контрола и подобряване на системата за мониторинг на КАВ на територията на общината.

Подробен анализ „Движещи сили – Натиск – Състояние – Въздействие - Отговор“ за КАВ е представен в Приложение I Анализ на средата. В следващата фигура са обобщени основните изводи :

ОСНОВНИ ИЗВОДИ ОТ АНАЛИЗА ПО ПОДХОДА „ДВИЖЕЩИ СИЛИ – НАТИСК – СЪСТОЯНИЕ - ОТГОВОР“

- **Основните източници** на емисии на замърсители на атмосферния въздух са битовото отопление, транспорта, индустриалните предприятия.
- **Битово отопление** е основен източник на емисии ФПЧ: покритието на централизираното топлоснабдяване и газопреносната мрежа е ограничено; голяма част от домакинствата се отопляват с дърва за огрев;
- **Транспорт:** интензивността на трафика нараства непрекъснато, липсват обходни маршрути за транзитния трафик; недостатъчно оптимизиране на уличния трафик; автомобилният парк е стар и замърсяващ.
- **Благоустройство и подържане на градската среда** е фактор за замърсяването с ФПЧ: незадоволително състояние на пътната и улична мрежа; ненавременно почистване след опесъчаването на улиците през зимата; нередовно измиване на пътната настилка по време на лятно-есенното засушаване; нужда от разширяване на зелените пояси.
- Важни фактори за нарушено КАВ са слабости в поддръжката на градската инфраструктура, ниската енергийна ефективност на сградния фонд; замърсяващи практики в строителството.

ДВИЖЕЩИ СИЛИ И
ФАКТОРИ НА
НАТИСК

СЪСТОЯНИЕ И
ТЕНДЕНЦИИ

- От **мониторинга, осъществяван от мобилна автоматична станция за имисионен контрол** през 2016г. и 2020г., може да се направят следните изводи:
- По показатели озон O_3 , серен диоксид SO_2 , азотни оксиди NO_x , въглероден оксид CO няма нарушаване на нормите за КАВ, като регистрираните стойности по тези показатели са значително под нормата за опазвана на човешкото здраве.
- По отношение на $ФПЧ_{10}$ през 2016г. са регистрирани 7 бр. превишения на СДН опт $50 \mu g/m^3$. През 2020г. не са регистрирани превишения на СДН.
- Анализът на резултатите, включително от гражданските станции, показва, че превишенията са през зимния период.
- Промислените предприятия натоварват КАВ по показатели прах, въглероден оксид, серни оксиди, азотни оксиди, летливи органични съединения и др.

ПРЕДПРИЕТИ МЕРКИ

ВЪЗДЕЙСТВИЕ

- Общината системно полага усилия за подобряване на качество на въздуха, чрез прилагане на адекватни мерки, съобразени с конкретните условия.
- Мерки, свързани с намаляване на емисиите от битово отопление.
- Повишаване на ЕЕ и използване на ВЕИ в обществени, жилищни и производствени сгради
- Намаляване на емисиите от транспорта: развитие на транспортната инфраструктура, модернизиране на обществения транспорт; мерки за устойчива мобилност
- Благоустройство на градската среда и устойчиво развитие и управление на зелената инфраструктура
- Висока обществена ангажираност: мрежа от граждански мониторингови станции за КАВ; портал Gabrovo Green за информация за КАВ в реално време.

- Замърсяването на въздуха е риск за здравето на хората, природните системи, за икономиката и производителността на работната сила
- Замърсяването на въздуха уврежда пряко човешкото здраве и е най-големият здравен риск от факторите на околната среда в ЕС, като оказва по-неблагоприятно въздействие върху групи с по-нисък социално-икономически статус, хора в напреднала възраст, деца и хора в лошо здравословно състояние.
- Замърсяването на въздуха има и непряко въздействие върху икономиката чрез загубата на работни дни поради влошено здраве.
- Замърсяването на въздуха има отрицателно въздействие върху земеделските култури, добивите от горите, екосистемите и води и до загуба на биоразнообразие.
- Лошото КАВ уврежда и сградите (особено паметниците на културата) в градовете.

ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ

Едно от големите предизвикателства пред институциите, и пред обществото като цяло, е постигане на добро и безопасно за хората и екосистемите качество на въздуха. Трансформацията към „нулево“ замърсяване изисква комплексен подход и интегриране на целите по предотвратяване и ограничаване замърсяването на въздуха в секторните политики.

На местно ниво усилията трябва да бъдат насочени към разработване и внедряване на адекватни регулативни, финансови и доброволни инструменти, подкрепящи въвеждането на чисти технологии, екоинновации, повишаване на знанията и уменията на всички заинтересовани страни, както и изграждане на екологична култура и ангажираност.

За да се случи тази трансформация, усилията трябва да бъдат насочени към компенсиране на дефицити, които могат да бъдат разпределени в няколко групи:

- ❖ Интегриране на мерките за опазване на КАВ в политиките и програмите на общината, приоритизиране на мерките и фокусиране на усилията към основните източници на емисии на замърсители;
- ❖ Осигуряване на политическа подкрепа и финансиране за програмите и мерките с доказан положителен ефект за КАВ, включително:
 - ❖ благоустрояване и озеленяване на градската среда, поддържане на чистота и добро състояние на уличната мрежа;
 - ❖ комплекс от мерки за устойчива мобилност, с подкрепа на чист и комфортен обществен транспорт, насърчаване използването на електрически автомобили от гражданите, ограничаване на достъпа на "замърсяващи" превозни средства в градска среда, както и извеждане на транзитния трафик;
 - ❖ усилия за преход към незамърсяващо въздуха битово отопление, включително и подкрепа на централизираното топлоснабдяване и газификация,
 - ❖ повишаване на енергийната ефективност на жилищните сгради;
- ❖ Разработване и прилагане на демонстрационни програми, насочени към прилагане на иновативни зелени решения, свързани с използването на зелен водород, слънчева енергия, геотермална енергия за битово отопление.
- ❖ Повишаване на капацитета на общинска администрация, надграждане на възможностите за осъществяване на мониторинг и контрол на КАВ, включително и със собствена мобилна станция, както и интегриране на доброволните граждански мониторингови мрежи. Изграждане на капацитет за прилагане на инструменти като „зелени обществени поръчки" и др.
- ❖ Активна кампания за повишаване на ангажираността, знанията и уменията с фокус индустриални предприятия, домакинства, младежи.
- ❖ Разработване и прилагане на механизми за промяна на потребителските модели на гражданите с фокус отопление, транспорт, саниране.

ВЪВЕДЕНИЕ

Територията на община Габрово е включена в Дунавски район за басейново управление с център гр. Плевен. Общината се разполага върху речните тераси на реките Янтра, Синкевица, Паничарка и Жълтешка, като най-голямата от тях е р. Янтра. На територията ѝ са регистрирани 11 язовира, един от които, язовир „Христо Смирненски“ от категория средни - средно високи сладководни езера с дълбочина над 6 м. Дебитът на реките и язовирите на територията на общината е малък, с изразен есенен минимум и пролетен максимум. Въпреки това наводненията в следствие от нарастване на речния отток се определят като най-значим фактор на уязвимост за разглежданата територия.

В хидроложко отношение Габровският район е слабо водообилен на подземни води. Основна негова характеристика са карстовите извори и разнообразните карстови образувания, съставляващи част от подземно водно тяло „Карстови води в Централния Балкан“ с код BG1G0000TJK045. Разполагаемите ресурси на подземните водни тела задоволяват малка част от питейно-битовите и други нужди на селищата на територията на общината.

Локалният контекст на община Габрово естествено се поставя в светлината на приоритетните цели в областта на водите по отношение на намаляване на натиска от замърсяване, свързано с опазване на човешкото здраве; намаляване на натиска от водовземане за постигане на по-добро количествено състояние на водните тела; намаляване на хидроморфологичния натиск; постигане на благоприятно природозащитно състояние на водните екосистеми и опазване на водните ресурси и биоразнообразието. На ниво **План за управление на речните басейни за Дунавски район**, тези цели са трансформирани в 9 програми, които включват основни, допълващи и допълнителни мерки за прилагане на принципа за по-пълно възстановяване на разходите за водни услуги; за опазване на водите за питейно-битово водоснабдяване; регулиране на водовземанията на пресни повърхностни води и на подземни води; регулиране на емисиите на замърсители от точкови източници на замърсяване; забрана за въвеждане на замърсители от дифузни източници на замърсяване; предотвратяване замърсяването на водите с приоритетни вещества; предотвратяване или намаляване въздействието на аварийни замърсявания; опазване на защитените територии и зони с водозависими местообитания и видове; преодоляването на климатичните промени.

Актуализираният проект на **План за управление на риска от наводнения за Дунавски район за басейново управление** и Предварителната оценка на риска от наводнения, определя за територията на община Габрово един район със значителен потенциален риск от наводнения (РЗПРН) BG1 APSFR YN 031 Река Янтра – гр. Габрово, който обхваща поречието на р. Янтра в рамките на гр. Габрово и притоците ѝ Паничарка, Козята, Жълтешка река и Синкевица. Конкретните цели за РЗПРН включват: минимизиране на броя на засегнатите и пострадали хора, жилищни имоти и обекти на социалната инфраструктура, засегнати от наводнения, осигуряване на бързото отвеждане на водите при интензивни валежи и наводнения от урбанизираните територии, подобряване на защитата на обекти от стопанската, техническата и

критичната инфраструктура, значимите културно-исторически обекти, канализационните системи и промишлените обекти.

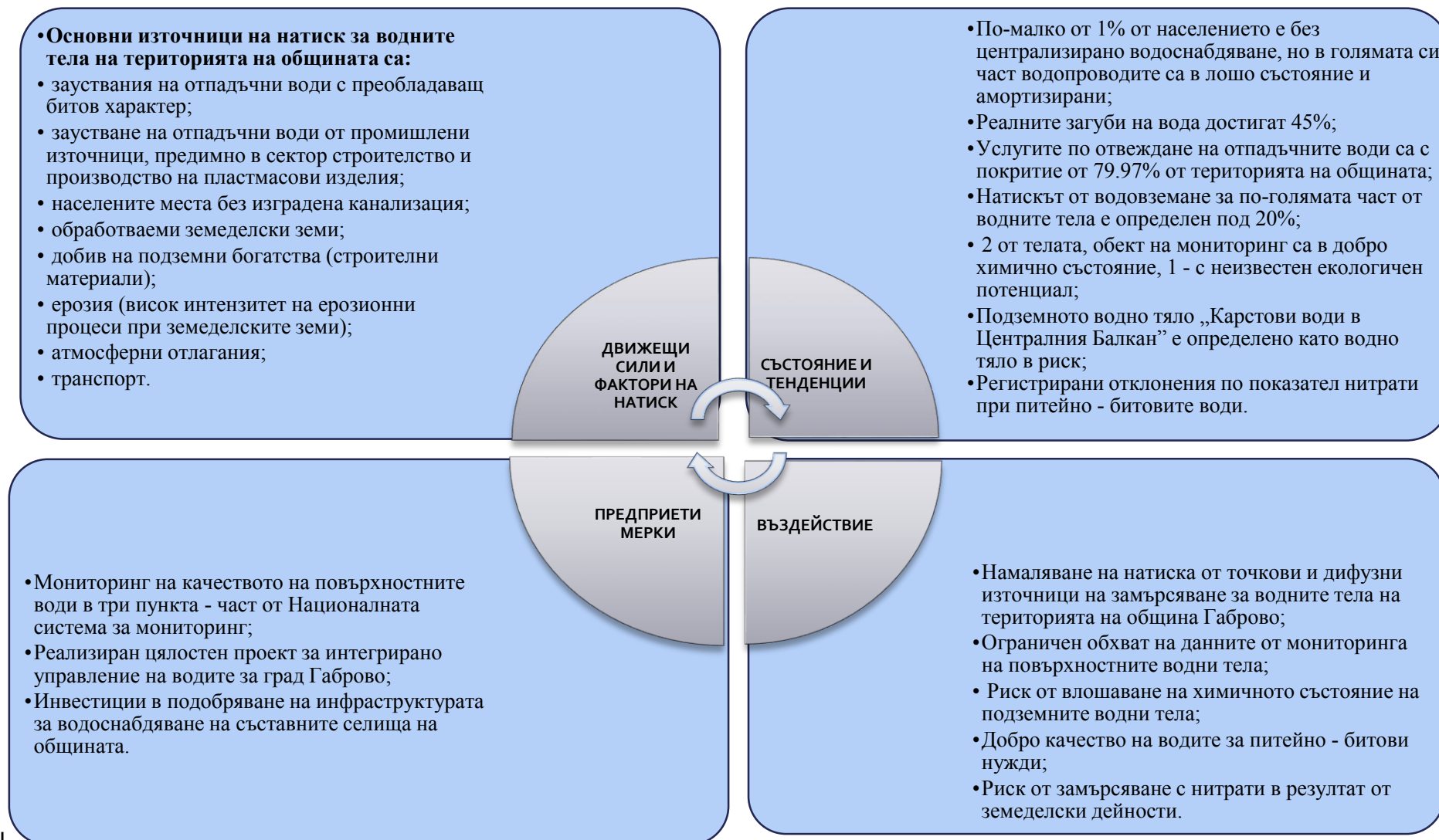
Основните тенденции в сектор „води“ за периода 2016 – 2021 г., както и перспективите по отношение опазването на природния потенциал, са обобщени по-долу:

Водовземане		
Тенденции за периода 2016-2021 г.		Тенденциите / промените към подобрене преобладават Тенденции за повърхностния отток и дебита на подземните води са положителни и нито едно от водните тела не е с регистриран риск от натиск от водовземане.
Перспективи за 2027 г.		Тенденциите / промените към подобрене преобладават Провеждането на специфични политики за популяризиране и въвеждане на иновативни практики за намаляване на потреблението и повторното използване на водни ресурси от домакинствата и бизнеса ще допринесе за постигане на устойчивост на регистрираните тенденции.

Физико – химично състояние и екологичен потенциал		
Тенденции за периода 2016-2021 г.		Тенденциите / промените представят нееднородна картина Екологичното състояние на повърхностните водни тела на територията на общината се оценява като добро. Недостатъчният обхват на системите за мониторинг обаче, както и значителният натиск от точкови източници на замърсяване, очертават по-скоро неблагоприятна тенденция. Подземното водно тяло „Карстови води в Централния Балкан“ е водно тяло „в риск“ в резултат от влиянието на точкови източници на замърсяване.
Перспективи за 2027 г.		Тенденциите / промените към подобрене преобладават Приоритетните действия за ограничаване и премахване на натиска от неизградени канализационни системи на малките населени места в общината, осигуряване на степен на пречистване на отпадъчни води от бита и индустрията, намаляване на загубите на вода по водопреносната мрежа, ограничаването и забраната на неустойчиви земеделски практики са с потенциал да окажат положително въздействие върху възстановяването и опазването на химичното и екологично състояние на водните тела и свързаните с тях екосистеми.

Хидроморфологичен натиск		
Тенденции за периода 2016-2021 г.		Тенденциите / промените към подобрене преобладават Не се регистрира нарастване на натиска върху водните тела в резултат от изграждане на диги и речни корекции.
Перспективи за 2027 г.		Тенденциите / промените към подобрене преобладават Продължаващото изпълнение на мерките за превенция на хидроморфологичния натиск, като преразглеждане и отнемане на разрешителни за водовземане, засилване на контрола, въвеждане на изисквания за собствен мониторинг, изграждане и реконструкция на рибни проходи, подобряване на мониторинга и допълнителни проучвания.

ОСНОВНИ ИЗВОДИ ОТ АНАЛИЗА ПО ПОДХОДА „ДВИЖЕЩИ СИЛИ – НАТИСК – СЪСТОЯНИЕ - ОТГОВОР“

ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ

Постигането на целите за добро екологично състояние на водните тела е в пряка връзка с устойчивото и интегрирано управление на водните екосистеми. Опазването и подобряването на състоянието на водните екосистеми на територията на община Габрово изисква целенасочени усилия на всички компетентни институции, развиване на капацитет за оценка и планиране на обосновани от гледна точка на ефекта и необходимите ресурси инвестиции.

Регистрираните тенденции за повърхностния отток и дебита на подземните води на територията на община Габрово са положителни и нито едно от водните тела не е с регистриран риск от натиск от водовземане. Общите усилия за повишаване на ресурсната ефективност обаче и подобряване на конкурентоспособността на местните общности и икономика изискват провеждането на специфични политики за популяризиране и въвеждане на иновативни практики за намаляване на потреблението и повторното използване на водни ресурси от домакинствата и бизнеса.

Физико-химичното състояние и екологичният потенциал на водните тела на територията на общината регистрира отклонения по някои показатели с източници на антропогенен натиск. Действия следва да бъдат планирани в посока възстановяване и опазване на химичното и екологично състояние на водните тела и свързаните с тях екосистеми, с приоритет ограничаване и премахване на натиска от неизградени канализационни системи на малките населени места в общината, осигуряване на степен на пречистване на отпадъчни води от бита и индустрията, намаляване на загубите на вода по водопреносната мрежа и ограничаване и забрана на неустойчиви земеделски практики. Съществена част от ефективните усилия за опазване на водните ресурси е и подобряване на капацитета и разширяване на системата за мониторинг на състоянието на водните тела.

Със заповед на Министъра на околната среда и водите, през 2015 г. е обявена защитена зона BG0000610 Река Янтра с граници част от териториите на общините Габрово, Дряново, Велико Търново, Лясковец, Горна Оряховица, Стражица, Полски Тръмбеш, Ценово, Борово и Бяла. Защитената зона се обявява с цел опазване и подобряване на състоянието и възстановяване на природни местообитания, като в рамките на зоната се забраняват определени дейности, включително въвеждане на неместни видове, употребата на минерални торове, продукти за растителна защита и биоциди, промени в хидрологичния режим чрез отводняване, коригиране, преграждане с диги в границите на водозависимите природни местообитания и др.

Наред с изключителното си значение за формирането и предоставянето на сложния комплекс от екосистемни услуги, река Янтра е и основен градообразуващ фактор за Габрово. Крайречните зони в рамките на урбанизираната територия са едновременно конфликтни по отношение на дейностите с антропогенен характер и неизчерпаем потенциал за иновативни решения, които позволяват пълноценно функциониране на градските и природни екосистеми с принос към качеството на живот, общото преживяване, свързано с градската идентичност и възможностите за зелен растеж.

Анализът на отпадъците в рамките на настоящата програма за опазване на околната среда е с акцент върху битовите отпадъци, доколкото те съставляват значителен процент от общо образуваните отпадъци на територията на община Габрово и тяхното управление е в правомощията и задълженията на местната власт. Анализът и изводите от него изхождат от концепцията за отпадъците като ключов компонент на околната среда от една страна и като интегрална част от икономическото и социално развитие на територията, с потенциал да се разглеждат като ресурс в рамките на подходящи стратегии за оползотворяване и постигане на ресурсна ефективност.

При спазване на принципа на субсидиарност, на Европейско ниво се въвеждат различни инструменти за постигане на целите за превенция на образуването на отпадъците, увеличаване на количествата рециклирани отпадъци, ограничаване на депонирането, насърчаване на повторното използване и стимулиране на промишлената симбиоза, въвеждането на режими на разширена отговорност на производителите. На национално ниво основополагащ за сектора е Националният план за управление на отпадъците 2021 – 2028 г., с който се утвърждава амбицията за преход от управление към ефективно използване на отпадъците като ресурс и устойчиво развитие чрез предотвратяване на образуването им. Планът определя и ключовите принципи при управлението на отпадъците: предотвратяване на образуването на отпадъци, „разширена отговорност на производителя“, „замърсителят плаща“, „превантивност“, близост и самодостатъчност, участие на обществеността.

Управлението на отпадъците е специфичен елемент от приетите през 2022 г. Стратегия и план за действие за преход към кръгова икономика на Република България, за периода 2021 – 2027 г.

Чл. 52, ал. 1 на Закона за управление на отпадъците регламентира задължението на кметовете на общини да разработват и изпълняват общински програми за управление на дейностите по отпадъците за територията на съответната община, които включват необходимите мерки за изпълнение на задълженията, свързани със събиране, транспортиране и третиране на битови отпадъци, включително разделно събиране на масово разпространени отпадъци, изграждане на инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци, изпълнение на решенията на общото събрание на регионалното сдружение за управление на отпадъците и др. Програмата за управление на отпадъците на община Габрово за периода 2021 – 2027 г. (приета с решение на Общински съвет – Габрово № 50/28.04.2022 г.) формулира визията на общината за постигане на ефективно и устойчиво управление на отпадъците до 2028 г. като *„Граждани и бизнес на община Габрово прилагат принципа „нулеви отпадъци“*. 4 стратегически цели допринасят за постигане на визията с ясна референция към целите на Националния план за управление на отпадъците 2021 – 2028 г.:

Цел 1: Намаляване на вредното въздействие на отпадъците, чрез предотвратяване образуването им и насърчаване на повторното им използване;

Цел 2: Увеличаване количествата на рециклирани и оползотворени отпадъци и създаване на условия за максимално отклоняване на отпадъчните потоци от депо;

Цел 3: Намаляване на количествата и риска от депонираните битови отпадъци и нулево замърсяване

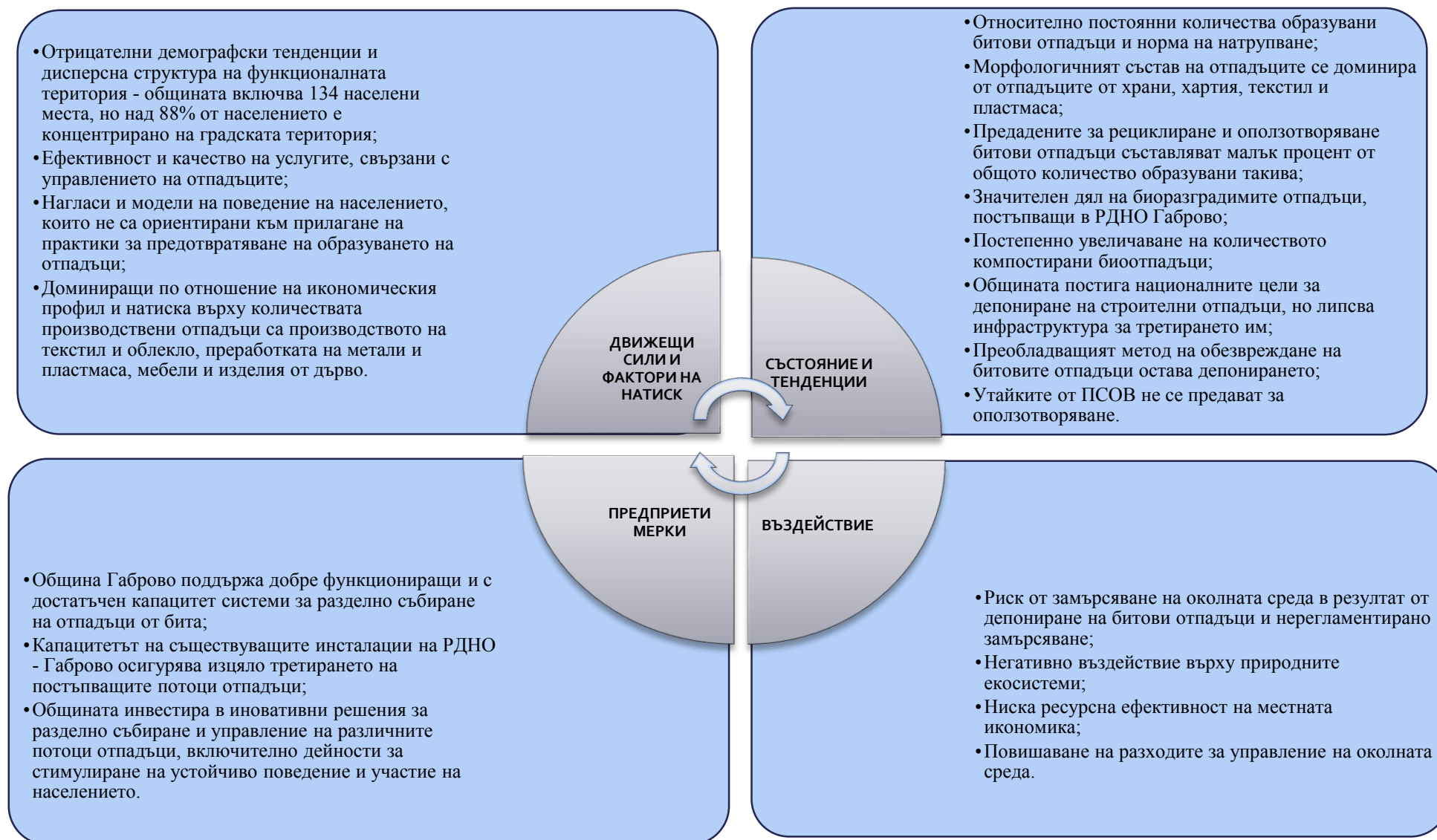
Цел 4: Мобилизация на капацитет и ресурси за устойчиво управление на отпадъците на територията на община Габрово

Тенденциите в сектор „отпадъци“ потвърждават необходимостта от допълнителни инвестиции и подобряване ефективността на политиките.

Образуване на отпадъци		
Тенденции за периода 2016-2021 г.		Тенденциите/промените представят нееднородна картина Налице е тенденция на намаляване на отпадъците от бита и нарастване на количествата образувани производствени отпадъци. Относително постоянната норма на натрупване за периода обвързва намаляването на количествата битови отпадъци, по-скоро с отрицателния демографски прираст на общината.
Перспективи за 2027 г.		Тенденциите / промените към подобрене преобладават Целенасочените усилия на общината за въвеждане на практики за предотвратяване на образуването на битови отпадъци и иновации в сектора е предпоставка за постигане на устойчив положителен ефект.

Управление на отпадъци		
Тенденции за периода 2016-2021 г.		Тенденциите/промените представят нееднородна картина Отчитаните положителни тенденции на нарастване на количествата разделно събрани отпадъци, подобряване на ефективността на системата за предварително третиране и обхвата на системите и услугите за разделно събиране, се комбинират с предизвикателства, свързани с чистотата на разделно събрания отпадък, липсата на инфраструктура за третиране и оползотворяване на строителни отпадъци и утайки от ПСОВ. Депонирането продължава да бъде преобладаващ метод за обезвреждане на битовите отпадъци.
Перспективи за 2027 г.		Тенденциите/промените представят нееднородна картина При запазване на съществуващия модел на управление на отпадъците на територията на общината, перспективата за устойчивост на идентифицираните положителни тенденции не може да бъде гарантирана. Необходимо е предприемане на по-ефективни действия в посока предотвратяване на образуването на отпадъци, въвеждане на добри практики за повторна употреба и възможности за оползотворяване и рециклиране, въвеждане на ефективни системи за разделно събиране на някои видове отпадъци, включително биоотпадъци, прилагане на принципа „замърсителят плаща“.

ОСНОВНИ ИЗВОДИ ОТ АНАЛИЗА ПО ПОДХОДА „ДВИЖЕЩИ СИЛИ – НАТИСК – СЪСТОЯНИЕ - ОТГОВОР“

ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ

Анализът на съществуващата ситуация относно управлението на отпадъците в община Габрово позволява обобщаването на няколко основни извода по отношение на перспективите и капацитета за постигане на целите за устойчиво управление на отпадъците.

Количествата образувани на територията на общината битови отпадъци е с тенденция на намаляване, но при запазване на нормата на натрупване. Общината прилага различни практики за предотвратяване на образуването на отпадъци, включително въвеждане на система за компостиране на отпадъци от домакинства, информационни и образователни кампании и инициативи, но все още позитивната промяна е по-скоро по отношение на подобряване на резултатите при разделното събиране на отпадъците, отколкото по отношение на превенцията на тяхното образуване.

Морфологичният състав на битовите отпадъци приоритизира в перспектива дейностите, свързани с хранителните и градинските отпадъци, отпадъците от хартия, пластмаса и текстил.

Анализът обосновава положителните ефекти от функционирането на системите за разделно събиране на битови отпадъци. От друга страна отчитаните количества разделно събрани рециклируеми фракции и количествата предадени за оползотворяване, включително рециклиране битови отпадъци са малък дял от общо генерираните на територията на общината битови отпадъци. Това налага необходимостта от продължаващи усилия и инвестиции в надграждане на съществуващите и въвеждането на нови системи и практики, достъпни за населението. Подобряването на функционалността на съществуващите системи и обновяването на сметосъбиращата техника са идентифицирани като задължителни мерки за предотвратяване на замърсяването и повишаване чистотата на разделно събраните отпадъци.

В количествено отношение капацитетът на съществуващите инсталации на площадката на РДНО – Габрово осигурява изцяло третирането на постъпващите потоци отпадъци. Степента на замърсеност на постъпващия на вход депо отпадък е основен проблем за ефективната работа на инсталацията за предварително третиране на битови отпадъци и инсталацията за компостиране на биоразградими отпадъци.

Депонираните строителни отпадъци от домакинства представляват по-малко от 16% от общото количество отпадъци от този вид. Преобладаващата част от предадените за третиране СО от домакинствата обаче се съхраняват на временната площадка на РДНО Габрово, при липсата на адекватна инфраструктура и инсталации за тяхното третиране и оползотворяване.

Депонирането продължава да бъде преобладаващ метод на обезвреждане на битовите отпадъци в общината, което определя необходимостта от предприемане на по-ефективни действия в посока предотвратяване на образуването на отпадъци, въвеждане на добри практики за повторна употреба и възможности за оползотворяване и рециклиране.

Подобни са изводите и по отношение на генерираните от ПСОВ Габрово утайки от пречистване на отпадъчни води. Към настоящия момент цялото количество третирани утайки от ПСОВ се депонира на изсушителни полета и не се прилагат практики за тяхното оползотворяване. Приетата програма за управление на отпадъците на община Габрово предвижда изготвяне на анализ и прединвестиционно проучване за оползотворяване на утайките от ПСОВ Габрово като изходно условие за инвестиции в тази посока.

ВЪВЕДЕНИЕ

Като компонент на околната среда, почвата е незаменим, ограничен и практически невъзстановим природен ресурс, което налага опазването му от вредни въздействия и унищожаване, както и неговото устойчиво ползване.

Осмата рамкова програма за околната среда определя политиката на ЕС до 2030 г. Две от целите ѝ пряко кореспондират с приоритети относно почвите: *Преследване на амбицията за нулево замърсяване, включително почвата, ...; Защита, опазване и възстановяване на биологичното разнообразие и увеличаване на природния капитал, по-специално по отношение на въздуха, водата, почвите и горите, прясната вода, влажните зони и морските екосистеми.*

Пътна карта за ефективно използване на ресурсите в Европа (2020 - 2050). Цели: *Спиране на нетното отнемане/ използване на земи до 2050 г.; Намаляване на почвената ерозия, увеличаване съдържанието на органични вещества и мерки за възстановяване на нарушени терени.*

Стратегия на ЕС за почвите до 2030 г.: цел (до 2050 г.): всички почвени екосистеми на ЕС са здрави и по-устойчиви и следователно могат да продължат да предоставят своите важни услуги; нетното усвояване на земя и замърсяването на почвата е намалено до нива, които вече не са вредни за здравето на хората или екосистемите; опазването на почвите, устойчивото им управление и възстановяването на деградирани почви е общ стандарт. Предвижда създаване на Закон за здравето на почвите, с който да се определят: условията за здрава почва; мониторинга на почвите; правила, благоприятстващи устойчивото използване и възстановяването на почвите. С принос за постигането на общностните цели са: Стратегията на ЕС за биологичното разнообразие 2030; 2.2.9. *План за действие за нулево замърсяване на въздуха, водите и почвите*; 2.2.3. *Опазване на почвеното плодородие, намаляване на ерозията и увеличаване на органичните вещества в почвата*; Стратегията „От фермата до трапезата“; Стратегията за пластмасите; План за действие относно кръговата икономика, Дневен ред 2030 на ООН (цели: 2.4 *Устойчиво производство на храни*, 3.9 *Замърсяване на почвите*, 15.2 *Устойчиво управление на селското стопанство и горите*, 15.3 *Опустиняване на земите*).

Политиката по опазване на почвите в страната е насочена към опазването на земните недра и почвите. Общественият отношения са уредени от специалния Закон за почвите, като и в ЗООС, Закона за отговорността за предотвратяване и отстраняване на екологични щети, Закона за опазване на земеделските земи и Закона за защита на растенията.

Изпълнява се **Национална програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване функциите на почвите 2020 – 2030 г.**, с основна цел да се обезпечи опазването на почвите от ерозия, киселяване, засоляване, уплътняване, намаляване на почвеното органично вещество, замърсяване, запечатване, свлачища и да се осигури устойчиво ползване, запазване за бъдещите поколения и, при необходимост, възстановяване на земите и функциите на почвите.

На национално ниво политиката се осъществява от МОСВ, на регионално и общинско ниво - от РИОСВ, областните и общински администрации. Функции и задължения

имат и ИАОС, МЗХГ, Държавните горски предприятия, ИАГ, МРРБ, собствениците, управляващи земеделски земи и напоителни съоръжения.

Политиката за почвите на общинско ниво се осъществява чрез Програмата за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите в община Габрово (2016 – 2020) - част от общинската Програма за опазване на околната среда (2016-2020) и е насочена към опазването на земните недра и почвите. Приоритетни аспекти на политиката са опазването, устойчивото ползване и възстановяването на земите и почвите; координация на дейностите по Програмата и мерките за тяхното изпълнение, осъществяване на превантивен, текущ и последващ контрол.

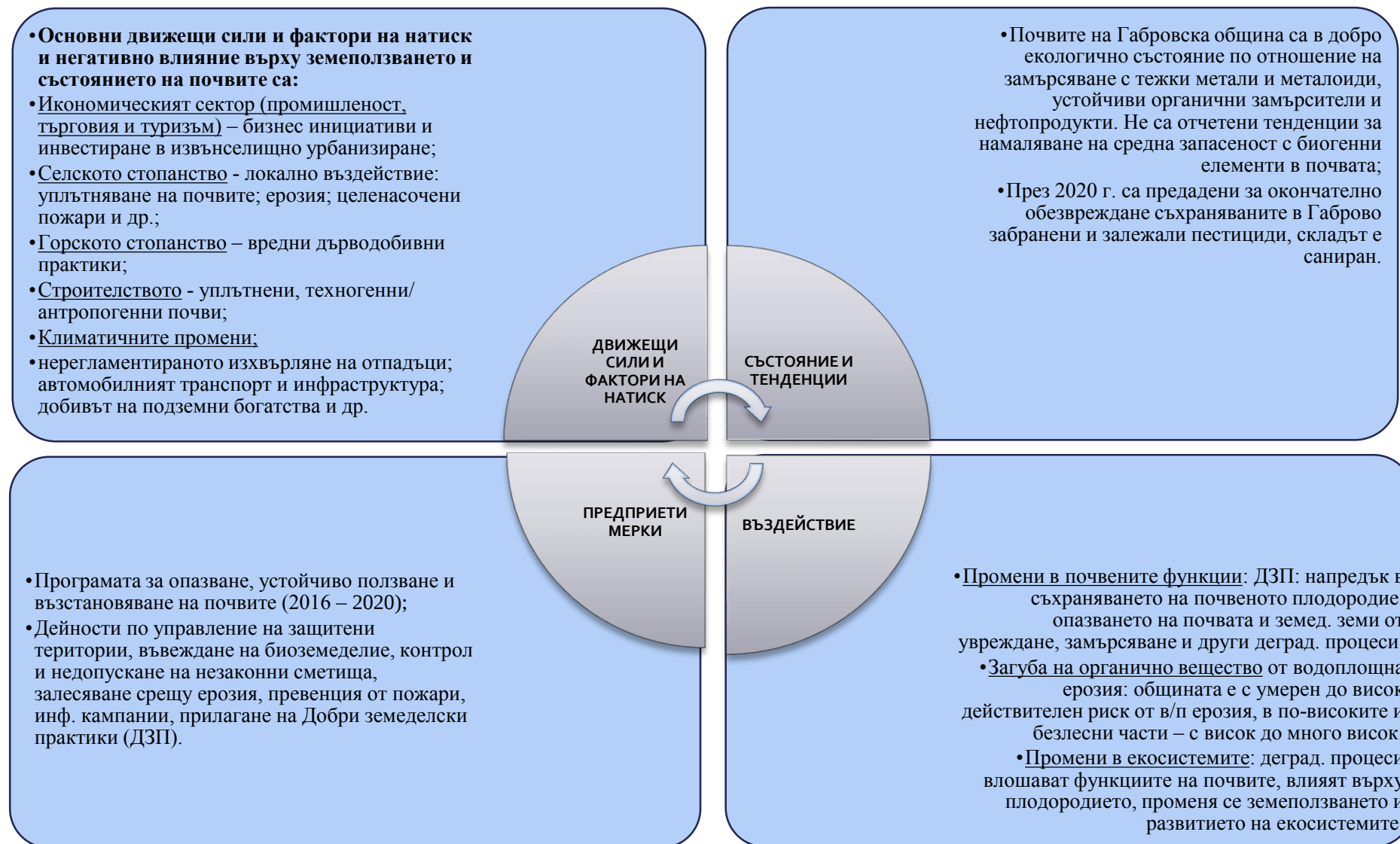
Кметът на общината има информационни, изпълнителни, управленски и контролни функции (*информира населението за състоянието на околната среда съгласно изискванията на ЗООС, разработва и контролира, заедно с другите органи, планове и програми*).

Анализът на основните движещи сили и фактори на натиск, оценката на тяхното въздействие върху компонента почви, позволява формулирането на следните изводи за тенденциите и перспективите в хоризонта на разработваната Програма за опазване на околната среда:

ЗЕМЕПОЛЗВАНЕ		
Тенденции през последните 10 - 15 години		Тенденциите / промените към подобрение преобладават Земните ресурси са изложени на интензивно използване и бързо усвояване. Отнемането на земя продължава, най-вече за сметка на земеделските площи, въпреки че процесът показва тенденция към забавяне. Раздробяването на ландшафта се е увеличило, засягайки най-вече обезлюдените или разпръснати селски райони - райони с относително по-голям потенциал за предоставяне на екосистемни услуги.
Перспективи за 2030 г.		Тенденциите / промените представят нееднородна картина През следващите десетилетия се очаква да продължи заемаването на земя и произтичащата от това фрагментация на ландшафта. Селското стопанство вероятно ще се отдалечи от богатите на биоразнообразие райони, а интензивното използване на продуктивни земеделски земи вероятно ще се увеличи, което ще окаже влияние върху качеството и екосистемните услуги на земеделските райони.

СЪСТОЯНИЕ НА ПОЧВИТЕ		
Тенденции през последните 25 години		Тенденциите / промените представят нееднородна картина Промяната на почвения слой и интензивността на управление значително влияят върху състоянието на почвата и нивата на деградация и замърсяване. Въпреки намаляването на запечатването на почвата, плодородните почви продължават да се губят при продължаване на заемаването на земята. Загубата на почвата в резултат на утаяване чрез ерозия все още е значителна. В периода 2015 – 2020 г., засегнатите площи от плоскостна водна ерозия и почвените загуби се увеличават значително. Ефектите от уплътняването на почвата и историческите и настоящите загуби на органичен въглерод в почвата стават все по-видими при климатичните промени.
Перспективи за 2030 г.		Тенденциите / промените към влошаване преобладават Не се очаква да има благоприятни промени в основните движещи сили за деградацията на почвата, така че функционалността на почвите е под още по-голям натиск. Необходимо е да се въведе мониторинг на почвите, да се разработят мерки за ранно предупреждение за превишаване на критичните прагове и за насочване на устойчивото управление на почвите.

ОСНОВНИ ИЗВОДИ ОТ АНАЛИЗА ПО ПОДХОДА „ДВИЖЕЩИ СИЛИ – НАТИСК – СЪСТОЯНИЕ - ОТГОВОР“

ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ

Ползите от здравите почви са за хората, храните, природата и климата. В средносрочен план планирането и осъществяването на устойчиво ползване на почвите, осигуряващо съхраняване на техните функции, висока продуктивност, поддържане на екосистемната цялост, а където е необходимо, предотвратяване на вредното въздействие върху почвите, е безспорно важен и неотменим приоритет и на местно ниво.

Сред препоръките за политики/ мерки са:

- Предотвратяване възникване на деградационни процеси, възстановяване и съхраняване функциите на почвите:
 - Предотвратяване и ограничаване на ерозионни процеси. Провеждане на основни противоерозионни практики в зависимост от степента на ерозионен риск за ограничаване на водната и ветрова ерозия в допустими граници. Залесяване на площи на изоставени земеделски земи, горски площи, голи, ерозирани и застрашени от ерозия територии извън градските територии; Усвояване на ерозирани земи за отглеждане на алтернативни култури – лекарствени, агролесовъдство; Въвеждането на отговорни горскостопански практики;
 - Възстановяване и рекултивация на нарушени терени (*изоставени бивши кариери или освободени площи от кариери, регламентирани и нерегламентирани сметища и други депа за отпадъци, свлачища, срутища и други земи с нарушен почвен профил, строителни площадки на точкови и линейни обекти*). Инвентаризирането им в общината и проучване качествата на покривната повърхност за целите на бъдещата им рекултивация, след изясняване необходимостта и възможностите за бъдещото им ползване (*изследване на механичния състав, киселинността на субстратите и агрохимичните им свойства във връзка с бъдещата биологична рекултивация*);
 - Минимизиране процесите на уплътняване на почвите. Спиране на запечатването на почвата и увеличаване на повторната употреба на градските почви;
 - Запазване и увеличаване на органичното вещество в почвите;
- Устойчиво управление на почвите като природен ресурс и екологосъобразно земеползване: Възстановяване на природните дадености при земеделските земи: цялостната употреба на химически пестициди, както и рисковете, свързани с тях, да бъдат намалени с 50 %; възстановени най-малко 10 % от селскостопанските площи с високо разнообразие на ландшафта; да се осигури биологичното обработване на най-малко 25 % от земеделските земи;
- Значително намаляване на нетното отнемане/ използване на земи;
- Подобряване на административния капацитет, свързан с опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите;
- Информационната обезпеченост с цел устойчиво управление на почвите. Ангажиране на обществеността в процесите по управление на почвите;
- Подобряване на информираността и знанията на земеделските производители за опазване на почвите;
- Прилагане на превантивни геозащитни мерки и изпълнение на инвестиционни проекти за укрепителни и отводнителни съоръжения в рискови участъци на свлачищата;
- Преструктуриране на земеделието и специализация за адаптация към климатичните промени (висок риск от възникване на почвено засушаване);
- Ограничаване мащабите на прилагане на химикали при зимната поддръжка на пътната инфраструктура.

ВЪВЕДЕНИЕ

Навсякъде на планетата видовете живеят заедно и зависят един от друг като част от сложни мрежи от взаимозависими отношения, наречени екосистеми.

Здравите екосистеми почистват водата, пречистват въздуха, поддържат почвата, регулират климата, рециклират хранителните вещества и ни осигуряват храна, суровини, ресурси за лекарства и други цели. Те са в основата на цялата цивилизация и поддържат нашите икономики, не бихме могли да живеем без тези "екосистемни услуги", без нашия природен капитал. Биологичното разнообразие е основен показател за състоянието на дадена екосистема.

Усилията на ЕС за спиране на загубата на биологично разнообразие и екосистеми се основават на законодателството. Това включва: Директивите за птиците⁴ и местообитанията⁵; Рамковата директива за водите и Рамковата директива за морска стратегия. Законодателството по отношение на замърсяването, инвазивните чужди видове и изменението на климата, стратегията „От фермата до трапезата“, Европейската стратегия за пластмасите и Планът за действие относно кръговата икономика допринасят и за опазването на биологичното разнообразие чрез борба с причините за загубата му.

В изпълнение на Директивите за птиците и местообитанията, с цел да се осигури дългосрочното оцеляване на най-ценните и застрашени видове и местообитания за Европа, се изгражда **НАТУРА 2000** - общеевропейска мрежа, съставена от защитени зони.

През 2020 г. бе приета **Стратегията за биологичното разнообразие 2030 на ЕС**⁶ - всеобхватен, амбициозен и дългосрочен план за опазване на природата и обръщане на процеса на влошаване на състоянието на екосистемите в Европа.

Националната политика за защитата на природата е насочена към управлението, контрола и опазването на биологичното разнообразие и защитените природни територии. Тя се осъществява в съответствие с националното законодателство: Закон за опазване на околната среда, Закон за биологичното разнообразие, Закон за защитените територии, Закон за лечебните растения, Закон за генетично модифицираните организми и стратегическите документи – Национална рамка за приоритетни действия за Натура 2000 (2021 – 2027)⁷, Стратегия за биологичното разнообразие в Р България 2030⁸ (проект) и др., както и редица международни споразумения и стратегии.

Политиката за защита на природата на общинско ниво се осъществява чрез общинската **Програма за опазване на околната среда (2016-2020)**.

⁴ Директива 2009/147/ЕО относно опазването на дивите птици

⁵ Директива 92/43/ЕИО за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна

⁶ „Да осигурим полагащото се място на природата в нашия живот“ (COM(2020) 380 final)

⁷ [Рамка за приоритетни действия за НАТУРА 2000 в България за Многогодишната финансова рамка за периода 2021—2027 г.](#)

⁸ [Стратегия за биологичното разнообразие на Република България \(проект\)](#)

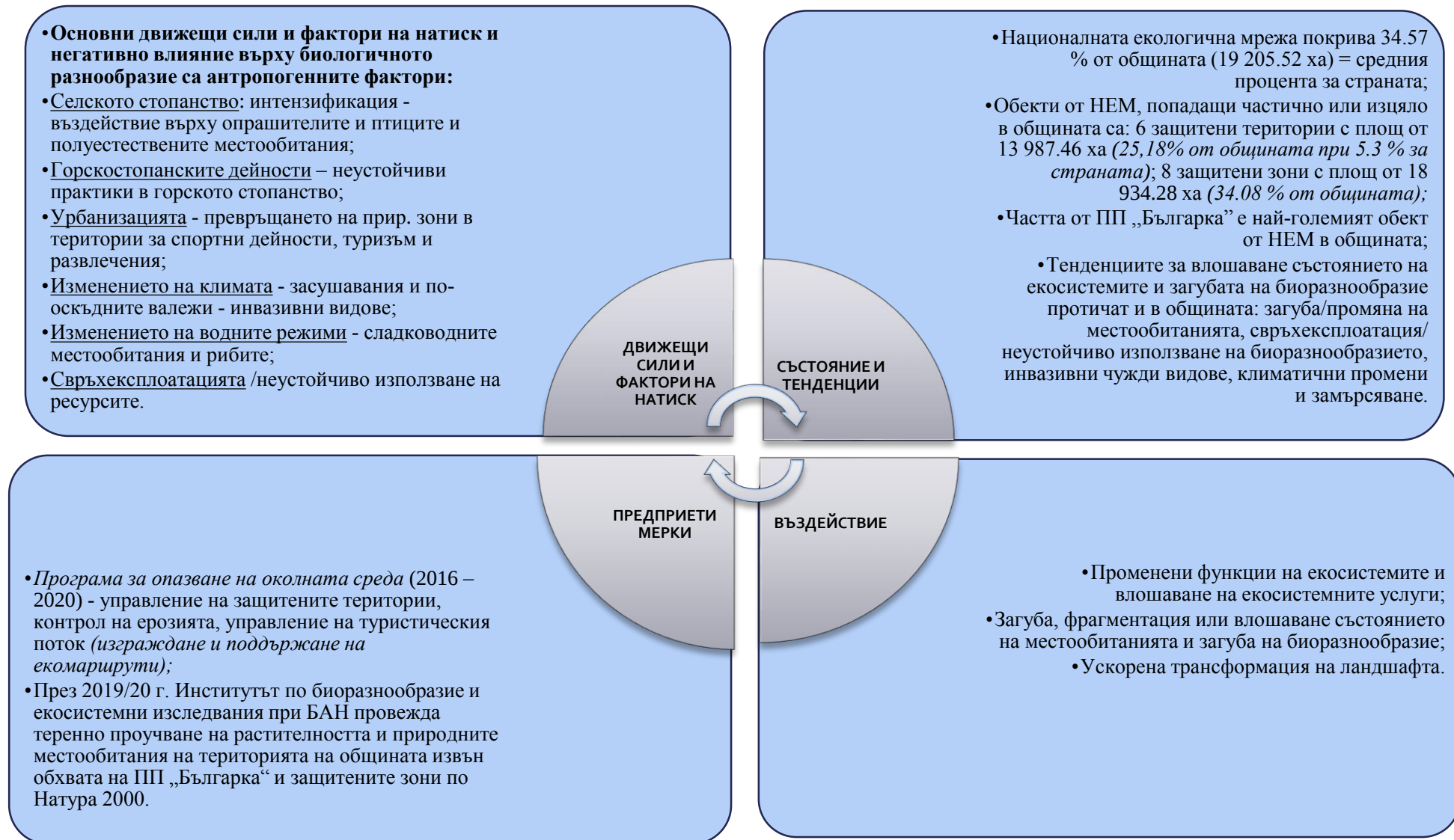
Кметът на община има информационни, изпълнителни, управленски и контролни функции: информира населението за състоянието на околната среда съгласно изискванията на ЗООС, разработва и контролира заедно с другите органи планове и програми; *организира и контролира чистотата, поддържането, опазването и разширяването на селищните зелени системи в населените места и крайселищните територии, както и опазването на биологичното разнообразие, на ландшафта и на природното и културното наследство в тях.*

Изследването на взаимодействието Движещи сили – Натиск – Състояние – Въздействие - Отговор по отношение на биоразнообразието и екосистемите е извършено в контекста на основните елементи на политиките в областта за общината и демонстрира следните тенденции и перспективи:

ЗАЩИТЕНИ ВИДОВЕ И МЕСТООБИТАНИЯ, ОБЕКТИ ОТ НЕМ		
Тенденции през последните 10 години		Тенденциите / промените представят нееднородна картина Голяма част от защитените видове и местообитания са в неблагоприятно състояние, въпреки че през последните 10 години има някои ограничени подобрения.
Перспективи за 2030 г.		Тенденциите / промените представят нееднородна картина Основните движещи сили за загубата на биологично разнообразие не се променят благоприятно, така че без значителни консервационни усилия текущите тенденции няма да бъдат обърнати и натискът ще продължи да се увеличава. Определянето на защитени зони и територии само по себе си не е гаранция за ефективна защита на биологичното разнообразие. Установяването или пълното прилагане на консервационни мерки и планове за управление за постигане на ефективно управление, екологично представителни и добре свързани системи от защитени природни обекти са от решаващо значение и остават предизвикателство до 2030 г.

НАЙ-РАЗПРОСТРАНЕНИ ВИДОВЕ (ПТИЦИ И ПЕПЕРУДИ)		
Тенденции през последните 25 години		Тенденциите / промените към влошаване преобладават От 1990 г. се наблюдава продължаваща тенденция към намаляване на популациите от обикновени птици. Въпреки че за някои видове това се е забавило от 2000 г., не се наблюдава тенденция към възстановяване. Най-силно изразени спадове се наблюдават при птици в земеделска земя и пеперуди на пасища.
Перспективи за 2030 г.		Тенденциите / промените към влошаване преобладават Няма благоприятна промяна на основните фактори за намаляването на често срещаните видове. За постигането на подобрения е необходимо пълно прилагане на редица мерки, включително секторни политики.

ОСНОВНИ ИЗВОДИ ОТ АНАЛИЗА ПО ПОДХОДА „ДВИЖЕЩИ СИЛИ – НАТИСК – СЪСТОЯНИЕ - ОТГОВОР“

ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ

Загубата на биологично разнообразие се е ускорила до безпрецедентно ниво в Европа и по света. Изчислено е, че сегашният темп на изчезване в световен мащаб е от 100 до 1000 пъти по-висок от естествения. В Европа около 42% от европейските бозайници са застрашени, заедно с 15% от птиците и 45% от пеперудите и влечугите.

Сред препоръките за политики/ мерки на местно ниво са:

- Опазване, възстановяване и разширяване (*развитие на зелени коридори*) на зелената инфраструктура в градските и крайградски територии (*въръщане на природата в градските екосистеми*);
- Изработване на План за екологизиране на град Габрово;
- Подкрепа за развитието на градско земеделие в урбанизираните територии, включително в училища, междублокови пространства и др.;
- Регулиране въвеждането и натурализирането на чужди видове в природата и контрол на широко разпространените инвазивни чужди видове;
- Разработване и прилагане на подход за действие за ранно откриване и оценка на въздействието на неместни видове;
- Повторното въвеждане на местни растителни и животински видове в природата;
- Разработване на планове за управление на защитените зони от мрежата Натура 2000;
- Мерки за запазване и възстановяване на местообитания и видове в рамките на Натура 2000 и извън нея;
- Изграждане на капацитет на заинтересованите страни за прилагане на мерки, заложи в плановете за управление на защитените зони;
- Подобряване на знанията за видове и природни местообитания чрез теренни проучвания;
- Опазване и съхраняване на защитените територии, ефективно управление на защитените зони;
- Опазване от увреждане и унищожаване на лечебните растения в естествените им находища;
- Възстановяване и опазване на биологичното равновесие и обогатяване на разнообразието на рибните ресурси в сладководните екосистеми;
- Опазването на вековни и забележителни дървета;
- Съвместно управление на екопътеки и планински туристически маршрути (*Община, тур. сдружения, доброволци, тур. бизнес*) - развитие и поддръжка. Разработване на екотуристически събитен календар, приоритетност на екотуризма в маркетинговата стратегия на Общината;
- Повишаване на приноса на селското стопанство за съхраняване и подобряване на биоразнообразието, намаляване употребата на пестициди и увеличаване на дела на земеделската земя, управлявана съгласно принципите на биологичното земеделие;
- Организиране на обучения и кампании за повишаване осведомеността относно биологичното разнообразие и заплахите за него (браконьерство, използване на забрани методи и средства за лов и превенция от хищници, инвазивни видове, незаконна търговия със защитени видове и др.), предназначени за всички възрастови и социални категории, вкл. за местна и регионална власт, бизнес сектора, за ловци, рибари, за събирачи на лечебни и други растения, туристически организации и други заинтересовани организации, за журналисти и медии, за физически лица и др.;
- Предоставяне на информация на бизнеса (селскостопански производители, собственици на туристически обекти, туроператори и др.) за практическите ползи от познаването и опазването на биоразнообразието;
- Информирание на обществото за състоянието на екосистемите в общината и за екосистемните услуги.

ВЪВЕДЕНИЕ

Устойчивото управление на горите означава стопанисване и използване на горите и горските територии по начин и в размер, който поддържа тяхното биологично разнообразие, производителност, капацитет за възстановяване, жизненост и потенциал да изпълняват, сега и в бъдеще, съответните екологични, икономически и социални функции на местно, национално и глобално ниво и това да не причинява вреда на други екосистеми.

През 2021 г. Европейската комисия прие **Новата стратегия на ЕС за горите до 2030 г.** – водеща инициатива на Европейския зелен пакт, която се основава на Стратегията на ЕС за биологичното разнообразие до 2030 г. Като отчита всички социални, икономически и екологични аспекти, Стратегията за горите си поставя за цел горите в съюза да бъдат опазени, възстановени и устойчиво управлявани, както и да гарантира тяхната многофункционалност. Документът е придружен от пътна карта за засаждане на три милиарда допълнителни дървета в цяла Европа до 2030 г. при пълно зачитане на екологичните принципи – правилното дърво на правилното място за постигане на правилната цел.

Националната стратегия за развитие на горския сектор в Р България за периода до 2030 г. (проект) е основополагащ документ, който задава визията и стратегическата рамка на държавната политика за управление на горите. Изпълнението на НСРГСРБ 2030 г. е насочено към поддържането на жизнени, продуктивни и многофункционални гори, конкурентоспособен и иновативен горски сектор, съхранено биологично разнообразие, количество и качество на водните ресурси в горските територии. Предвижда се секторът да осигурява условия за пълноценна реализация на заетите, да способства в максимална степен за смекчаване на ефекта от промяната в климата и да гарантира поддържането на здравословна околна среда.

Стратегическите цели на НСРГСРБ 2030 са: Провеждане на целенасочена политика за утвърждаване на устойчивото стопанисване на горите като основен начин за гарантиране на екологичната функция на горските хабитати, запазването и увеличаването на биологичното разнообразие и принос към смекчаване на климатичните промени; Укрепване на ролята на горите за осигуряване на икономически растеж на страната чрез прилагането на принципите на биоикономиката; Гарантиране на териториалното социално-икономическо развитие и участието на всички основни заинтересовани страни в процесите по осъществяване на горските политики.

На национално ниво политиката се осъществява от Министерство на земеделието. Функции и задължения имат и Министерство на околната среда и водите, Изпълнителна агенция по горите, МРРБ, МВР, Регионални дирекции по горите, Държавни горски/ловни стопанства, ИАОС, РИОСВ, Държавни горски предприятия, областни и общински администрации, собственици на гори и собственици и ползватели на земеделски територии, Национално ловно-рибарско сдружение – Съюз на ловците и риболовците в България (НСЛР СЛРБ) и др.

Политиката за защита на природата на общинско ниво се осъществява чрез общинската *Програма за опазване на околната среда (2016-2020)*.

Кметът на община има информационни, изпълнителни, управленски и контролни функции: информира населението за състоянието на околната среда съгласно изискванията на ЗООС, разработва и контролира заедно с другите органи планове и програми; *организира и контролира чистотата, поддържането, опазването и разширяването на селищните зелени системи в населените места и крайселищните територии, както и опазването на биологичното разнообразие, на ландшафта и на природното и културното наследство в тях.*

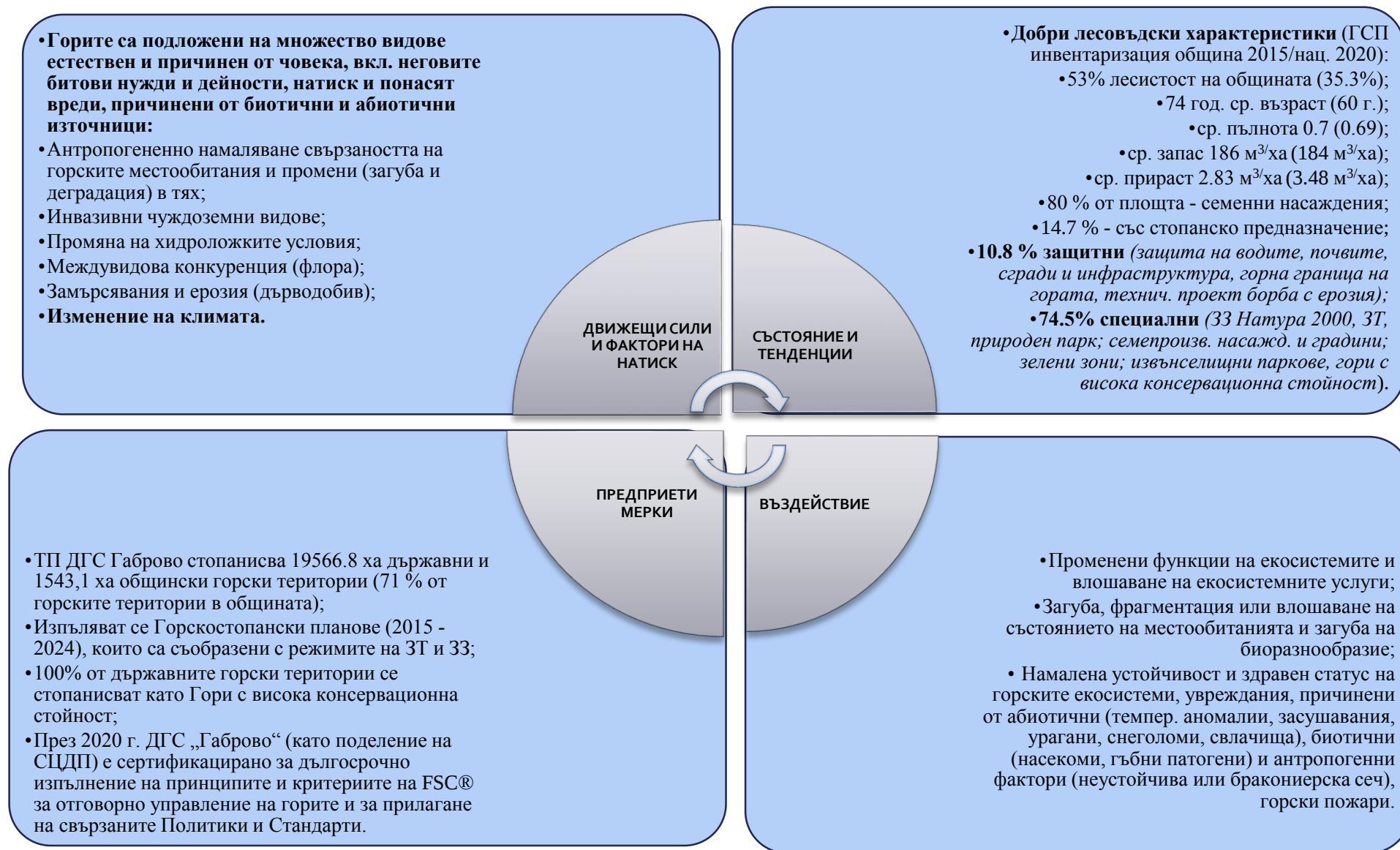
Основните рискове, свързани с опазването на горите и развитието на горския сектор в общината, са свързани с климатичните промени, натиск от антропогенни фактори, промени в земеползването, загуба и деградация на природни местообитания, фрагментация на горите, инвазивни видове, замърсяване и прекомерна експлоатация.

За община Габрово данните от анализа „Движещи сили – Натиск – Състояние – Въздействие- Отговор“, показват следните тенденции и перспективи за постигане на целите на политиката за развитие на горския сектор:

ТЕНДЕНЦИИ И ПЕРСПЕКТИВИ ГОРИ

Тенденции през последните 10 години		Тенденциите / промените към подобрене преобладават Като цяло, през анализирания период състоянието на горите и горските екосистеми в общината се подобрява. Но от друга страна, са се увеличили загубата, фрагментацията или влошаването на състоянието на местообитанията, както и загубата на биоразнообразие, засягайки най-вече необитаемите или разпръснати селски райони и крайните квартали - райони с относително по-голям потенциал за предоставяне на екосистемни услуги.
Перспективи за 2030 г.		Тенденциите / промените представят нееднородна картина Дървесината и потреблението на дървесина за гориво ще се увеличат, от което, заедно с нарастващите суши, пожари и бури, болести по растенията, както и разпространението на инвазивни чужди видове (вкл. насекоми и патогенни гъби) се очаква да намалят услугите на горските екосистеми.

ОСНОВНИ ИЗВОДИ ОТ АНАЛИЗА ПО ПОДХОДА „ДВИЖЕЩИ СИЛИ – НАТИСК – СЪСТОЯНИЕ - ОТГОВОР“

ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ

Горските екосистеми предоставят важни екосистемни услуги, като регулиране на режима на водния отток и на количеството и качеството на водните ресурси, противоерозионна и почвозащитна функция и др. Те са са много важна основа за предоставяне на материални екосистемни услуги, като дървесина, лечебни растения, диворастящи плодове, гъби и дивеч. Горите предоставят и важни социални и културни услуги, включително отдых и туризъм.

Общинската политика за управление, стопанисване и опазване на горските територии, съобразена с анализите и тенденциите на общинско, регионално и европейско ниво, следва да води **до съхраняване и увеличаване функцията на горите за опазване на биологичното разнообразие и намаляване на тенденциите за изменение на климата чрез увеличаване на площта, качеството и устойчивостта им:**

- Продължаване на започнатата трансформация на иглолистните насаждения и култури, създадени извън естествения им ареал на разпространение и последващо възобновяване на насажденията с местни широколистни видове, увеличаването на смесените иглолистно-широколистни насаждения с участието на местни дървесни видове;
- Възможно най-пълно ограничаване на значимите заплахи за горите като фрагментация, разпространение на инвазивни чужди видове, пожари, вредители и болести;
- При планирането на горскостопанските дейности да се предвижда увеличаване на дела на отгледните и възобновителни сечи, в т.ч. без материален добив, и подпомагане на естественото възобновяване. Превръщане на издънкови гори в семенни високостъблени; Прилагане на лесовъдски системи, насочени към създаване на близки до естествените, устойчиви структури на горите;
- Залесяване на площи на изоставени земеделски земи, лесопригодни голини, ерозиран и застрашен от ерозия територии, пожарища, ветровали;
- Контрол на развитието и разпространението на неместните видове и поддържането им на нива, които не предизвикват неблагоприятни ефекти;
- Опазването на дивеча като национално богатство с цел съхраняване на генофонда и видовото разнообразие, увеличаване и устойчиво развитие на дивечовите запаси, обогатяване на фауната и устойчиво развитие на горските екосистеми;
- Ефективно опазване на горите във фаза на старост (първичните гори) в недържавните горски територии;
- Прилагане на лесовъдски системи, насочени към създаване на близки до естествените, устойчиви структури на горите;
- Управление на събирането на лечебни растения и гъби, мониторинг и оценка на ресурсите на приоритетни видове, тестване на модели на ротация на находищата;
- Възстановяване разнообразието на дървесната и друга флора, където то е нарушено чрез създадени монокултури от бял бор, черен бор, смърч, акация;
- Прилагане на щадящи природата технологии при сечта и извоза, извършване само на най-необходимите за поддържане на насаждението дейности;
- При планиране на пътищата и инфраструктурата максимално запазване целостта на ландшафта;
- Превантивна политика/действия срещу пожари, суши, вредители и болести по растенията и други заплахи, които вероятно ще нараснат с изменението на климата;
- Формиране на обществена ангажираност по проблемите в горите и важността на тяхното опазване;
- Изграждане на институционален и местен капацитет за успешно изпълнение на целите.

ВЪВЕДЕНИЕ

„Позеленяването“ на градовете е едно от отключващите условия за постигане на целите на Зеления пакт на Европейската общност и признание за значимата роля на градовете и регионите в процеса на преход към устойчиви и живеещи в рамките на потенциала на планетата общности. По-конкретно инициативите за т.нар. „зелени“ градове се разглеждат в контекста на новата стратегия на ЕС за биологичното разнообразие като част от глобалния план за възстановяване на природата.

Стратегията на ЕС за биологичното разнообразие за 2030 г. посочва загубата на биологично разнообразие и срива на екосистемите сред най-големите заплахи, пред които ще бъде изправено човечеството през следващото десетилетие. **Стратегията за биологичното разнообразие** в Република България формулира и националните цели в посока опазване, възстановяване и разширяване на зелената инфраструктура в градските и крайградските територии с основни инструменти: изграждане на нови и опазване на съществуващи зелени площи в градовете и крайградската среда, изработване на планове за екологизиране на градовете с население над 20 000 жители и подобряване на националния научен капацитет и обмен на знания.

Цялостната концепция за зелената система на град Габрово се структурира в специализирания документ **Стратегия за развитие на зелената инфраструктура на гр. Габрово 2017 – 2023 г.** около следните посоки на развитие: устойчивост на градското развитие, опазване на компонентите на околната среда, включване на общността. Стратегическата цел до 2023 г. е „непрекъснато развиване на зелената инфраструктура, при ефективно ползване на ресурсите, опазване и защита на околната среда и поддържане на функционалността на екосистемите“. Планираните мерки утвърждават подход на синхронизирано планиране и развитие на зелената инфраструктура с развитието на останалите системи на урбанизираната територия и свързване с обкръжаващата природна среда.

Зелената система на Габрово се състои от по-големи паркови площи и по-малки градини и скверове, разпределени сравнително равномерно и свързани чрез естествените зелени коридори по поречията на р. Янтра и притоците ѝ, както и чрез уличното озеленяване. Допълва се от зелените площи със специфично предназначение (зоологическа градина и гробищни паркове) и озеленените площи за ограничено обществено ползване.

Уличното озеленяване е добре развито по основните и по-големи артерии, но почти липсва в идеалния център на града.

По границите на урбанизираната територия и извън нея се разполагат 7 лесопарка с обща площ – 5 120,7 ха. Лесопарковете са част от високостъблени широколистни и смесени гори, чието общо състояние е добро, но използването им не е достатъчно пълноценно, поради слабата си благоустроеност и затруднения достъп.

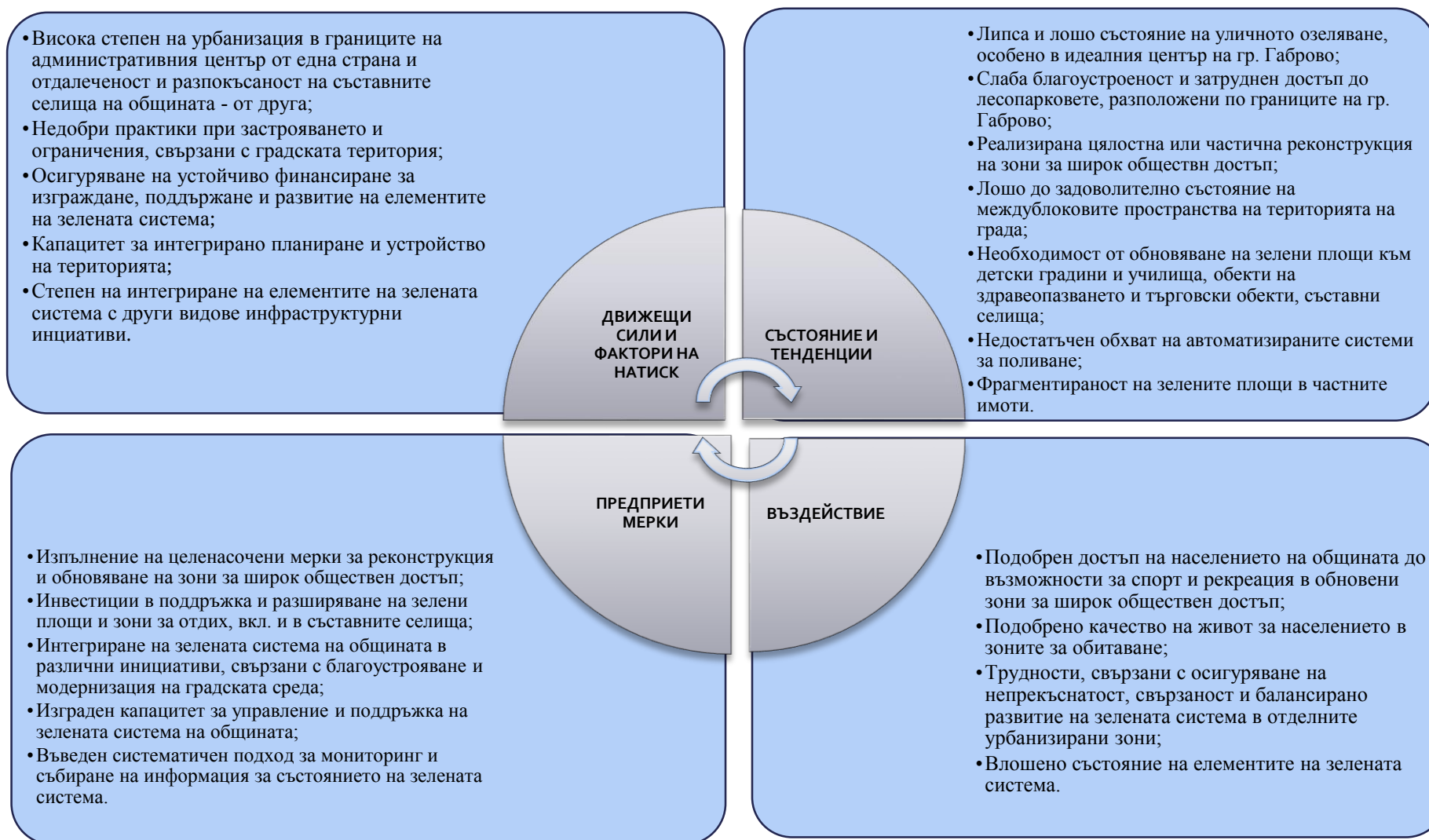
Съществуващите територии, предназначени за озеленяване, вкл. паркове и градини, зоните с рекреационни функции и зоните за отдых към настоящия момент съставляват 0.14% от баланса на територията на общината. С изготвянето на новия Общ устройствен план на община Габрово се предвижда увеличаване на дела на териториите с това предназначение до 0.30%.

Регистрираните тенденции в развитието на зелената инфраструктура на общината за периода 2016 – 2021 г. и перспективите за развитие хоризонт 2027 г. са обобщени по-долу:

Състояние на зелените площи		
Тенденции за периода 2016-2021г.		Тенденциите / промените представят нееднородна картина Обновяването на парковата растителност и пространства е с положителен знак. Крайуличното озеленяване, междублоковите пространства и зелените площи към обекти за обществено обслужване, които осигуряват връзката между по-крупните елементи на зелената система, се нуждаят от спешна реконструкция.
Перспективи за 2027 г.		Тенденциите / промените към подобрение преобладават Значителната инвестиционна активност на общината, включително чрез комбиниране на различни източници на финансиране и въвличане на местните общности, изготвянето на реалистична оценка на разходите за поддръжка, осигуряване на устойчиво финансиране и информационна база данни за състоянието на зелената система са част от политиката на община Габрово и основание за положителна прогноза.

Управление на зелената система		
Тенденции за периода 2016-2021г.		Тенденциите / промените към подобрение преобладават Община Габрово осигурява адекватен капацитет за планиране, поддръжка и управление на зелената система в градската урбаизирана територия и съставните селища. Налице е стремеж към интегрирано планиране за развитие на градската територия, информационна обезпеченост, осигуряване на институционален капацитет и включване на всички заинтересовани страни при управлението на зелената инфраструктура.
Перспективи за 2027 г.		Тенденциите / промените към подобрение преобладават Наличието на ясна визия, планови и стратегически документи за териториалното развитие на общината, включително секторна стратегия за подобряване и развитие на зелената система, са основа за постигане на амбицията за осигуряване на качествена и добре функционираща зелена инфраструктура.

ОСНОВНИ ИЗВОДИ ОТ АНАЛИЗА ПО ПОДХОДА „ДВИЖЕЩИ СИЛИ – НАТИСК – СЪСТОЯНИЕ - ОТГОВОР“

ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ

Перспективите за развитие на зелената система на община Габрово са определени в разработената Стратегия за развитие на зелената инфраструктура на гр. Габрово 2017 – 2023 г. в три основни направления:

- Развитие на зелената инфраструктура, в синергия с останалите градски системи, така че да допринася активно към устойчивото градско развитие;
- Развитие на зелената инфраструктура, така че да опазва природните ресурси, да съхранява биоразнообразието и да допринася за обогатяването и диверсифицирането на урбанизираната среда, посредством развиване на зелените площи и техните елементи;
- Развитие на зелената инфраструктура, така че да дава на хората възможност да развиват предпочитания към естествена и естетична обкръжаваща среда, да правят здравословен избор и активно да се ангажират с действия.

Формулираната визия очертава амбиция в дългосрочен план за цялата територия на общината:

Постигане на устойчива функционална обвързаност на естествените и планирано изградени елементи на зелената система в урбанизираната среда, така че функционирането на зелената инфраструктура да осигурява многостранни ползи за хората и непрекъснато да подобрява качеството на живот, при съхраняване и развитие предимствата на естествената природна среда.

Общата стратегия за развитие на зелената система на общината, както и конкретните мерки и дейности следва да се разполагат в контекста на новото разбиране за градско „позеленяване“ като комплексен процес на благоустрояване, креатив и възстановяване на връзката между природата и града.

ШУМ В ОКОЛНАТА СРЕДА

ВЪВЕДЕНИЕ

Високото шумово натоварване се превръща в една от характеристиките на съвременния интензивен начин на живот. Научните изследвания доказват пряка връзка между нарушената акустична среда в населените места и психическото и физическото здраве на човека. В своя доклад от 2018 г. „Насоки на СЗО относно шума в околната среда за Европейския регион“ Световната здравна организация определя шума като нарастваща опасност за човешкото здраве и благополучие.

За ограничаване на вредното въздействие на шума в околната среда се прилага Директива 2002/49/ЕО от 2.06.2002 г. за оценка и управление на шума в околната среда. Основните изисквания на Директивата са въведени в националното законодателство чрез Закона за защита от шума в околната среда (ЗЗШОС) и подзаконовата нормативна уредба към него.

Регионалната здравна инспекция–Габрово (РЗИ), като част Националната система за мониторинг на шума в урбанизираните територии, провежда ежегодни наблюдения, анализ, оценка и контрол на шумовото натоварване в урбанизираните територии на регион Габрово. Контролът на шума от промишлени източници на територията на община Габрово е в правомощията на РИОСВ – Велико Търново.

Анализът на състоянието и тенденциите на акустичната среда в гр. Габрово, регистрирани през периода 2016-2021 г., показва системно превишаване на нормата в пунктовете от категория "разположени върху територии, прилежащи към пътни, железопътни и въздушни трасета", както и за пунктовете, "разположени върху територии, подлежащи на усилен шумозащита". Единствено резултатите от мониторинга и на трите пункта, "разположени върху територии с промишлени източници на шум" показват устойчиво спазване на нормите за шумово натоварване.

Най-силно влияние върху акустичната обстановка в градовете оказва транспортният шум, който е около 80 -85% от общото шумово натоварване, по данни на РЗИ-Габрово.

През разглеждания период в община Габрово са направени значителни инвестиции, адресиращи основните източници и фактори, водещи да високи нива на шумово замърсяване. Намаляването на шумовото натоварване е един от положителните ефекти от реализацията на проекта за развитие на устойчив градски транспорт на гр. Габрово, финализиран през 2021 г. Подобряването на транспортната инфраструктура и комфортът и обслужването водят до увеличаване атрактивността на обществения транспорт и намаляване на автомобилния трафик в града. Закупуването на почти безшумни превозни средства (електробуси) води до намаляване на шума в градската среда.

Положителен ефект имат и мащабните инвестиции в градската среда, в т.ч.в реконструкция на улици и ключови кръстовища, създаване на зони с ограничение на скоростта до 30 км/ч, и както и инвестициите в зелената инфраструктура и създаване на зелени пояси. Общината инвестира значителни средства и в мерки за подобряване на пешеходното и велосипедно придвижване и мерки за въвеждане на електромобилност.

В допълнение, общината полага значителни усилия по прилагане на мерки за енергийна ефективност. Санирането на сградния фонд води до по-добра шумоизолация и защита.

За община Габрово данните от анализа „Движещи сили – Натиск – Състояние – Въздействие- Отговор“, показват следните тенденции и перспективи за постигане на целите на политиката за ограничаване на шумовото натоварване:

Излагане на населението на шум в околната среда и въздействие върху здравето на човека		
Тенденции за периода 2016-2021г.		Тенденциите / промените представят нееднородна картина Въпреки положителните тенденции в последните години, запазва се значителен процентът от жителите, които са изложени на нива на шум над граничните стойности.
Перспективи за 2027 г.		Тенденциите / промените представят нееднородна картина Необходимостта от интегриране на мерките за намаляване на шумовото натоварване в секторните политики, както и комплексния характер на мерки и нуждата от значително финансиране, поставят под риск постигането на здравословна среда.

Опазване на „тихите“ зони		
Тенденции за периода 2016-2021г.		Тенденциите / промените към влошаване преобладават Продължават устойчиво да се регистрират превишения на граничните стойности за еквивалентните нива на шума в зоните за защита.
Перспективи за 2027 г.		Тенденциите / промените към влошаване преобладават Въпреки, че в основните стратегически документи на общинско ниво - ОУП, ПИРО, ПДУЕК, ПУГМ и др. са предвидени мерки за защита, постигането на стандартите в „тихите зони“ зависи и от съществуващата инфраструктура, вкл. транспортна. Проблемите в градското развитие поставят под риск постигането на целите.

Подробен анализ „Движещи сили – Натиск – Състояние – Въздействие - Отговор“ на управлението на шума е представен в Приложение I Анализ на средата.

В следващата фигура са обобщени основните изводи:

ОСНОВНИ ИЗВОДИ ОТ АНАЛИЗА ПО ПОДХОДА „ДВИЖЕЩИ СИЛИ – НАТИСК – СЪСТОЯНИЕ – ОТГОВОР

ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ

Въпреки констатираната положителна тенденция и постепенното подобряване на акустичната обстановка в общината, все още не се постигат нормативно определените нива на шумово натоварване във всички пунктове. Проведената сред обществеността на Габрово анкета показва, че шумовото натоварване, особено от автомобилния трафик, се определя от гражданите като едно от основните предизвикателства пред общината. Особено обезпокоително е системното нарушаване на нормите в пунктовете, разположени върху територии, подлежащи на усилен шумозащита.

Необходимо е община Габрово да фокусира усилията си в областите, където са идентифицирани дефицити, като неустойчиво градско развитие, вкл. презастрояване; интензивен трафик; недостатъчно зелени и тихи зони; амортизирана пътна инфраструктура и лошо качество на сградния фонд.

Транспортният сектор е най-значимият източник на шумово натоварване в общината и изисква фокусирани усилия. Ключово за община Габрово е извеждането на транзитния трафик от населените места, както и прилагане на принципите на устойчива градска мобилност. Мерките с очакван положителен ефект са:

- Подобряване на транспортната инфраструктура и увеличаване на атрактивността на обществения транспорт;
- Насърчаване на по-добре интегриран и по-чист обществен транспорт, вкл. чрез „зелени обществени поръчки“;
- Ускорено преминаване към превозни средства с ниски и нулеви емисии, вкл. изграждане на зарядни станции;
- Промяна на поведението и управление на търсенето (насърчаване на по-чисти видове транспорт);
- Създаване на зони с ниски емисии.

В значителна степен мерките, предвидени в Плана за устойчива градска мобилност 2021-2030 ще подпомогнат ограничаването на шума от транспортния сектор.

Ключови за община Габрово са инвестициите в градската среда. Мерките, заложили в основните стратегически документи на общината като План за интегрирано развитие на община Габрово 2021-2027, ОУП, Стратегията за развитие на зелената инфраструктура на град Габрово 2017 – 2023 и др. включват мерки, които пряко адресират идентифицираните проблеми. Планираните мащабни инвестиции в градска среда, вкл. разширяване и подържане на зелената система и изграждане на зелени пояси, ще допренесат за постигане на добра акустична среда.

Община Габрово полага последователни усилия, насочени към прилагане на мерки за енергийна ефективност, както на обществени, така и на частни сгради. Санирането на сградния фонд води до по-добра шумоизолация и защита. Необходимо е да продължат усилията в тази посока. Изпълнението на мерките, заложили в План за действие за устойчива енергия и климат на община Габрово до 2030, ще подпомогнат постигане на по-добра шумоизолация и защита на сградния фонд.

Важен аспект на дейността е подобряване на информираността на обществото по отношение на негативните ефекти от шумовото замърсяване, както и повишаване на институционалния капацитет и създаване на умения за прилагане на политики и мерки за намаляване на шумовото натоварване и постигане на здравословна околна среда.

ВЪВЕДЕНИЕ

За анализ на състоянието по отношение на факторите "йонизиращи лъчения" и "нейонизиращи лъчения" са използвани: Националният доклад за състоянието и опазването на околната среда на България за 2020 г.⁹, Доклад с анализ на резултатите от мониторинга и контрола на нейонизиращите лъчения, като фактор на жизнената среда и на обектите, източници на нейонизиращи лъчения на територията на гр. Габрово през 2021г. на РЗИ Габрово, и Анализ и оценка на риска от ядрена и радиационна авария на територията на област Габрово към Областната програма за намаляване на риска от бедствия 2022-2025 на област Габрово.

Йонизиращи лъчения: Анализът и оценката на риска от ядрена и радиационна авария на територията на област Габрово, направени при изготвянето на Областната програма за намаляване на риска от бедствия показва, че повишаване на радиационния фон на територията на област Габрово е възможно при възникване на авария в АЕЦ "Козлодуй"; трансграничен пренос на радиоактивни вещества; нарушаване мерките за безопасност при работа с източници на йонизиращи лъчения.

Радиологичният мониторинг е част от Националната система за мониторинг на околната среда. Системните наблюдения за радиационното състояние на околната среда в Р България се извършват от ИАОС. В допълнение, Националният център по радиобиология и радиационна защита (НЦРРЗ) извършва държавен здравен контрол за спазване на изискванията за защита на лицата от въздействието на йонизиращи лъчения.

Утвърденото научно мнение е, че излагането на йонизиращо лъчение води до увреждане на здравето на хората. Съвременната радиационна защита се фокусира в идентифициране на "оптимални" решения за защита, отчитайки ползите и вредите на мерките, както и върху интегриране на предпазването от облъчването от естествени източници на йонизиращо лъчение.

Нейонизиращи лъчения: Съгласно Закона за здравето, нейонизиращите лъчения в жилища, производствени, обществени сгради и урбанизирани територии са фактори на жизнената среда и подлежат на контрол, а обектите, източници на НЙЛ са обекти с обществено предназначение, които подлежат на държавен здравен контрол. Анализът на резултатите от провежданите от РЗИ Габрово ежегодни мониторинг и контрол на източниците на НЙЛ на територията на община Габрово показва устойчиви резултати далеч под пределно допустимите нива за всички регистрирани обекти (55 на брой към декември 2021г.). През периода на наблюдение не е констатиран здравен риск от облъчване на населението с електромагнитни полета, излъчвани от антените на базовите станции за мобилна комуникация на територията на община Габрово.

Основната роля на местната власт е в повишаване на осведомеността на населението по отношение на факторите на въздействие и подготовка за реакция в ситуация на радиационно замърсяване. От важно значение е и повишаването на институционалния капацитет с цел интегриране на грижата за опазване на жизнената среда от въздействието на ЙЛ и НЙЛ при вземане на градоустройствени решения.

⁹ [Радиационно състояние на околната среда — ИАОС \(government.bg\)](https://www.government.bg/bg/radiation-environment)

Обобщение на тенденциите и перспективите за постигане на целите на политиката за ограничаване на риска от замърсяване с йонизиращи и нейонизиращи лъчения и постигане на безопасност на общинско ниво е представено по-долу:

Риск от излагане на населението с йонизиращи и нейонизиращи лъчения и въздействие върху здравето на човека		
Тенденции през периода 2016-2021г.		Тенденциите / промените към подобрене преобладават На национално ниво е разработена и се прилага законодателна рамка и политика за ограничаване риска за населението от замърсяване с йонизиращи и нейонизиращи лъчения. Разработени са програми на областно ниво. Извършва се ефективен мониторинг и контрол.
Перспективи за 2027 г.		Тенденциите / промените представят нееднородна картина Политиките и мерките за ограничаване риска от замърсяване с йонизиращи и нейонизиращи лъчения, както и осигуряване на постоянен мониторинг и контрол на средата изискват сериозни технологични, човешки и финансови ресурси. Предизвикателство е навлизането на нови технологии.

Подробен анализ „Движещи сили – Натиск – Състояние – Въздействие - Отговор“ на управлението на на риска от замърсяване с йонизиращи и нейонизиращи лъчения е представен в Приложение I. Анализ на средата.

В следващата фигура са обобщени основните изводи:

ОСНОВНИ ИЗВОДИ ОТ АНАЛИЗА ПО ПОДХОДА „ДВИЖЕЩИ СИЛИ – НАТИСК – СЪСТОЯНИЕ - ОТГОВОР“

ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ

Ефективното прилагане на нормативните изисквания, съобразени с високите международни стандарти за безопасност, както и осигуряването на постоянен мониторинг и контрол на средата, гарантира поддържане на безопасни нива на йонизиращи и нейонизиращи лъчения в околната среда.

Анализът на политиките и постигнатите резултати на национално, областно и общинско ниво показва положителни тенденции. Областите, в които трябва да бъдат фокусирани усилията, за да се гарантира устойчивост на резултатите, и най-вече безопасна и сигурна среда за гражданите са:

- Провеждане на последователна политика за подпомагане добрата координация и комуникация между отговорните държавни институции, местната власт, бизнеса, научните среди и гражданите;
- Повишаване на осведомеността, включително информиране относно въздействието на различните видове лъчения, както и обучение за реакция още от най-ранна възраст;
- Осигуряване на публичен достъп и разпространение на информация от регулярния мониторинг и контрол;
- Повишаване на институционалния капацитет - изграждане на капацитет на експертите, вземащи решения относно разполагане на източници на лъчения в градската среда;
- Интегриране на мерките за ограничаване негативното въздействие на лъченията в политиките и проектите за градско развитие;
- Подпомагане / стимулиране разработването на специализирани програми за превенция и профилактика на рискови групи;
- Подпомагане на разработването и прилагането на фокусирани програми за модернизация на системите за мониторинг и контрол, както и за ранно оповестяване на населението.

ИЗМЕНЕНИЕ НА КЛИМАТА

ВЪВЕДЕНИЕ

Националната политика на Република България в областта на климата се определя от една страна от международните ангажименти на страната, произтичащи от Рамковата конвенция на ООН по изменение на климата (РКООНИК), Протокола от Киото (ПК) и Споразумението от Париж, очертаващи общата рамка на международните усилия за справяне с предизвикателствата, породени от климатичните промени, и от друга – от задълженията, произтичащи от членството на страната в ЕС и европейското законодателство в тази област. Преходът към климатично неутрални и ресурсно ефективни икономика и общество е основната цел на Европейския зелен пакт, която се подкрепя и от всички държави членки на ЕС. Усилията са насочени и към изпълнение на Програмата до 2030 г. на Организацията на обединените нации и на целите за устойчиво развитие, по конкретно на Цел 13. Борба с климатичните промени¹⁰.

От 2014 г. действа Законът за ограничаване изменението на климата, който има за цел чрез предприемането на национални мерки и въвеждането на европейски и международни механизми да гарантира намаляване на емисиите на парникови газове като основен елемент в политиката по ограничаване изменението на климата и да осигури дългосрочното планиране на мерките за адаптация към климатичните промени.

С цел противодействие на климатичните промени и въздействието им върху икономиката, България изготви Национална стратегия за адаптация към изменението на климата и План за действие към нея.¹¹ Документът очертава стратегическата рамка и приоритетите по отношение на адаптацията към изменението на климата до 2030 г.

Водена от убеждението, че местните власти имат важна роля, както в усилията за ограничаване на изменението на климата, така и в изграждането на устойчиво към промените в климата общество и икономика, община Габрово е една от първите български общини, които подкрепиха усилията на международната общност за справяне с това глобално предизвикателство.

Община Габрово има дългосрочна политика по климата. Член е на Конвента на кметовете от 2013 г. и е един от двата български града, одобрени да участват в мисията на Европейската комисия за постигане на 100 климатично неутрални и умни града до 2030 г.

Като местен орган на управление, община Габрово определя местната устойчива енергийна политика, дефинира приоритетите в развитието ѝ и създава условия за изпълнение на местни енергийни инициативи. В изпълнение на ангажиментите си като член на Конвента на Кметовете, община Габрово реализира успешно мерките по първия ПДУЕР за периода 2015 – 2020 г., като постигна намаление на емисиите (превишаващо планираното) с 25.6 % през 2018 г. в сравнение с базовата 2008 г.

¹⁰ <https://sdgs.un.org/2030agenda>

¹¹ Решение № 621 от 25.10.2019 г. на Министерския съвет

За община Габрово данните от анализа „Движещи сили – Натиск – Състояние – Въздействие- Отговор“, показват следните тенденции и перспективи за постигане на целите на политиката по ограничаване на изменението на климата и адаптация към настъпилите промени:

Емисии ПГ и усилия за климатична неутралност		
Тенденции до 2021 г.		Тенденциите / промените към подобрене преобладават Общите емисии на ПГ бележат спад с 25,59 % през 2018г. в сравнение с базовата 2008г. В сектор "транспорт" е регистриран ръст на емисиите ПГ. Община Габрово е член на Конвента на кметовете от 2013 г. и политиката по климата е приоритет на общината.
Перспективи за 2030 г.		Тенденциите / промените към подобрене преобладават Габрово е избрана да участва в мисията на ЕК за 100 климатично неутрални и умни града до 2030г. Приет е ПДУЕР до 2030г.
Енергийна ефективност		
Тенденции за периода 2016-2021 г.		Тенденциите / промените към подобрене преобладават Община Габрово е приложила мерки за ЕЕ в над 80 общински и жилищни сгради.
Перспективи за 2027 г.		Тенденциите / промените към подобрене преобладават Приетите стратегически документи, подготвените и стартирали проекти, и осигуреното финансиране за въвеждане на мерки за ЕЕ в обществени и частни сгради дават добра перспектива за постигане на целите. В същото време, високата енергийна интензивност на икономиката, изискват фокусирани усилия.
Възобновяеми енергийни източници		
Тенденции за периода 2016-2021 г.		Тенденциите / промените представят нееднородна картина Част от проектите за ЕЕ включват и мерки за ВЕИ. Идентифицирана е нужда от разработване и приемане на общинска програма, която да подпомогне усилията за използване на ВЕИ.
Перспективи за 2027 г.		Тенденциите / промените към подобрене преобладават Приетите стратегически документи (Програма за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници и биогорива на община Габрово 2021- 2030 г.), подготвените и стартирали проекти, както и осигуреното финансиране за въвеждане на ВЕИ, дават добра перспектива за постигане на целите.
Стратегии за намаляване на рисковете за обществото от изменението на климата.		
Тенденции за периода 2016-2021 г.		Тенденциите / промените представят нееднородна картина Регистрира се увеличаване на честотата и силата на т.н. екстремни климатични явления. За община Габрово, анализът показва, че явленията с най-висок риск са наводнения; свлачища и срутвания; снежни бури и обледявания и др. Важността на темата за адаптиране към изменението на климата е разпозната и се прилагат мерки за подържане на публичната инфраструктура.
Перспективи за 2027 г.		Тенденциите / промените представят нееднородна картина Разработени са и се изпълняват стратегически документи, насочени към намаляване на уязвимостта на инфраструктурата, икономиката и обществото - ПДУЕР до 2030г. е основният стратегически документ на община Габрово, който определя приоритетите, целите и дефинира конкретните мерки на общинско ниво, за повишаване на устойчивостта към климатичните промени.

Подобен анализ „Движещи сили – Натиск – Състояние – Въздействие - Отговор“ в сферата на климата е представен в Приложение I Анализ на средата. В следващата фигура са обобщени основните изводи:

ОСНОВНИ ИЗВОДИ ОТ АНАЛИЗА ПО ПОДХОДА „ДВИЖЕЩИ СИЛИ – НАТИСК – СЪСТОЯНИЕ - ОТГОВОР“

ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ

Постигането на целите, свързани с ограничаване изменението на климата и с постигане на устойчивост към настъпилите и бъдещи климатични изменения, изисква прилагане на комплексен подход. Община Габрово е сред общините лидери в разработването и прилагане на политики по климата, не само в България, но и на европейско ниво. Анализът показва, че община Габрово е постигнала значим напредък в процеса на интегриране на политиките за климата в секторните политики, с акцент устройство на територията, строителство, жилищна политика, транспорт, енергийна ефективност, управление на отпадъците, управление на водите, управление на зелената система, защитени територии, почви, гори и др.

Габрово е един от двата български града (заедно със София), включени в мисията на Европейската комисия за постигане на 100 климатично неутрални и умни градове в ЕС до 2030 г.

Основна задачата за Община Габрово, във връзка с мисията, е през 2023 година да формира климатичен екип, който да работи с гражданите, фирмите и цялата общност за повишаване на тяхната информираност относно ползите от прилагане на мерките, както и да образова всички хора (от най-малките до възрастните) и да подпомогне процеса за преминаване към климатична неутралност чрез повишаване на капацитета (обучения) на всички заинтересовани страни.

Постигането на амбициозните цели по климата, които местната власт си поставя изисква добра координация и включване на всички заинтересовани страни. Усилията трябва да бъдат насочени към преодоляване на дефицити като:

- Недостатъчна осведоменост на обществото, както и разбиране за специфичните въздействия на климатичните промени и потребностите от действия по адаптация;
- Пропуски в нивото на осведоменост сред лица, отговорни за вземането на решения.
- Затруднен достъп до екоинновации и нови нисковъглеродни технологии особено на МСП. Изоставане в технологичната модернизация на индустрията и ниското ниво на използване на иновации, което затруднява прехода към нисковъглеродна икономика.
- Структурни недостатъци в българската система за научни изследвания и иновации, вкл. ниски равнища на публични и частни инвестиции в научни изследвания и иновации; разпокъсаност на публичната научна база; слаби връзки между науката и бизнеса;
- Пропуски в знанията относно адаптирането, както и липса на информация за устойчиви природосъобразни решения за намаляване на риска от природни бедствия. Нужда от актуализация на нормативната база, ограничаваша и затрудняваща широкото прилагане на иновативни екологични решения.
- Недостатъчен опит в прилагането на иновативни дигитални технологии и услуги в областта на климата, в подкрепа вземането на решения, като дистанционно наблюдение, интелигентни метеорологични станции, изкуствен интелект и модели в подкрепа на процеса на вземане на управленски решения и др.
- Недостатъчно професионално обучение, включително специализирано професионално обучение, както и специализирани университетски програми.

ИНСТИТУЦИОНАЛНА И НОРМАТИВНА РАМКА ЗА ОСЪЩЕСТВЯВАНЕ НА ПОЛИТИКИТЕ ПО ОКОЛНА СРЕДА НА ОБЩИНСКО И НАЦИОНАЛНО НИВО

Съгласно Закона за опазване на околната среда (ЗООС) държавната политика по опазване на околната среда се осъществява от Министъра на околната среда и водите. Тя се интегрира в секторните политики - транспорт, енергетика, строителство, селско стопанство, туризъм, промишленост, образование и други, и се осъществява от компетентните органи на изпълнителната власт.

Компетентни да предприемат предвидените в закона действия и дейности на територията на една община са директорът на РИОСВ или кметът на общината, а на територията на една област - областният управител или директорът на РИОСВ. Кметът на общината има съществени отговорности, свързани с прилагане на местно ниво на политиките по околна среда.

Общинският съвет, като орган на местното самоуправление определя политиката за развитие на общината, както и въпроси от местно значение, които законът е предоставил в негова компетентност. Сред тях е опазването на околната среда и рационалното използване на природните ресурси. В изпълнение на своите функции Общинският съвет приема правилници, наредби, инструкции, решения, декларации и обръщения.

Политиките по опазване на околната среда и изменението на климата имат широк обхват и все по-приоритетно значение както на европейско, така и на национално и местно ниво.

На европейско ниво действат множество регламенти и директиви по сектори и компоненти на околната среда. В контекста на Европейската Зелена Сделка и съпътстващите я действащи стратегически документи зеленият преход има всеобхватно и приоритетно значение за икономическото развитие и модернизацията на Европейския съюз за поколения напред.

На национално ниво законодателството по опазване на околната среда може да бъде определено като два вида - хоризонтално и специално по компонентите и факторите на околната среда. Хоризонтален характер има **Законът за опазване на околната среда (ЗООС)** и подзаконовата нормативна уредба към него. Специалното законодателство в областта на опазването на околната среда обхваща компонентите: води, въздух, природа, почви, климат, отпадъци и превантивна дейност. Стратегическите, планови и програмни национални документи, свързани с опазването на околната среда набелязват приоритетите, целите и сроковете за постигането им.

На общинско ниво действат наредби и правилници, приети от общинския съвет в съответствие с правомощията, произтичащи от Закона за местното самоуправление и местната администрация. В община Габрово са разработени, приети и се прилагат следните наредби, които са свързани с опазването на околната среда:

- Наредба за управление на отпадъците, поддържане и опазване на чистотата на територията на община Габрово
- Наредба за определянето и администрирането на местните такси, цени на услуги и права на територията на община Габрово /в сила от 15.08.2022г./
- Наредба за управление на горските територии собственост на община Габрово

- Наредба за изграждане, поддържане и опазване на зелената система на територията на община Габрово.
- Наредба за овладяване популацията на безстопанствените кучета на територията на община Габрово

В допълнение към това в община Габрово са въведени и правилници, уреждащи дейността, структурата, управлението, числения състав, правата и задълженията на общинските дружества „Благоустрояване“ и „Регионално Депо за Неопасни Отпадъци - Габрово“.

Община Габрово е разработила и приела редица стратегически документи, програми и планове, с които настоящата Програма за опазване на околната среда кореспондира.

- Общ устройствен план на община Габрово (проект);
- План за действие за устойчива енергия и климат на община Габрово до 2030г.;
- План за устойчива градска мобилност на община Габрово 2021-2030г.;
- Стратегия за устойчиво развитие на туризма в община Габрово 2021-2027г.;
- Програма за управление на отпадъците на община Габрово 2021-2028г.;
- Стратегия за развитие на зелената инфраструктура на гр. Габрово 2017-2023г.;
- План за интегрирано развитие на общината (ПИРО) 2021-2027г.;
- Интегрирана териториална стратегия за развитие на Северен централен район 2021-2027г..

Изводи и препоръки:

Както на европейско, така и на национално и местно ниво е разработена и се прилага секторната законодателна рамка, в която са заложили регулациите, компетенциите на институциите, отговорностите, изискванията и механизмите за провеждане на политиката по опазване на околната среда, в съответствие с принципите на пропорционалност и субсидиарност. Широк набор от стратегически, програмни и планови документи залагат стъпките, които е необходимо да бъдат предприети за постигане на целите в дългосрочен, средносрочен и краткосрочен хоризонт.

В община Габрово действат приетите в сферата наредби, правилници, решения и стратегии, програми и планове, които са съобразени с европейските и национални приоритети. При промяна на документите на по-високо йерархическо ниво, е необходимо община Габрово да предприеме необходимите действия за допълване и/или изменението им.

АДМИНИСТРАТИВНИ И ИКОНОМИЧЕСКИ ИНСТРУМЕНТИ ЗА ОСЪЩЕСТВЯВАНЕ НА ПОЛИТИКИТЕ

Управлението на околната среда се базира на основополагащите принципи – на пропорционалността, на субсидиарността, на превенцията, на предпазването, на отстраняване на замърсяването при източника, принципът „замърсителят плаща“ и др. - които определят административните и икономически инструменти за осъществяване на политиките както на национално, така и на местно ниво. Тези принципи ръководят и организацията на дейностите и мерките по опазване на околната среда в община Габрово.

Община Габрово разполага с необходимия капацитет и управленска структура за обезпечаване дейността и функциите на местната власт. Кметът на община Габрово като орган на изпълнителната власт, пряко избран от гражданите на общината, изпълнява своите функции и отговорности в съответствие със Закона за местното самоуправление и местната администрация, Закона за опазване на околната среда и специалното екологично законодателство.

Местните политики се определят от общинския съвет. Неговата работа се ръководи от „Правилника за организацията и дейността на общински съвет – Габрово, неговите комисии и взаимодействието му с общинската администрация“ (приет с решение 123 от 26.05.2016г. с последно изменение прието с решение 40/30.05.2022г., влязло в сила на 07.07.2022г.). Общинският съвет на община Габрово се състои от 33 общински съветници. В него е създадена и действа постоянна комисия по „Екология, земеделие и гори“.

Дейността на общинския съвет и на кмета на общината се подпомага от общинската администрация. Съгласно Устройствения правилник на община Габрово (утвърден от Кмета на общината на 09.03.2021г.) в общинската администрация на община Габрово дейностите по опазване на околната среда са в ресора на Заместник кмета по строителство, инфраструктура и екология. На него е подчинена дирекция „Инфраструктура и екология“, в която работят 8 служители. Към дирекцията са обособени отдел „Околна среда и води“ с 5 служители и отдел „Инфраструктура“ със 7 служители. Ангажирани с въпросите, свързани с опазването на околната среда, са двама от експертите, пряко подчинени на директора на дирекцията, както и всички служители в отдел „Околна среда и води“. Общинският инспекторат, в който работят 7 служители, както и инспекторатът към Регионалното депо за управление на отпадъците имат отговорности, свързани с контрола по опазването на околната среда.

По въпросите за опазване на околната среда община Габрово сътрудничи с регионалните органи на централни ведомства. Тя взаимодейства също така и с други общини. Във връзка с чл. 24 от Закона за управление на отпадъците е създадено регионално сдружение между Община Габрово и Община Трявна. Общинските съвети на двете общини са взели решение за участие в сдружението.

Община Габрово съблюдава принципите за прозрачност, откритост и осведоменост на обществеността, като предоставя информация на гражданите по всички политики, теми, дейности и проекти, реализирани от общината, както и относно административните и други услуги, които предоставя на бизнеса и гражданите. Стреми се да ангажира обществеността в обсъждането и решаването на всички значими

въпроси от местно значение. На електронната страница на Община Габрово се публикувани административните услуги, свързани с опазването на околната среда: <http://www.gabrovo.bg/>.

В сградата на община Габрово е монтирана метеорологична станция, която измерва показатели на атмосферния въздух, слънчево греење, температура и др.

Дејноста по сметосъбиране, сметоизвозване и поддржане на чистотата се извршава от Общинско Предприятие „Благоустрояване“. Контролът по дејноста се извршава от Общински инспекторат.

ВиК мрежите и пречиствателните станции за питејно водоснабдяване и за пречистване на отпадъчните води се експлоатират и поддржат от ВиК Габрово.

Озеленяването и поддржането на зелената система на територијата на община Габрово се извршват от Общинско Звено „Озеленяване“.

ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ:

Община Габрово располага с необходимия капацитет и управленска структура за обезпечаване дејноста и функциите на местната власт. Организираны са комуналните дејности за обезпечаване на услугите, свързаны с опазването на околната среда. Провежда се политика на откритост, прозрачност, взаимодействие и сътрудничество както с компетентните институции на национално и регионално ниво, така и с гражданите, бизнеса, неправителствения сектор и медиите.

За повишаване на административния капацитет на администрацията на общината, препоръчително е да се осигуряват регулярни обучения по екологични теми на служителите – както на тези, които имат преки отговорности, свързаны с опазването на околната среда, така и на тези от останалите звена в администрацията.

АНАЛИЗ НА РАЗХОДИТЕ ЗА ОКОЛНА СРЕДА

Основен източник на информация за разходите за околна среда на община Габрово са общинския бюджет и отчетите към него.

Разходите за околна среда се планират и отчитат като част от разходите по следните функции:

- горското стопанство, дейности за поддържане на общинската пътна мрежа, вкл. целеви средства от централния бюджет за зимно поддържане, изпълнение на програма „Туризм“, Функция 2 „Отбрана и сигурност“ – включва средства от държавния бюджет, общински средства и дарения за възстановяване на инфраструктура след природни бедствия;
- Функция 6 „Благоустрояване“ – дейностите в рамките на тази функция се финансират изцяло от общински източници и обхващат широк спектър от екологични дейности, като дейности по контрол на незаконното строителство, дейност „ВиК“, дейност „Осветление на улици и площади“, дейност „Изграждане, ремонт и поддържане на уличната мрежа“, „Други дейности по жилищното строителство и регионално развитие“, дейност „Озеленяване“ за благоустрояване и поддържане на зелени пространства, дейност „Чистота“ за обезпечаване оперативната дейност на ОП „Благоустрояване“ по сметосъбиране, чистота и закупуване на механизация, дейност „Управление на дейностите по отпадъците“ за обезпечаване на дейността на РДНО Габрово, дейности по сепариране на битовите отпадъци, информационни дейности и др.;
- Функция 8 „Икономически дейности и услуги“ - дейностите в тази функция се финансират от общински приходи и целева субсидия за зимно поддържане на общинската пътна мрежа. Относителите към опазването на околната среда дейности и разходи включват: дейности по вкл. разходи за дейността на Туристически информационен център и Посетителско информационния център – Узана, дейност на приют за безстопанствени животни.

Средствата за подобряване на енергийната ефективност на сградния фонд на образователните и социални функции на общината се планират в съответните функции „Образование“ (Функция 3), „Здравеопазване“ (Функция 4), „Социално осигуряване и грижи“ (Функция 5).

Отчетите за изпълнение на бюджета на община Габрово за периода 2016 – 2021 г. определят като основни източници на финансиране за дейностите по околна среда:

- общински бюджет;
- целево финансиране от държавния бюджет;
- ОП „Региони в растеж“ 2014 – 2020 г.
- Финансов механизъм на Европейското икономическо пространство 2014 – 2021;
- Национален Доверителен Екофонд;
- Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“;
- ПУДООС.

Общите разходи за околна среда на годишна база са динамична величина с най-голям пик през 2020 г.

Фигура 9 Динамика на разходите за околна среда, 2016-2021г., (Източник: Община Габрово)

Структурата на разходите е типична и обоснована по отношение на ангажимента на общината за осигуряване на услуги за населението и поддържане на различните аспекти на градската инфраструктура. С най-голям дял са разходите, свързани с управление на отпадъците, които през 2016 г. и 2021 г. достигат съответно 5 454 113.00 лв. и 5 252 466.00 лв.

Инвестициите за изграждане на водоснабдителна инфраструктура са доминиращи през 2021 г., и са свързани с изграждане на водоснабдителни мрежи в съставните села на общината. Различната стойност през годините е показателна за зависимостта на този тип дейност от външни източници на финансиране.

Най-значими инвестиции в градски системи за подобряване на качеството на атмосферния въздух са реализирани през 2020 г. (5 724 088.00 лв.), предвид изпълнението на проект „Развитие на устойчив градски транспорт на град Габрово“, финансиран по Оперативна програма „Региони в растеж“ 2014 – 2020 г. и закупуването на електрически превозни средства за обществен транспорт.

Разходите за изграждане и поддръжка на зелената система на града и общината са приблизително 2% от общите годишни разходи и са показател за приоритет в политиките на общинска администрация.

Съотношението към общите бюджетни разходи отразява едновременно устойчивата тенденция на нарастване на общия размер на разходите за дейностите на общината и различния интензитет на инвестиции в инфраструктура, свързани с опазване на околната среда.

Таблица: Разходи за околна среда (в хил. лв.)

Разходи	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.	2021 г.
общо разходи по бюджет	40 473	38 824	44 216	49 642	51 990	63 966
общо разходи за околна среда	8 672	5 920	9 358	6 203	13 309	9 031
Съотношение на разходите за ОС към общите разходи на бюджета	21.43%	15.25%	21.16%	12.50%	25.60%	14.12%

В количествено отношение, разходите с екологично предназначение представляват значим дял от бюджета на община Габрово. През 2016 г. и 2020 г. разходите за околна среда формират над 20% от общите бюджетни разходи, вероятно обвързано с процеса на изпълнение на инвестиционни проекти, съфинансирани от ЕС и края на двата програмни периода 2007 – 2013 г. и 2014 – 2020 г.

Планирането и изпълнението на общинския бюджет е и ключов инструмент за прилагане на устойчиви местни политики, насочени към постигане на целите по околна среда. Съществуващите подходи и стандарти за отчитане на разходите, както на национално, така и на общинско ниво, обаче не позволяват по-задълбочена оценка на тяхната ефективност по отношение на целесъобразност и принос за подобряване на градските индикатори, свързани с околната среда. Подобна оценка е необходима с оглед осигуряване на по-добро планиране и фокусиране на инвестициите, като изисква изграждане на капацитет на общинска администрация за анализ на разходите и ползите на етап планиране, въвеждане на системи за мониторинг на изпълнението и ефектите от реализацията на отделните проекти, включени в инвестиционната програма на общината.

При изготвянето на SWOT анализа е използвана информацията от подробните анализи (Приложение 1) за съществуващото състояние и тенденциите по компоненти на околната среда и фактори на въздействие; институционалната и нормативна рамка за осъществяване на политиките по околна среда; управленската структура и административен капацитет на община Габрово; както и състоянието и тенденциите в природо-географските и социално-икономическите характеристики на общината.

Изведените основни изводи и идентифицирани аспекти на силните и слабите страни на общината, както и на възможностите и заплахите от страна на външните за общината фактори, са систематизирани и обобщени в матрица (Фигура 11). Между четирите квадранта съществуват определени зависимости. Връзката между силните страни и възможностите дава представа за лостовете на развитие. Връзката между слабите страни и заплахите формира основните проблеми на развитие. Връзката между силните страни и заплахите определя рисковете на развитие, а връзката между слабите страни и възможностите извежда ограниченията на развитие.

Обхватът на анализа на силните и слабите страни включва:

- Местни политики по ОС;
- Местна нормативна база;
- Институционална рамка;
- Капацитет за управление;
- Финансиране на политики по ОС.

Анализът на възможностите и заплахите оценява следните аспекти на външната среда:

- Социално- икономическо развитие на общината, региона, страната;
- Институционална среда и политическа стабилност;
- Промени в нормативната уредба, касаеща ОС;
- Европейско / национално финансиране на политиките по ОС;
- Глобални предизвикателства.

Анализ на основни характеристики на управлението на компонентите и факторите на околната среда на община Габрово, представени като силни и слаби страни, възможности и заплахи:

- ❖ Добър административен капацитет на община Габрово и служители с висока професионална квалификация;
- ❖ Разработени и в процес на изпълнение стратегически и нормативни документи в областта на управление на отпадъците, изменение на климата, енергийната ефективност и др.;
- ❖ Интегриране на политиките по опазване на околната среда в другите секторни местни политики и стратегически документи;
- ❖ Наличие на актуална информация за състоянието на околната среда, както и публичен достъп до нея;
- ❖ Осигурени възможности за участие на обществеността в процеса на вземане на решения по изготвяне на планове, програми и инвестиционни предложения, свързани с управлението на околната среда;
- ❖ Изградено добро партньорство с институциите по отношение опазването на околната среда;
- ❖ Изграден капацитет за прилагане на зелени обществени поръчки;
- ❖ Дългосрочна политика по климата- системни усилия насочени към устойчиво енергийно развитие, вкл. подобряване на енергийната ефективност на сградите; използване на ВИЕ; декарбонизация на транспорта; подкрепа на иновациите в промишлеността; повишаване на информираността и ангажираността на заинтересованите страни.
- ❖ Постигнато намаление на емисиите ПГ с 25,6% за 2018 г. в сравнение с базовата 2008г.;
- ❖ Ефективност и качество на услугите, свързани с управлението на отпадъците;
- ❖ Добре функциониращи и с достатъчен капацитет системи за разделно събиране на отпадъци от бита;
- ❖ Капацитетът на съществуващите инсталации на РДНО - Габрово осигурява изцяло третирането на постъпващите потоци отпадъци;
- ❖ Общината инвестира в иновативни решения за разделно събиране и управление на различните потоци отпадъци, включително дейности за стимулиране на устойчиво поведение и участие на населението;
- ❖ Системни усилия за подобряване на качество на въздуха, чрез мерки, свързани с намаляване на емисиите от битово отопление; повишаване на ЕЕ и използване на ВЕИ в обществени, жилищни и производствени сгради; намаляване на емисиите от транспорта; развитие на транспортната инфраструктура, модернизиране на обществения транспорт; мерки за устойчива мобилност; благоустрояване на градската среда и устойчиво развитие и управление на зелената инфраструктура;
- ❖ Висока обществена ангажираност: мрежа от граждански мониторингови станции за КАВ; портал Gabrovo Green за информация за КАВ в реално време.
- ❖ Разработване и прилагане на демонстрационни програми, насочени към прилагане на иновативни зелени решения, свързани с използването на зелен водород, слънчева енергия, геотермална енергия за битово отопление;
- ❖ Интегриране на мерките за намаляване на шумовото натоварване в секторните политики за устойчива градска мобилност; енергийна ефективност; зелена инфраструктура;
- ❖ Стратегия за развитие на зелената инфраструктура на гр. Габрово 2017 – 2023 г.;
- ❖ Инвестиции в поддръжка и разширяване на зелени площи и зони за отдих, вкл. и в съставните селища;
- ❖ Интегриране на зелената система на общината в различни инициативи, свързани с благоустрояване и модернизация на градската среда;
- ❖ Изграден капацитет за управление и поддръжка на зелената система на общината;
- ❖ Въведен систематичен подход за мониторинг и събиране на информация за състоянието на зелената система;
- ❖ Добре развита мрежа от защитени територии и защитени зони;
- ❖ Богато биологично разнообразие: застрашени, редки и ендемични растителни, животински и гъбни видове; значителни ресурси от лечебни растения и гъби;
- ❖ Добри лесовъдски характеристики: над 85 % от горите са със защитни и специални функции; устойчив е процесът на трансформация на иглолистни култури, вкл. в насаждения от автохтона растителност; увеличаване залесената площ във високите класове на възраст, както и общия дървесен запас; прилага се отговорно управление на горите – държавна собственост (сертификация FSC); 100% от държавните горски територии се стопанисват като Гори с висока консервационна стойност;
- ❖ Почвите са в добро екологично състояние;
- ❖ Разширява се прилагането на Добри земеделски практики, развива се биоземеделieto.

Слаби страни

- Липса на единна общинска система за събиране и управление на данни по отделните компоненти на околната среда;
- Необходимост от по-добро структуриране на големия обем информация, налична в общинската администрация;
- Недостиг на служители, ангажирани с контролна дейност;
- Необходимост от надграждане на капацитет за интегрирано планиране и устройство на територията;
- Наличие на заустване на непречистени отпадъчни води (битови и производствени);
- Амортизирана водопроводна мрежа и загуба на вода до 45%;
- Регистрирани отклонения по показател нитрати в питейни води;
- Нагласи и модели на поведение на населението, които не са ориентирани към прилагане на практики за предотвратяване на образуването на отпадъци;
- Депонирането продължава да бъде преобладаващ метод на обезвреждане на битовите отпадъци в общината;
- Цялото количество третирани утайки от ПСОВ се депонира на изсушителни полета и не се прилагат практики за тяхното оползотворяване;
- Пропуски в поддръжката на градската инфраструктура, замърсяващи практики в строителството; незадоволително състояние на пътната и улична мрежа; ненавременно почистване след опесъчаването на улиците през зимата; нередовно измиване на пътната настилка по време на лятно-есенното засушаване;
- Системно превишаване на нормите за шум в пунктовете от категория "разположени върху територии, прилежащи към пътни, железопътни и въздушни трасета" и "разположени върху територии, подлежащи на усилена шумозащита";
- Липса и лошо състояние на уличното озеляване, особено в идеалния център на гр. Габрово;
- Слаба благоустроеност на лесопарковете, разположени по границите на гр. Габрово;
- Значими промени в горските хабитати през втората половина на XX век;
- Опустиняването на пасища (преустановяването на традиционното им управление);
- Неустойчиви практики при управление на горските екосистеми;
- Урбанизация на земеделски и горски територии;
- Засилено безпокойство на дивите животни и птиците, браконьерство;
- Неустойчиво ползване на ресурсите;
- Антропогенно намаляване свързаността на горските местообитания и загуба на биоразнообразие;
- Малък административен опит, както и недостатъчна информационна обезпеченост на общ. администрация за управление на почвите;
- Наличие на нерегламентирани сметища.

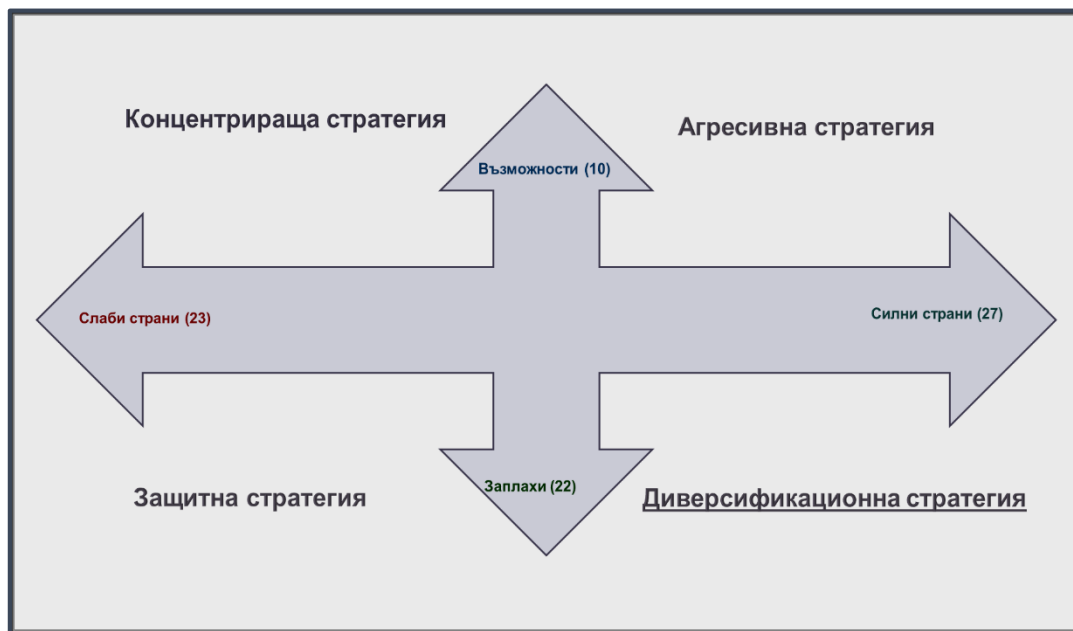
Възможности

- ❖ Прилагане на европейските и националните политики по опазването на околната среда в община Габрово;
- ❖ Непрекъснато повишаване капацитета на общинската администрация за управление на околната среда и привличане на средства в сферата на околната среда;
- ❖ Все по-голяма обществена чувствителност към темите, свързани с околната среда, и формиране на екологосъобразно поведение и навици сред населението;
- ❖ Европейски и национални финансови инструменти и програми, подкрепящи реализацията на проекти, насочени към опазването на околната среда и борбата с изменението на климата;
- ❖ Габрово е един от двата български града включени в мисията на Европейската комисия за постигане на 100 климатично неутрални и умни градове в ЕС до 2030;
- ❖ Популяризиране и въвеждане на иновативни практики за намаляване на потреблението и за повторно използване на водни ресурси от домакинствата и бизнеса;
- ❖ Подобряване на капацитета и разширяване на системата за мониторинг на състоянието на водните тела;
- ❖ Засилване на взаимодействието и координацията със заинтересованите страни;
- ❖ Развиване на граждански и бизнес инициативи и доброволчески акции;
- ❖ Разработване и прилагане на механизми за промяна на потребителските модели на гражданите с фокус отопление, транспорт, саниране.

- Отрицателни демографски тенденции и дисперсна структура на функционалната територия - общината включва 134 населени места, но над 88% от населението е концентрирано на градската територия;
- Високи разходи за осигуряване прилагането на екологичното законодателство;
- Недостатъчен общински бюджет за опазване на околната среда чрез модерни технологии и решения;
- Недостатъчен финансов капацитет на предприятията за инвестиции в чисти технологии и ресурсна ефективност;
- Ниска ресурсна ефективност на местната икономика;
- Миграция на висококвалифицирани кадри към други градове и чужбина;
- Често променящо се национално законодателство;
- Трудна достижимост на заложените на европейско ниво високи амбиции и цели в условията на икономическа, социална, енергийна и политическа криза;
- Необходимост от решителни мерки във връзка с изменението на климата и зачестяването на екстремните природни явления (засушавания, наводнения, ураганни ветрове, горски пожари и др.);
- Затруднен достъп до екоиновации и нови нисковъглеродни технологии особено на МСП. Изоставане в технологичната модернизация на индустрията и ниското ниво на използване на иновации, което затруднява прехода към нисковъглеродна икономика;
- Пропуски в нивото на осведоменост сред лица, отговорни за вземането на решения;
- Покритието на централизираното топлоснабдяване и газопреносната мрежа е ограничено; голяма част от домакинствата се отопляват с дърва за огрев;
- Неизградени обходни маршрути за транзитния трафик; недостатъчно оптимизиране на уличния трафик; автомобилният парк е стар и замърсяващ;
- Повишаване на уязвимостта на отделни сектори към климатичните промени;
- Увеличаване на честотата и мащаба на екстремните метеорологични и климатични събития - с най-висок риск са наводнения; свлачища/ срутвания/ сривания; снежни бури/ поледици и обледенявания; пожари; бури/ градушки/ дълготрайни засушавания;
- Заплаха за живота и благосъстоянието на хората, засяга екосистемни услуги и икономически сектори като земеделие, лесовъдство, рибарство и др.;
- Загуба, фрагментация или влошаване на състоянието на местообитанията и загуба на биоразнообразие;
- Инвазивни чужди видове;
- Промяна във функциите на екосистемите и влошаване на екосистемните услуги;
- Намалена устойчивост и здравен статус на горските екосистеми, увреждания, причинени от абиотични, биотични и антропогенни фактори;
- Наличие на район със значителен потенциален риск от наводнения;
- Разрастване на урбанизираните територии и инфраструктури.

Анализът позволява да се оценят алтернативите за развитие и усилията да се фокусират върху приоритетни направления и мерки, чрез които ще се постигне най-добър ефект и балансирано развитие чрез използване на силните страни и благоприятните възможности на външната среда, както и чрез преодоляване или намаляване на действието на слабите страни и външните заплахи.

Препоръката за избор на диверсификационна стратегия за развитие на политиките в сферата на околната среда се основава на резултата от SWOT анализа и експертното претегляне на относителната тежест на идентифицираните силни и слаби страни; възможности и заплахи. Изборът е базиран и на оценка на сериозната тежест на външните заплахи. Страната ни се намира в ситуация на комбинация от кризи - политическа, икономическа и (до скоро) здравна. Важен фактор при избора на стратегия е и сериозната геополитическа нестабилност (войната в Украйна).

Фигура 10 Координатна система за определяна на най-подходящата стратегия за община Габрово, основаваща се на резултатите от SWOT- анализа

Програмата за опазване на околната среда на община Габрово (ПООС) е документ, който комбинира политическата визия и приоритети в областта на околната среда (политиката) с конкретна програма от мерки за тяхната реализация (програмата). Това е интегриран документ, който очертава общото разбиране за позитивна промяна, рамката и посоката на бъдещо развитие, но в същото време включва характеристиките на оперативен документ за действие под формата на „пътна карта” за постигане на дефинираните цели и приоритети.

Програмата е самостоятелен документ, който се разполага на високо ниво в йерархията на общинските планови документи, разработва се в средата на актуалните за сектора стратегически и програмни документи на национално, европейско и международно ниво, като изследва и приоритизира ключовите за местния контекст предизвикателства, свързани с опазването на околната среда.

Програмата е съгласувана и със следните стратегически документи на регионално и местно ниво:

- ❖ Интегрирана териториална стратегия за развитие на Северен централен регион за планиране от ниво 2 за 2021-2027г.
- ❖ План за интегрирано развитие на община Габрово 2021-2027г.
- ❖ Общ устройствен план на община Габрово до 2040г.

В същото време, ПООС интегрира и надгражда политиките и мерките от вече приети и/или в процес на изпълнение местни планови документи като:

- ❖ План за действие за устойчива енергия и климат на община Габрово до 2030г.
- ❖ Програма за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници и биогорива на община Габрово 2021- 2030 г.
- ❖ План за устойчива градска мобилност на община Габрово 2021-2030г.
- ❖ Програма за управление на отпадъците на община Габрово 2021-2028г.
- ❖ Стратегия за развитие на зелената инфраструктура на гр. Габрово 2017-2023г.
- ❖ Стратегия за устойчиво развитие на туризма в община Габрово 2021-2027г.

Програмата е „жив” документ, който от една страна представлява рамката на действията в областта на опазване на околната среда, а от друга позволява извършване на постоянен и базиран на измерими индикатори мониторинг на ефектите и въздействията, мотивира интегриране на принципите на опазването на околната среда във всички управленски политики и инициативи.

Формулирането на визия е ключов елемент от разработването на ПООС, който се основава на информацията от изготвения анализ на компонентите на околната среда и факторите на въздействие, анализа на силните и слабите страни, възможностите и заплахите, както и резултатите от проведените консултации с представители на различни институции и организации. Стратегическата рамка включва 4 приоритета, за всеки от които са дефинирани стратегически цели, области на действие, индикатори за измерване на промяната, необходимите ресурси и очаквани резултати.

ВИЗИЯ: ОБЩИНА ГАБРОВО - МОДЕЛ ЗА УСТОЙЧИВ И ПРИОБЩАВАЩ РАСТЕЖ, КОЙТО ГАРАНТИРА ЗДРАВΟΣЛОВНА ОКОЛНА СРЕДА, ОПАЗВАНЕ И ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ НА ПРИРОДНИЯ КАПИТАЛ И КЛИМАТИЧНА НЕУТРАЛНОСТ

Приоритет 1: Възстановяване на природния капитал. Устойчиви общности и екосистеми

СЦ 1: Възстановяване и съхраняване на биологичното разнообразие и естествените функции на екосистемите. Информирано участие на заинтересованите страни: споделена отговорност, споделено управление.

СЦ 2: Екологизация на населените места - възстановяване на присъствието на природата в урбанизираните територии

Приоритет 2: Населени места с високо качество на живот, модерна екологична инфраструктура и нулево замърсяване

СЦ 1: Нулево замърсяване в населените места - предотвратяване и намаляване на замърсяването на водите, атмосферния въздух; безопасни нива на шум, йонизиращи и нейонизиращи лъчения.

СЦ 3: Трансформация на модела на поведение и потребление към нулево замърсяване, развитие на кръгова икономика и ресурсна ефективност

СЦ 2: Ефективно прилагане на йерархията на управление на отпадъците във всички процеси и на всички нива /прилагане на принципа "нулеви отпадъци"

Приоритет 3: Ограничаване на изменението на климата и адаптация към климатичните промени

СЦ 1: Сметчане на изменението на климата

СЦ 2: Постигане на устойчиво към изменението на климата общество и икономика

СЦ 3: Изграждане на капацитет за осъществяване на преход към климатично неутрална община

Приоритет 4: Управление за ускорено постигане на целите за околната среда

СЦ 1: Интегриране на принципите на устойчиво управление на околната среда в секторните политики и нормативна рамка на общинско ниво

СЦ 3: Надграждане на капацитета за управление на околната среда

СЦ 2: Информираност, публичност и ангажираност за околната среда на всички нива

ПРИОРИТЕТ 1 : ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ НА ПРИРОДНИЯ КАПИТАЛ. УСТОЙЧИВИ ОБЩНОСТИ И ЕКОСИСТЕМИ

Като местен орган на управление, Община Габрово определя местната политика, в т.ч. конкретните ангажменти и действия, насочени към опазване на природата и обръщане на процеса на влошаване на състоянието на екосистемите, увеличаване присъствието на природата в урбанизираните територии и информираното и активно участие на заинтересованите страни в предстоящите мащабни възстановителни процеси, за да се гарантира осигуряването на здравословна храна и защита на човешкото здраве, както и смекчаване на ефекта от промяната в климата.

СЪОТВЕТСТВИЕ С ИДЕНТИФИЦИРАНИТЕ ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА ОТ АНАЛИЗА НА КОМПОНЕНТИТЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА И АНАЛИЗА НА УПРАВЛЕНИЕТО:

Основните рискове за природния капитал на община Габрово, така, както са формулирани в анализа на компонентите на околната среда, са свързани със загубата и намаляване свързаността на местообитанията и влошени екосистемни услуги в резултат на урбанизацията и развитието на инфраструктура извън населените места, неустойчивото селско стопанство и експлоатацията на видовете от икономическо значение, климатичните промени, деградация (водна ерозия) и засушаване на почвите, нашествие на инвазивни видове.

Най-застрашени са екосистемите, тъй като в тях действат няколко различни, но взаимосвързани заплахи, както и природните местообитания, подложени на загуба на флористично и почвено разнообразие. Застрашени са и видовете с критично ниска численост и/или ограничена репродукция, представени в малочислени и отдалечени една от друга популации.

Приоритет 1 от Програмата за опазване на околната среда на община Габрово залага рамката за приоритетни действия за ограничаване на основните фактори, предизвикващи загуба на биоразнообразие и влошаване на екосистемните услуги и ползите, които те предоставят и акцентира върху въвеждането на базирани на природата решения за възстановяването им, както и интегриране на целите в областта на биоразнообразието и екосистемите в други сектори като селско стопанство и горско стопанство и при управлението на населените места. Целите и мерките за опазване на биологичното разнообразие и екосистемите се обвързват с целите за климата. В средносрочен план, чрез възстановяване на горите и подобряване на тяхното здраве и устойчивост, както и от развитието на „зелената“ градска инфраструктура, се очаква важен принос за изпълнение на политиката за климатична неутралност (увеличаване на поглъщането на въглерод от естествени поглъщатели), както и фокус върху защита на количество и качество на водните ресурси в горските територии. Предвидени са мерки за предотвратяване на навлизането и управление на разпространението на инвазивните чужди видове и опазване, устойчиво ползване и възстановяване функциите на почвите в общината.

В същото време, Приоритет 1 е в съответствие с европейските и национални политики за устойчив растеж, основан на опазване и ефективно използване на ресурсите, възстановяване на биоразнообразието и нулево замърсяване.

СТРАТЕГИЧЕСКИ ЦЕЛИ

СЦ 1: Възстановяване и съхраняване на биологичното разнообразие и естествените функции на екосистемите. Информирано участие на заинтересованите страни: споделена отговорност, споделено управление

ОБЛАСТИ НА ДЕЙСТВИЕ:

**УКРЕПВАНЕ НА НОРМАТИВНАТА РАМКА ЗА
ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ НА ПРИРОДАТА**

**ОПАЗВАНЕ, ПОДОБРЯВАНЕ И ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ НА
СЪСТОЯНИЕТО НА ПОПУЛАЦИИТЕ НА ВИДОВЕ И ПРИРОДНИ
МЕСТООБИТАНИЯ; НА ЕКОСИСТЕМИТЕ И НА
ЕКОСИСТЕМНИТЕ УСЛУГИ И ПОЛЗИ, КОИТО ТЕ
ПРЕДОСТАВЯТ**

**НАСЪРЧАВАНЕ НА УСТОЙЧИВИ ПРАКТИКИ ЗА УПРАВЛЕНИЕ
НА ПОЧВИТЕ**

**УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНИТЕ ЗОНИ И ЗАЩИТЕНИТЕ
ТЕРИТОРИИ**

**МАКСИМАЛНО ОГРАНИЧАВАНЕ НА ВЪВЕЖДАНЕТО И
НАТУРАЛИЗИРАНЕТО НА ЧУЖДИ ВИДОВЕ В ПРИРОДАТА И
КОНТРОЛ НА ШИРОКО РАЗПРОСТРАНЕНИТЕ ИНВАЗИВНИ
ЧУЖДИ ВИДОВЕ**

**УПРАВЛЕНИЕ НА ТУРИСТИЧЕСКИЯ ПОТОК И НЕГОВОТО
ВЪЗДЕЙСТВИЕ**

**ПОДОБРЯВАНЕ НА ЗНАНИЯТА ЗА ВИДОВЕ И ПРИРОДНИ
МЕСТООБИТАНИЯ ЧРЕЗ ТЕРЕННИ ПРОУЧВАНИЯ**

Стратегическата цел е насочена към утвърждаване на водещата роля на природния капитал и екосистемния подход. Фокусът е поставен на усилията върху повишаване ефективността при опазване на биологичното разнообразие на територията на общината, опазване и възстановяване на екосистемите и екосистемните услуги и ползи, с акцент - възстановяване чрез прилагане на базирани на природата решения; насърчаване на устойчиви земеделски и горскостопански практики, биологичното земеделие и биоикономиката; ограничаване въвеждането и натурализирането на чужди видове в природата и контрол на широко разпространените инвазивни чужди видове.

Екосистемите и техните услуги са от решаващо значение за оцеляването, здравето и качеството на живот на настоящите и бъдещите поколения. Природните ресурси са в

основата на икономическото развитие, предлагат възможности за нови инвестиции и заетост и подобряват стандарта и качеството на живот.

Висококачествените природни ресурси са от съществено значение за осигуряване на качествена храна и вода. Производителността на селското стопанство е силно зависима от природните условия и ресурси.

За да се постигне тази цел е необходимо да се въведе управлението на природните ресурси, базирано на екосистемен подход, както и преминаване към надсекторни политики по отношение на управлението на водите, храните, енергията и екосистемите. По този начин ще се постигне ефективно управление на повърхностните и подземните води и постигане на доброто им състояние; осигуряване на устойчиво развитие на горите като екосистеми от гледна точка на техните екологични, икономически и социални функции; запазване на високо ниво на биоразнообразие и качество на природните дадености и укрепване на екосистемните услуги; устойчиво управление на почвата и опазване на почвените екосистемни услуги, предотвратяване на по-нататъшно разграждане на почвата и възстановяване на деградиралата почва; защита и съхраняване на земеделските земи и насърчаване на селскостопанските практики с цел увеличаване на предлагането на местни устойчиви продукти, по-специално производството на биологични храни, създаване на системи за управление на всички нива, за да се осигури най-ефективната адаптация към изменението на климата и оптималното използване на получените възможности.

Друго важно предизвикателство е балансирането и хармонизирането на различните легитимни, но противоречиви интереси на отделните групи заинтересовани страни.

Стратегическата цел включва следните приоритетни **области на действие**:

➤ **Укрепване на нормативната рамка за възстановяване на природата:** подобряване на управлението и контрола, в съответствие с променените условия и изисквания; проучване на нуждите, анализ и актуализация/изготвяне на нормативни актове; присъствие на биоразнообразието и екосистемния подход като компонент на секторните политики и стратегически документи; усъвършенстване на подходите и мерките за опазване и устойчиво управление на природния капитал, в съответствие с актуалните национални и международни условия;

➤ **Опазване, подобряване и възстановяване на състоянието на популациите на видове и природни местообитания; на екосистемите и на екосистемните услуги и ползи, които те предоставят:**

- преки конзервационни мерки за запазване и възстановяване на местообитания и видове в рамките на Натура 2000 и извън нея; повторното въвеждане на местни растителни и животински видове в природата; залесяване и засаждането на дървета с цел да се подпомогне биологичното разнообразие и възстановяването на екосистемите, вкл. на изоставени земеделски земи, лесопригодни голини, ерозирани и застрашени от ерозия територии, пожарища, ветровали; опазване на дивеча с цел съхраняване на генофонда и видовото разнообразие, увеличаване и устойчиво развитие на дивечовите запаси, обогатяване на фауната; опазване от увреждане и унищожаване на лечебните растения и гъбите в естествените им находища, управление на събирането им, мониторинг и оценка на ресурсите на приоритетни видове, тестване на модели на ротация на находищата;

- разработване и прилагане на програма от мерки за изграждане, реконструкция и рехабилитация на „зелена” и „синя” инфраструктура за осигуряване на екологични коридори и подобряване състоянието на популациите на видове в сухоземните и водни екосистеми;

- съхраняване и увеличаване функцията на горите за опазване на биологичното разнообразие и намаляване на тенденциите за изменение на климата чрез увеличаване на площта, качеството и устойчивостта им: продължаване на започналата трансформация на иглолистните насаждения и култури, създадени извън естествения им ареал на разпространение и последващо възобновяване на насажденията с местни широколистни видове, увеличаването на смесените иглолистно-широколистни насаждения с участието на местни дървесни видове; увеличаване дела на отгледните и възобновителни сечи, в т.ч. без материален добив, и подпомагане на естественото възобновяване; превръщане на издънкови гори в семенни високостъблени; прилагане на лесовъдски системи, насочени към създаване на близки до естествените, устойчиви структури на горите; ефективно опазване на горите във фаза на старост (първичните гори) в недържавните горски територии; възстановяване разнообразието на дървесната и друга флора, където то е нарушено чрез създадени монокултури от бял бор, черен бор, смърч, акация; ограничаване на значимите заплахи за горите като фрагментация и разпространение на инвазивни чужди видове; прилагане на щадящи природата технологии при сечта и извоза; максимално запазване целостта на ландшафта при планиране и изграждане на пътища и инфраструктура; превантивна политика/действия срещу пожари, суши, вредители и болести по растенията и други заплахи, свързани с изменението на климата;

- насърчаване на устойчиви земеделски практики: насърчаване на биологичното земеделие в съответствие с целта до 2030 г. да се осигури биологичното обработване на най-малко 25% от земеделските земи и на предлагането и търсенето на биологични продукти; намаляване употребата на пестициди; подобряването на състоянието и многообразието на земеделските екосистеми;

- осигуряване на непрекъснатостта на водните течения и движението на рибите - рибни проходи и байпаси; подобряване на естественото задържане на водата - възстановяване на меандри и ръкави; мерки за възстановяване и защита на речните брегове и речните корита от ерозия; възстановяване и опазване на биологичното равновесие и обогатяване на разнообразието на рибните ресурси в сладководните екосистеми;

- изпълнение на дейности за опазване на застрашени видове *ex situ*, чрез отглеждане на екземпляри в Зоологическа градина Габрово;

- подобряване на процесите на планиране и осъществяване на дейностите, свързани с опазването, възстановяването и поддържането на биологичното разнообразие в горските територии. Изграждане на капацитет и обучения;

- информационни кампании и доброволческа ангажираност на гражданите и заинтересованите страни за опазване и възстановяване на природата: обучения и кампании за повишаване осведомеността за състоянието на екосистемите в общината и за екосистемните услуги, за природния капитал и заплахите за него (браконьерство, използване на забранени методи и средства за лов и превенция от хищници, инвазивни видове, незаконна търговия със защитени видове и др.), предназначени за всички възрастови и социални категории, вкл. за местна и регионална власт, бизнес сектора, за

ловци, рибари, за събирачи на лечебни и други растения, туристически организации и други заинтересовани организации, за журналисти и медии, за физически лица и др.; предоставяне на информация на бизнеса (земеделските производители, собствениците на гори, собственици на туристически обекти, туроператори и др.) за практическите ползи от познаването и опазването на биоразнообразието и екосистемите;

➤ **Насърчаване на устойчиви практики за управление на почвите:**

- предотвратяване възникването на деградационни процеси, възстановяване и съхраняване функциите на почвите: провеждане на противоерозионни практики за ограничаване на водната и ветрова ерозия (залесяване и засаждане на изоставени земеделски земи, горски площи, голи, ерозирани и застрашени от ерозия територии извън градските територии; отглеждане на алтернативни култури на ерозирани земи – лекарствени, агролесовъдство; въвеждането на отговорни горскостопански практики); предотвратяване възникването на свлачищни процеси; възстановяване и рекултивация на нарушени терени (бивши кариери или части от тях, регламентирани и нерегламентирани сметища, свлачища, срутища и други земи с нарушен почвен профил, строителни площадки на точкови и линейни обекти); минимизиране процесите на уплътняване на почвите; запазване и увеличаване на органичното вещество в почвите;

- устойчиво управление на почвите като природен ресурс и екологосъобразно земеползване: възстановяване на природните дадености при земеделските земи: намаляване употребата на химически пестициди; възстановяване селскостопанските площи с високо разнообразие на ландшафта; осигуряване ръст на биологично обработваните земеделски земи; прилагане на превантивни геозащитни мерки и изпълнение на инвестиционни проекти за укрепителни и отводнителни съоръжения в рисковни участъци на свлачищата;

- подобряване на административния капацитет и ефективни нормативни инструменти на местно ниво, свързани с опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите; разработване и въвеждане в местната нормативна уредба на регламент относно нетното отнемане/ използване на земи, както и стимули за повторната употреба на градските почви;

➤ **Управление на защитените зони и защитените територии:**

- изграждане на капацитет на заинтересованите страни за прилагане на консервационни мерки, както и такива, заложи в Плановите за управление на защитените зони; обучения и мрежи за обмен на добри практики;

- изграждане на органи за управление и контрол на защитените зони; информираното участие на всички заинтересовани страни и споделяне на отговорността при вземането на решения;

- опазването на вековни и забележителни дървета;

- разработване на Планове за управление на защитените зони по Натура 2000, в които да се определят специфични за защитените зони природозащитни цели и необходимите мерки за опазване на местообитанията и видовете, както и да се осигури тяхното изпълнение.

➤ **Максимално ограничаване на въвеждането и натурализирането на чужди видове в природата и контрол на широко разпространените инвазивни чужди видове:** регулиране въвеждането и натурализирането на чужди видове в природата, контрол на ключови инвазивни чужди видове: пилотно прилагане на мерки и

механизми за намаляване разпространението им и поддържането им на нива, които не предизвикват неблагоприятни ефекти; разработване и прилагане на подход за действие за ранно откриване и оценка на въздействието на неместни видове;

➤ **Управление на туристическия поток и неговото въздействие:** съвместно управление, развитие и поддръжка на екопътеки и планински туристически маршрути (Община, тур. сдружения, доброволци, тур. бизнес). Разработване на екотуристически събитиеен календар, приоритетност на екотуризма в маркетинговата стратегия на Общината;

➤ **Подобряване на знанията за видове и природни местообитания чрез теренни проучвания** - територии извън НЕМ, оценка на находища и ресурси на лечебни растения, гъби и др.

Приоритет 1: Възстановяване на природния капитал. Устойчиви общности и екосистеми

СЦ 1: Възстановяване и съхраняване на биологичното разнообразие и естествените функции на екосистемите. Информирано участие на заинтересованите страни: споделена отговорност, споделено управление

КОД	МЯРКА	ОЦЕНКА НЕОБХОДИМ ФИНАНСОВ РЕСУРС	ИЗТОЧНИЦИ НА ФИНАНСИРАНЕ	СРОК	ОЧАКВАН И РЕЗУЛТАТИ	ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ		
ОБЛАСТ НА ДЕЙСТВИЕ: УКРЕПВАНЕ НА НОРМАТИВНАТА РАМКА ЗА ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ НА ПРИРОДАТА								
1.1.1. (3.2.4.)	ПОДОБРЯВАНЕ НА УПРАВЛЕНИЕТО И КОНТРОЛА, РАЗРАБОТВАНЕ/АКТУАЛИЗАЦИЯ НА НОРМАТИВНИ АКТОВЕ И ВЪВЕЖДАНЕТО ИМ	10,000	Общински БЮДЖЕТ	< 2 ГОДИНИ	ПОДОБРЕНО УПРАВЛЕНИЕ И КОНТРОЛ В СЕКТОРА	Брой нормативни актове	Община Габрово, Общински съвет	РИОСВ, ОД ЗЕМЕДЕЛИЕ, ДГС
ОБЛАСТ НА ДЕЙСТВИЕ: Опазване, подобряване и възстановяване на състоянието на популациите на видове и природни местообитания; на екосистемите и на екосистемните услуги и ползи, които те предоставят								
1.1.2.	РАЗРАБОТВАНЕ И ПРИЛАГАНЕ НА ПРОГРАМА ОТ МЕРКИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ, РЕКОНСТРУКЦИЯ И РЕХАБИЛИТАЦИЯ НА „ЗЕЛЕНА” И „СИНЯ” ИНФРАСТРУКТУРА ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА ЕКОЛОГИЧНИ КОРИДОРИ И ПОДОБРЯВАНЕ СЪСТОЯНИЕТО НА ПОПУЛАЦИИТЕ НА ВИДОВЕ В СУХОЗЕМНИТЕ И ВОДНИ ЕКОСИСТЕМИ	1,000,000	ПРОГРАМИ СЪФИНАНСИРАНИ ОТ ЕС LIFE MBY	< 5 ГОДИНИ	СЪЗДАДЕНА И РЕКОНСТРУИРАНА "ЗЕЛЕНА И СИНЯ" ИНФРАСТРУКТУРА	Брой елементи зелена и синя инфраструктура	Община Габрово/ ДПП БЪЛГАРКА/ ДГС	МРРБ, МОСВ

1.1.3. (3.2.9.)	ОПАЗВАНЕ, ПОДОБРЯВАНЕ И ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ СЪСТОЯНИЕТО НА ГОРСКИТЕ ЕКОСИСТЕМИ	800,000	ПРОГРАМИ СЪФИНАНСИРА НИ ОТ ЕС МВУ LIFE ЧАСТНИ ИНВЕСТИЦИИ	> 5 ГОДИН И	ВЪЗСТАНОВ ЕНИ ГОРСКИ ПЛОЩИ	Площ, ха	СЦДП, ДГС, ДПП БЪЛГАРКА	ЗАИНТЕРЕС ОВАНИ СТРАНИ
1.1.4.	УВЕЛИЧАВАНЕ ПРОИЗВОДСТВОТО НА РАСТИТЕЛНИ И ЖИВОТИНСКИ ПРОДУКТИ ПО БИОЛОГИЧЕН НАЧИН, ПОДКРЕПА ЗА ПРОИЗВОДИТЕЛИТЕ ИМ	500,000	ПРОГРАМИ СЪФИНАНСИРА НИ ОТ ЕС МВУ	< 5 ГОДИН И	УВЕЛИЧЕНО ПРОИЗВОДСТ ВО НА БИОЛОГИЧН И ПРОДУКТИ; ПОДОБРЕНИ ПОКАЗАТЕЛ И ЗА СЪХРАНЕНИ Е НА БИОРАЗНООБ РАЗИЕТО	Брой ВИДОВЕ (Вкл. и ПТИЦИ) /ПРИРОДНИ МЕСТООБИТ АНИЯ С ПОДОБРЕН ПРИРОДОЗА ЩИТЕН СТАТУС; % ПОВИШЕНИЕ	ОД ЗЕМЕДЕЛИЕ	ОБЩИНА ГАБРОВО
1.1.5.	ОСИГУРЯВАНЕ НА НЕПРЕКЪСНАТОСТТА НА ВОДНИТЕ ТЕЧЕНИЯ И ДВИЖЕНИЕТО НА РИБИТЕ - РИБНИ ПРОХОДИ И БАЙПАСИ	200,000	ПРОГРАМИ СЪФИНАНСИРА НИ ОТ ЕС ОБЩИНСКИ БЮДЖЕТ	< 3 ГОДИН И	ПОДОБРЕНА ЕКОЛОГИЧН А СВЪРЗАНОСТ	Брой СЪОРЪЖЕНИ Я	СОБСТВЕНИ ЦИ/ ПОЛЗВАТЕЛИ НА ОБЕКТИ	ОБЩИНА ГАБРОВО, ЛРД "ЧАРДАФОН"
1.1.6. (3.2.14.)	ПОДОБРЯВАНЕ НА ЕСТЕСТВЕННОТО ЗАДЪРЖАНЕ НА ВОДАТА - ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ НА МЕАНДРИ И РЪКАВИ	0	LIFE ПРОГРАМИ СЪФИНАНСИРА	> 5 ГОДИН И	ПОДОБРЕН ХИДРОЛОГИ ЧЕН РЕЖИМ И ЕКОЛОГИЧН	Брой СЪОРЪЖЕНИ Я/ СТРУКТУРИ ЗА	ОБЩИНА ГАБРОВО	БАСЕЙНОВ А ДИРЕКЦИЯ ДУНАВСКИ РАЙОН,

			ни от ЕС		и условия в реките	ЕСТЕСТВЕНО ЗАДЪРЖАНЕ НА ВОДИ		ДГС, ЛРД "ЧАРДАФОН"
1.1.7.	ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ И ОПАЗВАНЕ НА БИОЛОГИЧНОТО РАВНОВЕСИЕ И ОБОГАТЯВАНЕ НА РАЗНООБРАЗИЕТО НА РИБНИТЕ РЕСУРСИ В СЛАДКОВОДНИТЕ ЕКОСИСТЕМИ.	50,000	ПРОГРАМИ СЪФИНАНСИРА НИ ОТ ЕС ЧАСТНИ ИНВЕСТИЦИИ	> 5 ГОДИН И	ВЪЗСТАНОВ ЕНО РАЗНООБРАЗ ИЕТО НА РИБНИ РЕСУРСИ И РЕЧНАТА ФАУНА	КМ ВЪЗСТАНОВЕ НИ РЕЧНИ УЧАСТЪЦИ	ДПП БЪЛГАРКА, ЛРД "ЧАРДАФОН ", ДГС	ОБЩИНА ГАБРОВО
1.1.8. (3.2.14.)	МЕРКИ ЗА ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ И ЗАЩИТА НА РЕЧНИТЕ БРЕГОВЕ И РЕЧНИТЕ КОРИТА ОТ ЕРОЗИЯ	0	ПРОГРАМИ СЪФИНАНСИРА НИ ОТ ЕС	> 5 ГОДИН И	НАМАЛЕН ТВЪРД ОТТОК ВЪВ ВОДНИТЕ БАСЕЙНИ И ПОДОБРЕНО ПРИРОДОЗА ЩИТНО СЪСТОЯНИЕ НА СЛАДКОВОД НИТЕ ЕКОСИСТЕМ И	КМ ОСЪЩЕСТВЕ НИ ДЕЙНОСТИ ПО ПРЕДОТВРАТ ЯВАНЕ НА ЕРОЗИЯТА	ОБЩИНА ГАБРОВО	МРРБ, МЗ, МОСВ
1.1.9.	ПОДОБРЯВАНЕ НА ПРОЦЕСИТЕ НА ПЛАНИРАНЕ И ОСЪЩЕСТВЯВАНЕ НА ДЕЙНОСТИТЕ, СВЪРЗАНИ С ОПАЗВАНЕТО, ВЪЗСТАНОВЯВАНЕТО И ПОДДЪРЖАНЕТО НА БИОЛОГИЧНОТО РАЗНООБРАЗИЕ В ГОРСКИТЕ ТЕРИТОРИИ. ИЗГРАЖДАНЕ НА КАПАЦИТЕТ И	50,000	ПРОГРАМИ СЪФИНАНСИРА НИ ОТ ЕС ИНВЕСТИЦИИ НА ПУБЛИЧНИ ПРЕДПРИЯТИЯ	< 3 ГОДИН И	ПОДОБРЕНИ ПРОЦЕСИ НА ПЛАНИРАНЕ	Брой ПЛАНОВЕ	СИДП, ДГС	ИАГ, РИОСВ, ОБЩИНА ГАБРОВО, ЗАИНТЕРЕС ОВАНИ СТРАНИ И

	ОБУЧЕНИЯ							НПО
1.1.10.	ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ДЕЙНОСТИ ЗА ОПАЗВАНЕ НА ЗАСТРАШЕНИ ВИДОВЕ EX SITU, ЧРЕЗ ОТГЛЕЖДАНЕ НА ЕКЗЕМПЛЯРИ В ЗООЛОГИЧЕСКА ГРАДИНА ГАБРОВО	200,000	LIFE	2027 Г.	ОСИГУРЕНИ УСЛОВИЯ ЗА ОВЛАДЯВАНЕ НА НЕГАТИВНИТЕ ПОПУЛАЦИОННИ ТЕНДЕНЦИИ НА ЗАСТРАШЕНИ ВИДОВЕ	Брой видове	Община Габрово	РИОСВ, ДПП БЪЛГАРКА, ДНП Ц. БАЛКАН, НПО, БАН
1.1.11.	ИНФОРМАЦИОННИ КАМПАНИИ И ДОБРОВОЛЧЕСКА АНГАЖИРАНОСТ НА ГРАЖДАНЕТЕ И ЗАИНТЕРЕСОВАНИТЕ СТРАНИ ЗА ОПАЗВАНЕ И ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ НА ПРИРОДАТА	100,000	LIFE ПРОГРАМИ СЪФИНАНСИРАНИ ОТ ЕС	ПОСТОЯНЕН	ПО-ДОБРА ИНФОРМИРАНОСТ И ГРАЖДАНСКО УЧАСТИЕ В ПРИРОДОЗАЩИТНИ ДЕЙНОСТИ	СТЕПЕН НА ПОВИШАВАНЕ НА ОСВЕДОМЕНОСТТА И АНГАЖИРАНОСТТА	Община Габрово/ДПП БЪЛГАРКА/ДГС	НПО, БАН, РИОСВ,
ОБЛАСТ НА ДЕЙСТВИЕ: НАСЪРЧАВАНЕ НА УСТОЙЧИВИ ПРАКТИКИ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ПОЧВИТЕ								
1.1.12. (3.2.9., 3.2.10.)	ПРОВЕЖДАНЕ НА ПРОТИВОЕРОЗИОННИ ПРАКТИКИ (ЗАЛЕСЯВАНЕ И ДР.) ЗА ОГРАНИЧАВАНЕ НА ВОДОПЛОЩНАТА ЕРОЗИЯ (ИЗОСТАВЕНИ ЗЕМЕДЕЛСКИ ЗЕМИ, ЛЕСОПРИГОДНИ ГОЛИНИ, ЕРОЗИРАНИ И ЗАСТРАШЕНИ ОТ ЕРОЗИЯ ТЕРИТОРИИ, ПОЖАРИЩА, ВЕТРОВАЛИ); ВЪВЕЖДАНЕТО НА ОТГОВОРНИ ГОРСКОСТОПАНСКИ ПРАКТИКИ.	500,000	ПРОГРАМИ СЪФИНАНСИРАНИ ОТ ЕС ФИНАНСОВИ ИНСТРУМЕНТИ ИНВЕСТИЦИИ НА ПУБЛИЧНИ	< 5 ГОДИНИ	ПРЕДОТВРАТНО ВЪЗНИКВАНЕ НА ДЕГРАДАЦИОННИ ПРОЦЕСИ	Площ, ха	СИДП, ДГС, ДПП БЪЛГАРКА, ОД ЗЕМЕДЕЛИЕ	Община Габрово, ЗАИНТЕРЕСОВАНИ СТРАНИ

			ПРЕДПРИЯТИЯ					
1.1.13.	РАЗРАБОТВАНЕ И ВЪВЕЖДАНЕ В МЕСТНАТА НОРМАТИВНА УРЕДБА НА РЕГЛАМЕНТ ОТНОСНО НЕТНОТО ОТНЕМАНЕ/ ИЗПОЛЗВАНЕ НА ЗЕМИ, КАКТО И СТИМУЛИ ЗА ПОВТОРНАТА УПОТРЕБА НА ГРАДСКИТЕ ПОЧВИ.	10,000	ОБЩНСКИ БЮДЖЕТ	< 2 ГОДИНИ	МЕСТНА НОРМАТИВНА РАМКА В ПОДКРЕПА НА ОГРАНИЧАВАНЕ НЕТНОТО ОТНЕМАНЕ НА ЗЕМЯ.	% НЕТНОТО ОТНЕМАНЕ/ ИЗПОЛЗВАНЕ НА ЗЕМИ. % ПОВТОРНАТА УПОТРЕБА НА ГРАДСКИТЕ ПОЧВИ	ОБЩИНА ГАБРОВО; ОБЩНСКИ СЪВЕТ ГАБРОВО	ОД ЗЕМЕДЕЛИЕ, СЦДП
1.1.14.	ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ И РЕКУЛТИВАЦИЯ НА НАРУШЕНИ ТЕРЕНИ (БИВШИ КАРИЕРИ ИЛИ ЧАСТИ ОТ ТЯХ, РЕГЛАМЕНТИРАНИ И НЕРЕГЛАМЕНТИРАНИ СМЕТИЩА, СВЛАЧИЩА, СРУТИЩА И ДРУГИ ЗЕМИ С НАРУШЕН ПОЧВЕН ПРОФИЛ, СТРОИТЕЛНИ ПЛОЩАДКИ НА ТОЧКОВИ И ЛИНЕЙНИ ОБЕКТИ).	1,000,000	ЧАСТНИ ИНВЕСТИЦИИ ОБЩНСКИ БЮДЖЕТ	ПОСТОЯНЕН	ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ И СЪХРАНЯВАНЕ ФУНКЦИИТЕ НА ПОЧВИТЕ	ПЛОЩ, ХА	ОБЩИНА ГАБРОВО, БИЗНЕС	РИОСВ, ЗАИНТЕРЕСОВАНИ СТРАНИ
1.1.15.	ПРИЛАГАНЕ НА ПРЕВАНТИВНИ ГЕОЗАЩИТНИ МЕРКИ И ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ИНВЕСТИЦИОННИ ПРОЕКТИ ЗА УКРЕПИТЕЛНИ И ОТВОДНИТЕЛНИ СЪОРЪЖЕНИЯ В РИСКОВИ УЧАСТЪЦИ НА СВЛАЧИЩАТА	2,000,000	ДЪРЖАВЕН БЮДЖЕТ	ПОСТОЯНЕН	ПРЕВЕНЦИЯ И ПРЕДОТВРАТЯВАНЕ НА СВЛАЧИЩНИ, ЕРОЗИОННИ И ДРУГИ НЕБЛАГОПРИЯТНИ ГЕОДИНАМИЧНИ ПРОЦЕСИ	БР. ИНВЕСТИЦИОННИ ПРОЕКТИ ЗА ГЕОЗАЩИТНИ СЪОРЪЖЕНИЯ И СИСТЕМИ	ОБЩИНА ГАБРОВО	МРРБ

1.1.16.	ПОДОБРЯВАНЕ НА АДМИНИСТРАТИВНИЯ КАПАЦИТЕТ, СВЪРЗАН С ОПАЗВАНЕ, УСТОЙЧИВО ПОЛЗВАНЕ И ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ НА ПОЧВИТЕ	20,000	ОБЩНСКИ БЮДЖЕТ	2027 Г.	ПОДОБРЕНИ УМЕНИЯ ЗА УПРАВЛЕНИЕ ОПАЗВАНЕТО НА ПОЧВИТЕ	БР. ОБУЧИТЕЛНИ И СЪБИТИЯ	ОБЩИНА ГАБРОВО	ОД ЗЕМЕДЕЛИЕ, ДГС
ОБЛАСТ НА ДЕЙСТВИЕ: УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНИТЕ ЗОНИ И ЗАЩИТЕНИТЕ ТЕРИТОРИИ								
1.1.17.	ИЗГРАЖДАНЕ НА КАПАЦИТЕТ НА ЗАИНТЕРЕСОВАНИТЕ СТРАНИ ЗА ПРИЛАГАНЕ НА КОНСЕРВАЦИОННИ МЕРКИ. ОБУЧЕНИЯ И МРЕЖИ ЗА ОБМЕН НА ДОБРИ ПРАКТИКИ	100,000	ПРОГРАМИ СЪФИНАНСИРАНИ ОТ ЕС LIFE	ПОСТОЯНЕН	ИЗГРАДЕН КАПАЦИТЕТ НА ЗАИНТЕРЕСОВАНИТЕ СТРАНИ	БР. ОБУЧИТЕЛНИ И СЪБИТИЯ	ОБЩИНА ГАБРОВО, РИОСВ	МОСВ, РИОСВ, ЗАИНТЕРЕСОВАНИ СТРАНИ И НПО
1.1.18.	ИЗГРАЖДАНЕ НА ОРГАНИ ЗА УПРАВЛЕНИЕ И КОНТРОЛ НА ЗАЩИТЕНИТЕ ЗОНИ	100,000	ПРОГРАМИ СЪФИНАНСИРАНИ ОТ ЕС	2027 Г.	РАБОТЕЩИ ОРГАНИ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗЗ	БР. РАБОТЕЩИ ИНСТИТУЦИИ	РИОСВ, ОБЩИНА ГАБРОВО	МОСВ, РИОСВ, ЗАИНТЕРЕСОВАНИ СТРАНИ И НПО
1.1.19.	РАЗРАБОТВАНЕ НА ПЛАНОВЕ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНИТЕ ЗОНИ ПО НАТУРА 2000.	20,000	ОБЩНСКИ БЮДЖЕТ	< 4 ГОДИНИ	РАЗРАБОТЕН И ПЛАНОВЕ	БРОЙ ПЛАНОВЕ	РИОСВ	ОБЩИНА ГАБРОВО, ЗАИНТЕРЕСОВАНИ СТРАНИ
ОБЛАСТ НА ДЕЙСТВИЕ: МАКСИМАЛНО ОГРАНИЧАВАНЕ НА ВЪВЕЖДАНЕТО И НАТУРАЛИЗИРАНЕТО НА ЧУЖДИ ВИДОВЕ В ПРИРОДАТА И КОНТРОЛ НА ШИРОКО РАЗПРОСТРАНЕНИТЕ ИНВАЗИВНИ ЧУЖДИ ВИДОВЕ								
1.1.20.	РЕГУЛИРАНЕ ВЪВЕЖДАНЕТО И НАТУРАЛИЗИРАНЕТО НА ЧУЖДИ ВИДОВЕ В ПРИРОДАТА, КОНТРОЛ НА КЛЮЧОВИ	300,000	ПРОГРАМИ СЪФИНАНСИРАНИ ОТ ЕС	< 4 ГОДИНИ	РАЗРАБОТЕН ПЛАН	БРОЙ РАЗРАБОТЕНИ И	ОД ЗЕМЕДЕЛИЕ, СЦДП, ДГС	ОБЩИНА ГАБРОВО, ЗАИНТЕРЕС

	ИНВАЗИВНИ ЧУЖДИ ВИДОВЕ, ПИЛОТНО ПРИЛАГАНЕ НА МЕРКИ И МЕХАНИЗМИ ЗА НАМАЛЯВАНЕ РАЗПРОСТРАНЕНИЕТО ИМ					ПРИЛОЖЕНИ МЕРКИ		ОВАНИ СТРАНИ, РИОСВ
ОБЛАСТ НА ДЕЙСТВИЕ: УПРАВЛЕНИЕ НА ТУРИСТИЧЕСКИЯ ПОТОК И НЕГОВОТО ВЪЗДЕЙСТВИЕ								
1.2.21.	СЪВМЕСТНО УПРАВЛЕНИЕ, РАЗВИТИЕ И ПОДДРЪЖКА НА ЕКОПЪТЕКИ И ПЛАНИНСКИ ТУРИСТИЧЕСКИ МАРШРУТИ.	100,000	ПУБЛИЧНО - ЧАСТНИ ПАРТНЬОРСТВА ПРИХОДИ ОТ ТАКСИ ОБЩИНСКИ БЮДЖЕТ	ПОСТОЯНЕН	УПРАВЛЕНИЕ НА ТУРИСТИЧЕСКОТО ВЪЗДЕЙСТВИЕ	КМ ОБЕЗОПАСЕНИ И БЛАГОУСТРОЕНИ ТУРИСТИЧЕСКИ МАРШРУТИ	ОБЩИНА ГАБРОВО/ДПП БЪЛГАРКА/ТД УЗАНА, СЦДП	ТУР. СДРУЖЕНИЯ, ДОБРОВОЛЧЕСКИ ОБЩНОСТИ, ТУР. БИЗНЕС
ОБЛАСТ НА ДЕЙСТВИЕ: ПОДОБРЯВАНЕ НА ЗНАНИЯТА ЗА ВИДОВЕ И ПРИРОДНИ МЕСТООБИТАНИЯ ЧРЕЗ ТЕРЕННИ ПРОУЧВАНИЯ								
1.2.22.	ПОДОБРЯВАНЕ НА ЗНАНИЯТА ЗА ВИДОВЕ И ПРИРОДНИ МЕСТООБИТАНИЯ ЧРЕЗ ТЕРЕННИ ПРОУЧВАНИЯ (ТЕРИТОРИИ ИЗВЪН НЕМ, ОЦЕНКА НА НАХОДИЩА И РЕСУРСИ НА ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ, ГЪБИ И ДР.)	30,000	ОБЩИНСКИ БЮДЖЕТ LIFE Фонд "Научни изследвания"	2027 Г.	ИНФОРМАЦИОННА ОБЕЗПЕЧЕНОСТ НА РЕШЕНИЯТА, СВЪРЗАНИ С БИОРАЗНООБРАЗИЕТО.	ПЛОЩ, ХА	ОБЩИНА ГАБРОВО	БАН

ОБЛАСТИ НА ДЕЙСТВИЕ:

ПОЗЕЛЕНЯВАНЕ НА ГРАДОВЕТЕ: ОПАЗВАНЕ, ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ И РАЗШИРЯВАНЕ НА ЗЕЛЕНАТА ИНФРАСТРУКТУРА В ГРАДСКИТЕ И КРАЙГРАДСКИ ТЕРИТОРИИ

ПОДОБРЯВАНЕ НА ИНФОРМИРАНOSTТА И ПОДКРЕПА ЗА ШИРОКОТО УЧАСТИЕ НА ГРАЖДАНИТЕ В ДЕМОКРАТИЧНИТЕ ПРОЦЕСИ, НАСЪРЧАВАНЕ НА СОЦИАЛНОТО КАЧЕСТВО

Тази стратегическа цел се фокусира върху влиянието на населените места (и най-вече Габрово) върху околната среда и биологичното разнообразие, както и качеството на живот в града. Фокусът е върху мерки, които биха довели до „позеленяването“ му и увеличаване на присъствието на природата.

Качеството на живот, зависи от качеството на околната среда, въздуха, водата, почвата и храната. Начинът, по който околната среда влияе на нашето здраве, е доста сложен. Хората обаче все повече мислят за качеството на околната среда като за ключов фактор за благосъстоянието. Всяка политика за опазване на здравето, пренебрегваща качеството на околната среда, би се оказала неадекватна. Качеството на живот се нарушава при критично натоварване на градската среда. Поради тази причина в градовете могат да се тестват стратегии за устойчиво развитие, включително с широкото участие на гражданите. Съществуват екологични проблеми, свързани със замърсяване на въздуха, шум, климатични зони, незаконно строителство, които трябва да бъдат решени с интелигентни иновативни решения в градска среда.

Презастрояването, концентрацията на население и транспортът водят до проблеми, свързани с мобилността, шума, замърсяването на въздуха, което, от своя страна, води до намаляване качеството на живот в града. Друг екологичен проблем е количеството на генерираните отпадъци, тясно свързан със замърсяването на водите, почвите, емисиите, които предизвикват изменението на климата, ограничаването на естествените видове и местообитания.

Настоящите инструменти, които се прилагат в управлението и планирането на градско развитие, не винаги са приложими, поради сблъсъка на различни гледни точки и институционална среда. Тези инструменти не могат да решат проблемите на околната среда и най-новите териториални изменения, включително регионалните дисбаланси в развитието.

Наред с приемане на новата стратегия за биологично разнообразие до 2030 г., Европейският парламент подкрепя и създаването на европейска платформа за екологизиране на градовете. Застъпва се и идеята за задължителни цели относно

биологичното разнообразие в градовете – например задължителен минимален дял на озеленените покриви, както и за забрана на използването на химически пестициди.

Стратегическата цел разглежда потенциала на урбанизираните системи да създават стойност по отношение на природния капитал чрез инвестиции в следните области на действие:

➤ **Позеленяване на градовете: Опазване, възстановяване и разширяване на зелената инфраструктура в градските и крайградски територии:**

- разработване и прилагане на програма за възстановяване, опазване и развитие, в т.ч. увеличение, на площите на зелената и синя инфраструктура в градски и крайградски територии; създаване условия за увеличаване на видовото разнообразие и подобряване състоянието на популациите на видовете, обитаващи града, на екосистемите и на екосистемните услуги и ползи, които те предоставят; осигуряване на повече и по-качествена зелена и синя инфраструктура; балансирано териториално развитие, ограничаване на експлоатацията на природни зони и почви, насърчаване на оптималното управление на физическите ресурси и качествените стандарти за населеното място;

- създаване на цялостна система за мониторинг на зелената система- създаване на ГИС слой, вкл. картотекиране и паспортизация на съществуваща дървесна растителност в градското озеленяване, идентифициране на места с липсваща дълготрайна дървесна растителност;

- насърчаване на частни инвестиции за подобряване на съществуващата и създаване на нова зелена и синя инфраструктура;

- развиване на сътрудничеството между местната администрация и общността за създаване на повече достъпни зелени площи, като се работи с всички заинтересовани страни и се прилагат добри практики;

- интегрирани териториални инвестиции за зелена инфраструктура;

- разработване и прилагане на план за екологизиране на град Габрово;

- разработване и изпълнение на иновативни решения за използване на природните ресурси в градска среда (демонстрационни проекти): „Зелени покриви“ и „Зелени стени“, подкрепа за развитието на градско земеделие в урбанизираните територии, включително в училища, междублокови пространства и др.;

- информационни кампании за насърчаване на устойчивото използване на природните ресурсите: подобряване на информираността и подкрепа за широкото участие на гражданите в демократичните процеси, насърчаване на социалното качество.

➤ **Подобряване на информираността и подкрепа за широкото участие на гражданите в демократичните процеси, насърчаване на социалното качество:** Подобряване на уменията за интегрирано управление на околната среда и участието на местните общности в процесите на вземане на решения: Изграждане на капацитет, обучения, мрежи за обмен на добри практики; Насърчаване на иновациите в областта на околната среда в градските райони.

СЦ 2: ЕКОЛОГИЗАЦИЯ НА НАСЕЛЕНИТЕ МЕСТА - ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ НА ПРИСЪСТВИЕТО НА ПРИРОДАТА В УРБАНИЗИРАНИТЕ ТЕРИТОРИИ

КОД	МЯРКА	ОЦЕНКА НЕОБХОДИ М ФИНАНСОВ РЕСУРС	ИЗТОЧНИ ЦИ НА ФИНАНС ИРАНЕ	СРОК	ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТ И	ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ	ОТГОВОРНИ ИНСТИТУЦИИ	
							ВОДЕЩ А	ПАРТНЬ ОРИ
ОБЛАСТ НА ДЕЙСТВИЕ: ПОЗЕЛЕНЯВАНЕ НА ГРАДОВЕТЕ: ОПАЗВАНЕ, ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ И РАЗШИРЯВАНЕ НА ЗЕЛЕНАТА ИНФРАСТРУКТУРА В ГРАДСКИТЕ И КРАЙГРАДСКИ ТЕРИТОРИИ								
1.2.1. (3.2.1. , 3.2.5.)	РАЗРАБОТВАНЕ И ПРИЛАГАНЕ НА ПРОГРАМА ЗА ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ, ОПАЗВАНЕ И РАЗВИТИЕ НА ЗЕЛЕНАТА И СИНЯ ИНФРАСТРУКТУРА В ГРАДСКИ И КРАЙГРАДСКИ ТЕРИТОРИИ. Създаване УСЛОВИЯ ЗА УВЕЛИЧАВАНЕ НА ВИДОВОТО РАЗНООБРАЗИЕ И ПОДОБРЯВАНЕ СЪСТОЯНИЕТО НА ПОПУЛАЦИИТЕ НА ВИДОВЕТЕ, ОБИТАВАЩИ ГРАДА, НА ЕКОСИСТЕМИТЕ И НА ЕКОСИСТЕМНИТЕ УСЛУГИ И ПОЛЗИ, КОИТО ТЕ ПРЕДОСТАВЯТ	30 000 000,00	ПРОГРАМИ СЪФИНАНС ИРАНИ ОТ ЕС	> 5 ГОДИНИ	РЕАЛИЗИРАНИ МЕРКИ ЗА ЗЕЛЕНИ И СИНИ ПРОСТРАНСТВ А	% УВЕЛИЧЕНИЕ НА ПЛОЩТЕ ЗЕЛЕНИ И СИНИ ПРОСТРАНСТВА; Брой одобрени ПРОЕКТИ ПО ПРР, СВЪРЗАНИ С ИЗГРАЖДАНЕ/ПОД ОБРЯВАНЕ НА ЗЕЛЕНА И СИНЯ ИНФРАСТРУКТУРА	ОБЩИНА ГАБРОВО	МРРБ
1.2.2. (3.2.2.)	Създаване на цялостна система за мониторинг на зелената система- създаване на ГИС слой, вкл. КАРТОТИКИРАНЕ И ПАСПОРТИЗАЦИЯ НА	0	ОБЩНСКИ И БЮДЖЕТ ПРОГРАМИ СЪФИНАНС	2027 г.	ПОВИШЕНО ПОЗНАНИЕ И ПОДОБРЕНА СИСТЕМА ЗА	ИЗГРАДЕН И ФУНКЦИОНИРАЩ ГИС СЛОЙ; ФУНКЦИОНИРАЩА	ОБЩИНА ГАБРОВО	

	СЪЩЕСТВУВАЩА ДЪРВЕСНА РАСТИТЕЛНОСТ В ГРАДСКОТО ОЗЕЛЕНЯВАНЕ, ИДЕНТИФИЦИРАНЕ НА МЕСТА С ЛИПСВАЩА ДЪЛГОТРАЙНА ДЪРВЕСНА РАСТИТЕЛНОСТ		ИРАНИ ОТ ЕС	ПОСТОЯНЕН	МОНИТОРИНГ НА ЗЕЛЕНАТА СИСТЕМА; ПОДКРЕПА ЗА ВЗЕМАНЕ НА АДЕКВАТНИ УПРАВЛЕНСКИ РЕШЕНИЯ	С-МА ЗА МОНИТОРИНГ		
1.2.3.	НАСЪРЧАВАНЕ НА ЧАСТНИ ИНВЕСТИЦИИ ЗА ПОДОБРЯВАНЕ НА СЪЩЕСТВУВАЩАТА И СЪЗДАВАНЕ НА НОВА ЗЕЛЕНА И СИНЯ ИНФРАСТРУКТУРА.	500 000,00	ПРОГРАМИ СЪФИНАНСИРАНИ ОТ ЕС ПУБЛИЧНО - ЧАСТНИ ПАРТНЬОРСТВА МВУ	< 5 ГОДИНИ	ПОВИШЕНИ ЧАСТНИ ИНВЕСТИЦИИ	% ПОВИШЕНИЕ НА ЧАСТНИТЕ ИНВЕСТИЦИИ	ОБЩИНА ГАБРОВО	МРРБ
1.2.4.	РАЗВИВАНЕ НА СЪТРУДНИЧЕСТВОТО МЕЖДУ МЕСТНАТА АДМИНИСТРАЦИЯ И ОБЩНОСТТА ЗА СЪЗДАВАНЕ НА ПОВЕЧЕ ДОСТЪПНИ ЗЕЛЕНИ ПЛОЩИ, КАТО СЕ РАБОТИ С ВСИЧКИ ЗАИНТЕРЕСОВАНИ СТРАНИ И СЕ ПРИЛАГАТ ДОБРИ ПРАКТИКИ.	100 000,00	ПУБЛИЧНО - ЧАСТНИ ПАРТНЬОРСТВА LIFE ПУДООС	< 5 ГОДИНИ	СЪЗДАДЕНИ ПОВЕЧЕ И ПО-ДОСТЪПНИ ЗЕЛЕНИ ПЛОЩИ	БРОЙ ПРИЛОЖЕНИ ДОБРИ ПРАКТИКИ	ОБЩИНА ГАБРОВО	МРРБ
1.2.5.	ИНТЕГРИРАНИ ТЕРИТОРИАЛНИ ИНВЕСТИЦИИ ЗА ЗЕЛЕНА ИНФРАСТРУКТУРА	2 000 000,00	ПРОГРАМИ СЪФИНАНСИРАНИ ОТ ЕС	ПОСТОЯНЕН	РЕАЛИЗИРАНИ ИНВЕСТИЦИИ	БРОЙ ОДОБРЕНИ ИНТЕГРИРАНИ КОНЦЕПЦИИ С УЧАСТИЕ НА СЪСЕДНИ ОБЩИНИ	ОБЩИНА ГАБРОВО	МОСВ, МРРБ

1.2.6.	РАЗРАБОТВАНЕ И ПРИЛАГАНЕ НА ПЛАН ЗА ЕКОЛОГИЗИРАНЕ НА ГРАД ГАБРОВО	200 000,00	ПРОГРАМИ СЪФИНАНСИРАНИ ОТ ЕС ОБЩИНСКИ БЮДЖЕТ	< 5 ГОДИНИ	РАЗРАБОТЕН И СЕ ИЗПЪЛНЯВА ПЛАН ЗА ЕКОЛОГИЗИРАНЕ	БРОЙ	ОБЩИНА ГАБРОВО	МОСВ
1.2.7.	РАЗРАБОТВАНЕ И ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ИНОВАТИВНИ РЕШЕНИЯ ЗА ИЗПОЛЗВАНЕ НА ПРИРОДНИТЕ РЕСУРСИ В ГРАДСКА СРЕДА (ДЕМОНСТРАЦИОННИ ПРОЕКТИ)	500 000,00	ХОРИЗОНТ ЕВРОПА ПУБЛИЧНО - ЧАСТНИ ПАРТНЬОРСТВА НДЕФ ЧАСТНИ ИНВЕСТИЦИИ	< 4 ГОДИНИ	РЕАЛИЗИРАНИ ДЕМОНСТРАЦИОННИ ПРОЕКТИ	БРОЙ ПРОЕКТИ	ОБЩИНА ГАБРОВО	
1.2.8.	ИНФОРМАЦИОННИ КАМПАНИИ ЗА НАСЪРЧАВАНЕ НА УСТОЙЧИВОТО ИЗПОЛЗВАНЕ НА ПРИРОДНИТЕ РЕСУРСИТЕ	30 000,00	ПУБЛИЧНО - ЧАСТНИ ПАРТНЬОРСТВА ОБЩИНСКИ БЮДЖЕТ НДЕФ	ПОСТОЯНЕН	ПОДОБРЕНО НИВО НА ИНФОРМИРАНост И ОБЩЕСТВЕНА АНГАЖИРАНОСТ ПО ПРОБЛЕМИТЕ, СВЪРЗАНИ С УСТОЙЧИВОТО ИЗПОЛЗВАНЕ НА ПРИРОДНИТЕ РЕСУРСИ	БР. ПРОВЕДЕНИ КАМПАНИИ/ ИНИЦИАТИВИ; % ПОВИШЕНИЕ НА ОСВЕДОМЕНОСТТА	ОБЩИНА ГАБРОВО	РИОСВ, НСОБ, БРАНШОВИ ОРГАНИЗАЦИИ

ОБЛАСТ НА ДЕЙСТВИЕ: ПОДОБРЯВАНЕ НА ИНФОРМИРАНОСТТА И ПОДКРЕПА ЗА ШИРОКОТО УЧАСТИЕ НА ГРАЖДАНИТЕ В ДЕМОКРАТИЧНИТЕ ПРОЦЕСИ, НАСЪРЧАВАНЕ НА СОЦИАЛНОТО КАЧЕСТВО.								
1.2.9.	ПОДОБРЯВАНЕ НА УМЕНИЯТА ЗА ИНТЕГРИРАНО УПРАВЛЕНИЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА И УЧАСТИЕТО НА МЕСТНИТЕ ОБЩНОСТИ В ПРОЦЕСИТЕ НА ВЗЕМАНЕ НА РЕШЕНИЯ: ИЗГРАЖДАНЕ НА КАПАЦИТЕТ, ОБУЧЕНИЯ, МРЕЖИ ЗА ОБМЕН НА ДОБРИ ПРАКТИКИ	100 000,00	LIFE	< 5 ГОДИНИ	ПОДОБРЕНИ УМЕНИЯ ЗА ИНТЕГРИРАНО УПРАВЛЕНИЕ	БРОЙ РЕШЕНИЯ С УЧАСТИЕ НА МЕСТНИТЕ ОБЩНОСТИ	ОБЩИНА ГАБРОВО	МОСВ, МРРБ, НСОРБ
1.2.10.	НАСЪРЧАВАНЕ НА ИНОВАЦИИТЕ В ОБЛАСТТА НА ОКОЛНАТА СРЕДА В ГРАДСКИТЕ РАЙОНИ.	500 000,00	ПРОГРАМИ СЪФИНАНС ИРАНИ ОТ ЕС	< 5 ГОДИНИ	ПОВИШЕНИ ЧАСТНИ ИНВЕСТИЦИИ	% ПОВИШЕНИЕ	ОБЩИНА ГАБРОВО	МРРБ

ПРИОРИТЕТ 2 : НАСЕЛЕНИ МЕСТА С ВИСОКО КАЧЕСТВО НА ЖИВОТ, МОДЕРНА ЕКОЛОГИЧНА ИНФРАСТРУКТУРА И НУЛЕВО ЗАМЪРСЯВАНЕ

Множеството екологични предизвикателства, пред които са изправени местните власти и които крият рискове за здравето и благосъстоянието на техните граждани, изискват иновативни и ефективни управленски решения и практики, основаващи се на местните особености и капацитет. Специален фокус на политиката на местно ниво и основен приоритет на местните власти е осигуряването на чиста и здравословна околна среда и качество на живот в населените места.

Този приоритет има изключително териториална насоченост, като се следва т.нар. „place-based approach“, в основата на който стои териториалната единица със своите специфични дадености и потребности. Основната цел е възползването от и капитализирането на местните дадености и възможности при адресирането на специфичните местни нужди. Приоритизирани са механизми и интервенции, които ще позволят да бъде оползотворен местният потенциал по-най-добрия начин, както и да бъдат адресирани местните проблеми и предизвикателства.

В същото време, Приоритет 2 е в съответствие с европейските и национални политики за устойчив растеж, основан на опазване и ефективно използване на ресурсите, възстановяване на биоразнообразието и нулево замърсяване.

Приоритетът допринася и за постигане на Целите за устойчиво развитие на ООН, и по-конкретно за осъществяването на Цел 3 „Осигуряване на здравословен живот и насърчаване благосъстоянието на всички във всяка възраст“, Цел 6 „Осигуряване на достъпност и устойчиво управление на водата и канализацията за всички“, Цел 11 „Превръщане на градовете и селищата в приобщаващи, безопасни, адаптивни и устойчиви места за живеене“ и Цел 12 „Осигуряване на устойчиви модели на потребление и производство“.

СЪОТВЕТСТВИЕ С ИДЕНТИФИЦИРАНИТЕ ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА ОТ АНАЛИЗА НА КОМПОНЕНТИТЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА И АНАЛИЗА НА УПРАВЛЕНИЕТО:

Превръщането на населените места в общината в привлекателни, осигуряващи здравословни условия на живот и насърчаващи благосъстоянието на гражданите, изисква комплексен и интегриран подход, адресиращ дефицитите и предизвикателства, идентифицирани в рамките на анализа на средата по компоненти: качество на атмосферния въздух, води, зелена система, както и по факторите на въздействие: отпадъци, шум в околната среда, йонизиращи и нейонизиращи лъчения.

На базата на анализ на предизвикателствата и дефицитите по отношение на всеки от компонентите на околната среда и фактори на въздействие, както и на модела на управление, е идентифицирана нужда от интервенция в следните основни сфери:

- политики и програми, с цел пълно интегриране на целите за опазване на околната среда, вкл. води, КАВ, зелена система, отпадъци, шум, лъчения, в секторните политики и програми на общината;
- местна нормативна рамка и финансови инструменти, като мерките са насочени към разработване и прилагане на регулаторни и финансови инструменти, стимулиращи промяна в модела на поведение, потребление и производство;
- институционален капацитет, вкл. междуинституционална комуникация и координация;
- информираност и ангажираност на обществеността и участие на заинтересованите страни в процеса на трансформация.

В рамките на Приоритет 2 са дефинирани три стратегически цели:

Стратегическа цел 1 „Нулево замърсяване в населените места“ адресира дефицити и предизвикателства, свързани с постигане на нулево замърсяване в населените места, и по-конкретно за предотвратяване и намаляване на замърсяването на водите, атмосферния въздух; за постигане на безопасни нива на шум, йонизиращи и нейонизиращи лъчения.

Стратегическа цел 2 „Ефективно прилагане на йерархията на управлението на отпадъците във всички процеси и на всички нива“ структурира мерки и приоритетни дейности в основните направления на националните политики по управление на отпадъците – превенция на образуването, подготовка за повторна употреба и увеличаване на количествата рециклирани отпадъци, намаляване на количествата и риска от депониране на битови отпадъци. В съответствие с анализа на състоянието на системите за управление на отпадъците в община Габрово, акцент се поставя върху разширяване и подобряване на системите за разделно събиране на различни потоци отпадъци, подобряване на инфраструктурата за оползотворяване и третиране и изграждане на капацитет за ефективно управление и прилагане на законодателството в областта на отпадъците.

Стратегическа цел 3 „Трансформация на модела на поведение и потребление към нулево замърсяване, развитие на кръгова икономика и ресурсна ефективност“ е специфична по отношение на въвеждането на конкретен елемент в политиките по опазване на околната среда на община Габрово, свързан с ролята на местната власт като мотиватор и основен фактор за създаването на подкрепяща среда среда и условия за промяна на модела на поведение на местните общности. Стратегическата цел е насочена към подобряване нивото на информираност на бизнеса и населението, развитие на капацитет за партньорства и приобщаване на всички заинтересовани страни в процеса на преход към ресурсна ефективност и екологично поведение.

СТРАТЕГИЧЕСКИ ЦЕЛИ

СЦ 1: Нулево замърсяване в населените места - предотвратяване и намаляване на замърсяването на водите, атмосферния въздух; безопасни нива на шум, йонизиращи и нейонизиращи лъчения.

ОБЛАСТИ НА ДЕЙСТВИЕ:

ИНВЕСТИЦИИ В СИСТЕМИ ЗА СЪБИРАНЕ И ТРЕТИРАНЕ НА
ОТПАДЪЧНИ ВОДИ

ЕФЕКТИВНО ИЗПОЛЗВАНЕ НА ВОДНИТЕ РЕСУРСИ

НАМАЛЯВАНЕ НА ЕМИСИИ ОТ БИТОВО ОТОПЛЕНИЕ.
СЪЗДАВАНЕ НА ЗОНИ С НУЛЕВИ ЕМИСИИ.

РАЗВИТИЕ НА УСТОЙЧИВ ТРАНСПОРТ И ПОДОБРЕНА
СВЪРЗАНОСТ

БЛАГОУСТРОЯВАНЕ НА ГРАДСКАТА СРЕДА - НАМАЛЯВАНЕ НА
ЗАМЪРСЯВАНЕТО (ПРАХ, ШУМ, ЛЪЧЕНИЯ)

МОНИТОРИНГ И ЕФЕКТИВЕН КОНТРОЛ НА ЗАМЪРСЯВАНЕТО НА
ГРАДСКАТА СРЕДА

ПОВИШАВАНЕ НА ИНФОРМИРАНОСТТА, ЗНАНИЯТА И
ОБЩЕСТВЕНАТА АНГАЖИРАНОСТ, С ФОКУС КАВ, ШУМОВО
ЗАМЪРСЯВАНЕ; ЙОНИЗИРАЩИ И НЕЙОНИЗИРАЩИ ЛЪЧЕНИЯ

За постигане на целта са планирани мерки, групирани в следните области на интервенция:

- **Инвестиции в системи за събиране и третиране на отпадъчни води**, вкл. реконструкция и разширяване на съществуващата канализационна мрежа; проектиране и изпълнение на решения за отвеждане и пречистване на отпадъчните води на съставните селища на община Габрово; разработване и изпълнение на пилотни проекти за алтернативно пречистване на битови отпадъчни води чрез изкуствени влажни зони, индивидуални системи за пречистване и др.

Посредством реализирането на планираните инвестиции ще се ограничи антропогенния натиск върху повърхностните и подземни водни тела и ще се подобри и възстанови екологичния статус на водните тела.

- **Ефективно използване на водните ресурси**, вкл. реконструкция на съществуващи и изграждане на нови резервоари за вода и съоръжения от водоснабдителната мрежа; реконструкция на съществуващи и изграждане на нови довеждащи водопроводи и водопроводни мрежи; инвестиции в системи за управление на водоснабдяването, включително интелигентни системи за управление; разработване и изпълнение на иновативни решения за ефективно използване на водните ресурси в производствените предприятия.

Подобрената и модернизирана инфраструктура и услуга по водоснабдяване ще ограничи загубите на вода от водоснабдителната система и ще допренесе за подобряване на количественото състояние на водните тела.

- **Намаляване на емисиите от битово отопление; Създаване на зони с нулеви емисии**

Инвестиционните мерките са насочени към изграждане на модерна екологична инфраструктура, вкл. приоритетно разширяване на газопреносната мрежа в райони, където няма изградена топло-преносна мрежа, цялостна технологична модернизация на процеса на производство на топлоенергия и въвеждане на НДНТ; разширяване на топлопреносната мрежа в гр. Габрово; реконструкция и подмяна на амортизирани участъци от топлопреносната мрежа; въвеждане на системи за мониторинг и контрол по цялата мрежа; и др.

Планира се и създаване на устойчив модел за стимулиране на прехода към преминаване към отопление с ниски емисии, вкл. финансови инструменти (финансов механизъм за стимулиране на гражданите и бизнеса за свързване към централното топлоснабдяване, за свързване с газопреносната мрежа, както и за стимулиране на гражданите и бизнеса за увеличено използване на ВЕИ, вкл. водород); информационни кампании, демонстриращи икономическите и екологичните ползи от използването на екологосъобразна алтернатива за битово отопление.

Акцент е планираното пилотно въвеждане на зона с ниски емисии (критерии за превозни средства и отопление на сградите; въвеждане на такси за влизане на превозни средства, неотговарящи на стандартите).

- **Развитие на устойчив транспорт и подобрена свързаност**

Планира се реализирането на програма от мерки за подобряване на градската логистика, вкл. проучване и прилагане на организационни мерки за намаляване на трафика в пиковите часове; внедряване на интелигентни транспортни системи.

Важен елемент от прехода към устойчива мобилност са инвестициите за подобряване на транспортната инфраструктура и увеличаване на атрактивността на обществения транспорт, вкл. ускорената подмяна на превозните средства с такива с ниски и/или нулеви емисии и изграждане на зарядни станции. Планират се фокусирани мерки, насочени към промяна на поведението и управление на търсенето - насърчаване на ползването на обществен транспорт и по-чисти видове транспорт.

Планират се и инвестиции, вкл. изграждане на инфраструктура, за подобряване на пешеходното и велосипедно придвижване.

Важен акцент е реализирането на програма за насърчаване използването на електрически автомобили от граждани и бизнес, вкл. изграждане на зарядни станции на обществени паркинги и др. локации; разширяване на зоните за платено паркиране и въвеждане на правила за безплатно ползване за електрически автомобили; създаване на зони с ограничен достъп на автомобили, с изкл. на електрически и др. стимули.

➤ **Благоустрояване на градската среда - намаляване на замърсяването (прах, шум, лъчения)**

Мерките в тази област на действие са насочени от една страна към подобряване на местната нормативна рамка, като въвеждане на правила (изисквания) за предотвратяване и/или намаляване на замърсяването на въздуха и спазване на нормите за шума при извършване на строителни и ремонтни дейности в населените места; въвеждане в местната нормативна уредба на правила / изисквания по отношение на настилките, които се използват в градска среда, както и изисквания към технологията при извършване на основен / текущ / ремонт на уличната мрежа; изисквания за включване на дървесна растителност; и др.; въвеждане на изисквания /критерии/ при разработване / одобряване на ПУП на зони с различно предназначение да се извършва оценка и да се планират мерки за постигане на високо КАВ, съобразяване с гранични стойности на шум, както и безопасни нива на лъчения.

Планират се и мерки за подобряване на междусекторно взаимодействие и повишаване на ефективността на институциите, вкл. подобрена координация между участниците в процесите по градоустройствено планиране, опазване на околната среда, енергийна ефективност, ВЕИ, управление на трафика; координация с операторите на комунални услуги при поддържане на улична мрежа и проекти за градска среда; както и организационни мерки, насочени към увеличена честота на метене и миене на уличната мрежа; ограничаване използването на пясък и замяна с екологосъобразни решения при зимна поддръжка.

Другата основна група от мерки са инвестиционни, вкл. програма от мерки за ускорено благоустрояване на градската среда (изграждане на нови улици, нови пътни връзки в градската част; извършване на основен / текущ / ремонт на уличната мрежа; възстановяване и поддържане на храстовата и дървесна растителност по всички улици и основни артерии, където това е възможно, и др. - интегриране на мерки за намаляване на прахово и шумово замърсяване); извършване на инвентаризация на „оголените свободни площи“, затревяване с устойчива през всички сезони и многогодишна тревна растителност и последваща поддръжка; изграждане на обходни пътни артерии и извеждане на транзитния трафик от населените места.

➤ **Мониторинг и ефективен контрол на замърсяването на градската среда**

Мерките са насочени към развитие на институционалния капацитет на община Габрово за мониторинг и контрол на замърсителите на въздуха, източниците на шумово замърсяване и лъчения, вкл. и създаване на междуведомствена експертна работна група и подобряване на координацията между общинската администрация и компетентните органи - РИОСВ, РЗИ, БДДР и др.

Подобряване на информационната среда ще се постигне посредством създаване на регистър на всички известни източници на замърсяване на КАВ / Шумово замърсяване / лъчения; източници на замърсяване на водните обекти и др. Планира се и проект за надграждане на общинската система за мониторинг на КАВ, вкл. мобилна станция за мониторинг на КАВ, както и подкрепа за развитие на мрежата за граждански мониторинг на КАВ.

➤ **Повишаване на информираността, знанията и обществената ангажираност, с фокус КАВ, шумово замърсяване; йонизиращи и нейонизиращи лъчения, вкл.** ежегодна програма за обучение на служители на общинската администрация, образователни и др. институции по темите, свързани с чиста и безопасна градска среда ("Околна среда - здраве"); включване на темите свързани с опазване на КАВ, шумово натоварване, йонизиращи и нейонизиращи лъчения в програми за извънкласни занимания на учениците от общината; надграждане на системата за предоставяне на агрегирана информация за качество на околната среда на населението Green.Gabrovo (в реално време); провеждане на периодични информационни кампании "Околна среда - здраве" за повишаване на обществената информираност и ангажираност по теми, свързани с въздействие на замърсители на ОС, шум, лъчения и др. върху здравето на населението;

Усилията, насочени към предотвратяване и намаляване на замърсяването в населените места, пряко допринасят за постигане на Стратегическа цел 1: Сметчане на изменението на климатичните цели на Приоритет 3: Ограничаване на изменението на климата и адаптация към климатичните промени. В същото време Стратегическа цел 2: Екологизация на населените места - възстановяване на присъствието на природата в урбанизираните територии на Приоритет 1: "Възстановяване на природния капитал. Устойчиви общности и екосистеми" подпомага прехода към населени места с високо качество на живот, модерна екологична инфраструктура и нулево замърсяване.

ПРИОРИТЕТ 2: НАСЕЛЕНИ МЕСТА С ВИСОКО КАЧЕСТВО НА ЖИВОТ, МОДЕРНА ЕКОЛОГИЧНА ИНФРАСТРУКТУРА И НУЛЕВО ЗАМЪРСЯВАНЕ

СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 1: НУЛЕВО ЗАМЪРСЯВАНЕ В НАСЕЛЕНИТЕ МЕСТА - ПРЕДОТВРЯВАНЕ И НАМАЛЯВАНЕ НА ЗАМЪРСЯВАНЕТО НА ВОДИТЕ, АТМОСФЕРНИЯ ВЪЗДУХ; БЕЗОПАСНИ НИВА НА ШУМ, ЙОНИЗИРАЩИ И НЕЙОНИЗИРАЩИ ЛЪЧЕНИЯ

КОД	МЯРКА	ОЦЕНКА НА НЕОБХОДИМ ФИНАНСОВ РЕСУРС	ИЗТОЧНИЦИ НА ФИНАНСИРАНЕ	СРОК	ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ	ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ	ОТГОВОРНИ ИНСТИТУЦИИ	
							ВОДЕЩА	ПАРТНЬОРИ
ОБЛАСТ НА ДЕЙСТВИЕ: ИНВЕСТИЦИИ В СИСТЕМИ ЗА СЪБИРАНЕ И ТРЕТИРАНЕ НА ОТПАДЪЧНИ ВОДИ								
2.1.1.	РЕКОНСТРУКЦИЯ И РАЗШИРЯВАНЕ НА СЪЩЕСТВУВАЩАТА КАНАЛИЗАЦИОННА МРЕЖА НА НАСЕЛЕНИТЕ МЕСТА НА ОБЩИНАТА	450 000,00	ПРОГРАМИ СЪФИНАНСИРАНИ ОТ ЕС ДЪРЖАВЕН БЮДЖЕТ ИНВЕСТИЦИИ НА ПУБЛИЧНИ ПРЕДПРИЯТИЯ	2027 г.	ПОДОБРЕНИ СИСТЕМИ ЗА ОТВЕЖДАНЕ И ПРЕЧИСТВАНЕ НА ОТПАДЪЧНИТЕ ВОДИ ОТ НАСЕЛЕНИТЕ МЕСТА НА ОБЩИНА ГАБРОВО.	КМ РЕКОНСТРУИРАН И НОВОИЗГРАДЕНИ КАНАЛИЗАЦИОННИ ПРОВОДИ; БРОЙ ОБХВАНАТИ ЖИТЕЛИ/ НАСЕЛЕНИ МЕСТА	ВиК ГАБРОВО	ОБЩИНА ГАБРОВО КМЕТОВЕ/ КМЕТСКИ НАМЕСТНИЦИ
2.1.2.	ПРОЕКТИРАНЕ И ИЗПЪЛНЕНИЕ НА РЕШЕНИЯ ЗА ОТВЕЖДАНЕ И ПРЕЧИСТВАНЕ НА ОТПАДЪЧНИТЕ ВОДИ НА СЪСТАВНИТЕ СЕЛИЩА НА ОБЩИНА ГАБРОВО	500 000,00	ПРОГРАМИ СЪФИНАНСИРАНИ ОТ ЕС ИНВЕСТИЦИИ НА ПУБЛИЧНИ ПРЕДПРИЯТИЯ ПУДООС	2027 г.	ОГРАНИЧАВАНЕ НА АНТРОПОГЕННИЯ НАТИСК ВЪРХУ ПОВЪРХНОСТИТЕ И ПОДЗЕМНИ ВОДНИ ТЕЛА	БР. ОБХВАНАТИ НАСЕЛЕНИ МЕСТА; БР. ОБХВАНАТИ ЖИТЕЛИ	ВиК ГАБРОВО	ОБЩИНА ГАБРОВО КМЕТОВЕ/ КМЕТСКИ НАМЕСТНИЦИ
2.1.3.	РАЗРАБОТВАНЕ И ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПИЛОТНИ ПРОЕКТИ ЗА АЛТЕРНАТИВНО ПРЕЧИСТВАНЕ НА БИТОВИ ОТПАДЪЧНИ ВОДИ ЧРЕЗ ИЗКУСТВЕНИ ВЛАЖНИ ЗОНИ/ ИНДИВИДУАЛНИ СИСТЕМИ ЗА ПРЕЧИСТВАНЕ И ДР.	250 000,00	ХОРИЗОНТ ЕВРОПА LIFE ПУДООС	2027 г.	ПОДОБРЕН И ВЪЗСТАНОВЕН ЕКОЛОГИЧЕН СТАТУС НА ВОДНИТЕ ТЕЛА	БР. РЕАЛИЗИРАНИ ПИЛОТНИ ПРОЕКТИ	Община ГАБРОВО	ВиК ГАБРОВО

ОБЛАСТ НА ДЕЙСТВИЕ: ЕФЕКТИВНО ИЗПОЛЗВАНЕ НА ВОДНИТЕ РЕСУРСИ								
2.1.4.	РЕКОНСТРУКЦИЯ НА СЪЩЕСТВУВАЩИ И ИЗГРАЖДАНЕ НА НОВИ РЕЗЕРВОАРИ ЗА ВОДА И СЪОРЪЖЕНИЯ ОТ ВОДОСНАБДИТЕЛНАТА МРЕЖА ЗА ЗАДОВОЛЯВАНЕ НА ПИТЕЙНО-БИТОВИТЕ НУЖДИ НА НАСЕЛЕНИЕТО	300 000,00	Общински бюджет Програми съфинансирани от ЕС инвестиции на публични предприятия Държавен бюджет	2027 г.	Подобрена инфраструктура и услуга по водоснабдяване. Ограничава не загубите на вода от водоснабдителната система.	бр. реконструирани/новоизградени водоснабдителни съоръжения; бр. жители/населени места с подобро водоснабдяване	ВиК Габрово	Община Габрово Кметове и кметски наместници и Бизнес партньори
2.1.5.	РЕКОНСТРУКЦИЯ НА СЪЩЕСТВУВАЩИ И ИЗГРАЖДАНЕ НА НОВИ ДОВЕЖДАЩИ ВОДОПРОВОДИ И ВОДОПРОВОДНИ МРЕЖИ	523 000,00	Общински бюджет Програми съфинансирани от ЕС Държавен бюджет инвестиции на публични предприятия	2027 г.	Подобро количествено състояние на водните тела.	км. реконструирани/новоизградени водопроводи; бр. жители/населени места с подобро водоснабдяване	ВиК Габрово	Община Габрово Кметове и кметски наместници и Бизнес партньори
2.1.6.	РЕКОНСТРУКЦИЯ И ПОДМЯНА НА ВОДОПРОВОДИ В НАСЕЛЕНИТЕ МЕСТА С ЦЕЛ НАМАЛЯВАНЕ НА ЗАГУБИТЕ НА ВОДА	2 000 000,00	Общински бюджет Програми съфинансирани от ЕС Държавен бюджет инвестиции на публични предприятия	2027 г.		км. реконструирани водопроводи; бр. жители/населени места с подобро водоснабдяване	ВиК Габрово	Община Габрово Кметове и кметски наместници

2.1.7.	ИНВЕСТИЦИИ В СИСТЕМИ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ВОДОСНАБДЯВАНЕТО, ВКЛЮЧИТЕЛНО ИНТЕЛИГЕНТНИ СИСТЕМИ ЗА УПРАВЛЕНИЕ	500 000,00	ДЪРЖАВЕН БЮДЖЕТ ИНВЕСТИЦИИ НА ПУБЛИЧНИ ПРЕДПРИЯТИЯ	< 4 ГОДИНИ		БР. НАДГРАДЕНИ СИСТЕМИ ЗА УПРАВЛЕНИЕ; БР. НАСЕЛЕНИ МЕСТА С ПОДОБРЕНА ВОДОСНАБДИТЕЛНА УСЛУГА	ВиК Габрово	ОБЩИНА ГАБРОВО КМЕТОВЕ И КМЕТСКИ НАМЕСТНИЦИ
2.1.8.	РАЗРАБОТВАНЕ И ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ИНОВАТИВНИ РЕШЕНИЯ ЗА ЕФЕКТИВНО ИЗПОЛЗВАНЕ НА ВОДНИТЕ РЕСУРСИ В ПРОИЗВОДСТВЕНИТЕ ПРЕДПРИЯТИЯ	1 000 000,00	МВУ ХОРИЗОНТ ЕВРОПА INTERREG	2027 г.		БР. РЕАЛИЗИРАНИ ПИЛОТНИ ПРОЕКТИ; БР. ПРЕДПРИЯТИЯ С ВЪВЕДЕНИ СИСТЕМИ ЗА РЕСУРСНА ЕФЕКТИВНОСТ	ТУ Габрово	БИЗНЕС ПАРТНЬОРИ ОБЩИНА ГАБРОВО БРАНШОВИ ОРГАНИЗАЦИИ
ОБЛАСТ НА ДЕЙСТВИЕ: НАМАЛЯВАНЕ НА ЕМИСИИ ОТ БИТОВО ОТОПЛЕНИЕ. СЪЗДАВАНЕ НА ЗОНИ С НУЛЕВИ ЕМИСИИ.								
2.1.9.	ПРИОРИТЕТНОТО РАЗШИРЯВАНЕ НА ГАЗОПРЕНОСНАТА МРЕЖА В РАЙОНИ, КЪДЕТО НЯМА ИЗГРАДЕНА ТОПЛО-ПРЕНОСНА МРЕЖА;	500 000,00	ЧАСТНИ ИНВЕСТИЦИИ	2027 г.	ИЗГРАЖДАНЕ НА МОДЕРНА ЕКОЛОГИЧНА ИНФРАСТРУКТУРА; ПРЕХОД КЪМ ОБЩИНА С НУЛЕВО ЗАМЪРСЯВАНЕ	РЕАЛИЗИРАНИ ПРОЕКТИ; М. ИЗГРАДЕНА МРЕЖА	ГАЗОРАЗПРЕДЕЛИТЕЛНИ ДРУЖЕСТВА	ОБЩИНА ГАБРОВО; МЕ
2.1.10.	ФИНАНСОВ МЕХАНИЗЪМ ЗА СТИМУЛИРАНЕ НА ГРАЖДАНИТЕ И БИЗНЕСА ЗА СВЪРЗВАНЕ С ГАЗОПРЕНОСНАТА МРЕЖА;	100 000,00	ФИНАНСОВИ ИНСТРУМЕНТИ	2027 г.	УСКОРЕН ПРЕХОД КЪМ ОБЩИНА С НУЛЕВО ЗАМЪРСЯВАНЕ	БР. ФУНКЦИОНИРАЩИ МЕХАНИЗМИ; БР. РЕАЛИЗИРАНИ ПРОЕКТИ	ОБЩИНА ГАБРОВО	БИЗНЕС; СДРУЖЕНИЯ ЗА ЕТАЖНА СОБСТВЕНОСТ;
2.1.11.	ПРОГРАМА ЗА ПОДОБРЯВАНЕ	3 000 000,00	ФИНАНСОВИ	2027 г.	ПРЕХОД КЪМ	БР.	ТОПЛОФИК	ОБЩИНА

	НА КАЧЕСТВОТО НА УСЛУГАТА, ВКЛ. ЦЯЛОСТНА ТЕХНОЛОГИЧНА МОДЕРНИЗАЦИЯ НА ПРОЦЕСА НА ПРОИЗВОДСТВО НА ТОПЛОЕНЕРГИЯ И ВЪВЕЖДАНЕ НА НДНТ И СПАЗВАНЕ НА НОРМИ; РАЗШИРЯВАНЕ НА ТОПЛОПРЕНОСНАТА МРЕЖА В ГР. ГАБРОВО; РЕКОНСТРУКЦИЯ И ПОДМЯНА НА АМОРТИЗИРАНИ УЧАСТЪЦИ ОТ ТОПЛОПРЕНОСНАТА МРЕЖА; МОДЕРНИЗИРАНЕ НА АБОНАТНИТЕ СТАНЦИИ; ВЪВЕЖДАНЕ НА СИСТЕМИ ЗА МОНИТОРИНГ И КОНТРОЛ ПО ЦЯЛАТА МРЕЖА; И ДР.		ИНСТРУМЕНТИ ЧАСТНИ ИНВЕСТИЦИИ ПРОГРАМИ СЪФИНАНСИРАНИ ОТ ЕС	> 5 ГОДИНИ	ОБЩИНА С НУЛЕВО ЗАМЪРСЯВАНЕ ; РЕАЛИЗИРАНИ ИНВЕСТИЦИИ В ЦЕНТРАЛИЗИРАНОТО ТОПЛОСНАБДЯВАНЕ В ГАБРОВО;	ИНВЕСТИЦИОННИ ПРОЕКТИ	ОБЩИНА ГАБРОВО	ГАБРОВО; МЕ
2.1.12.	ФИНАНСОВ МЕХАНИЗЪМ ЗА СТИМУЛИРАНЕ НА ГРАЖДАНИТЕ И БИЗНЕСА ЗА СВЪРЗВАНЕ КЪМ ЦЕНТРАЛНОТО ТОПЛОСНАБДЯВАНЕ;	100 000,00	ПРОГРАМИ СЪФИНАНСИРАНИ ОТ ЕС ФИНАНСОВИ ИНСТРУМЕНТИ	2027 г.	УСКОРЕН ПРЕХОД КЪМ ОБЩИНА С НУЛЕВО ЗАМЪРСЯВАНЕ	БР. ФУНКЦИОНИРАЩИ МЕХАНИЗМИ; БР. РЕАЛИЗИРАНИ ПРОЕКТИ	ОБЩИНА ГАБРОВО	ТОПЛОФИКАЦИЯ; СДРУЖЕНИЯ ЗА ЕТАЖНА СОБСТВЕНОСТ;
2.1.13.	ИНФОРМАЦИОННИ КАМПАНИИ ЗА ИКОНОМИЧЕСКИТЕ И ЕКОЛОГИЧНИТЕ ПОЛЗИ ОТ ИЗПОЛЗВАНЕТО НА ЕКОЛОГОСЪОБРАЗНА АЛТЕРНАТИВА ЗА БИТОВО ОТОПЛЕНИЕ (ЦЕНТРАЛИЗИРАНО ТОПЛОСНАБДЯВАНЕ; ГАЗИФИКАЦИЯ; КЛИМАТИЦИ; ТЕРМОПОМПИ; ПЕЛЕТИ, ЗЕЛЕН ВОДОРОД);	100 000,00	ОБЩИНСКИ БЮДЖЕТ ПРОГРАМИ СЪФИНАНСИРАНИ ОТ ЕС	ПОСТОЯНЕН	ЗАСИЛЕНА ИНФОРМИРАНОСТ И АНГАЖИРАНОСТ НА НАСЕЛЕНИЕТО	БР. КАМПАНИИ; БР. НАСЕЛЕНИЕ ОБХВАНАТО	ОБЩИНА ГАБРОВО	НПО; БИЗНЕС

2.1.14. (3.1.4.)	ФИНАНСОВ МЕХАНИЗЪМ ЗА СТИМУЛИРАНЕ НА ГРАЖДАНИТЕ И БИЗНЕСА ЗА УВЕЛИЧЕНО ИЗПОЛЗВАНЕ НА ВЕИ, ВКЛ. ВОДОРОД.	0,00	ПРОГРАМИ СЪФИНАНСИРАНИ ОТ ЕС ФИНАНСОВИ ИНСТРУМЕНТИ ЧАСТНИ ИНВЕСТИЦИИ	2027 г.	СЪЗДАДЕН УСТОЙЧИВ МОДЕЛ ЗА СИМУЛИРАНЕ / УСКОРЯВАНЕ НА ПРЕХОД КЪМ ОБЩИНА С НУЛЕВО ЗАМЪРСЯВАНЕ	БР. РАЗРАБОТЕНИ / РАБОТЕЩИ МЕХАНИЗМИ; БР. ПРЕДПРИЯТИЯ / БР. ДОМАКИНСТВА ПРЕМИНАЛИ НА ВЕИ/ЕКОЛОГОСЪ ОБРАЗНО ОТОПЛЕНИЕ	ОБЩИНА ГАБРОВО (ОБЩНСКИ И СЪВЕТ ГАБРОВО)	БИЗНЕС АСОЦИИЦИИ / БРАНШОВИ ОРГАНИЗАЦИИ
2.1.15.	РАЗРАБОТВАНЕ И ПИЛОТНО ВЪВЕЖДАНЕ НА ЗОНА С НИСКИ ЕМИСИИ (КРИТЕРИИ ЗА ПРЕВОЗНИ СРЕДСТВА И ОТОПЛЕНИЕ НА СГРАДИТЕ; ВЪВЕЖДАНЕ НА ТАКСИ ЗА ВЛИЗАНЕ НА ПРЕВОЗНИ СРЕДСТВА НЕОТГОВАРЯЩИ НА СТАНДАРТИТЕ)	500 000,00	ПРОГРАМИ СЪФИНАНСИРАНИ ОТ ЕС ОБЩНСКИ БЮДЖЕТ	2027 г.	РАЗРАБОТЕН И ТЕСТВАН УСТОЙЧИВ МОДЕЛ ЗА УСКОРЯВАНЕ НА ПРЕХОД КЪМ ОБЩИНА С НУЛЕВО ЗАМЪРСЯВАНЕ	РАЗРАБОТЕН И ТЕСТВАН МОДЕЛ-КРИТЕРИИ; ИНСТРУМЕНТИ	ОБЩИНА ГАБРОВО	МОСВ / РИОСВ;
2.1.16. (3.1.1.)	РАЗРАБОТВАНЕ НА ОБЩНСКА НАРЕДБА ЗА ОГРАНИЧАВАНЕ НА УПОТРЕБАТА НА ВИСОКОЕМИСИОННИ ТЪВЪРДИ ГОРИВА И УРЕДИ ЗА ОТОПЛЕНИЕ (РЕГУЛАТОРНА МЯРКА)	0,00	ОБЩНСКИ БЮДЖЕТ	< 2 ГОДИНИ	МЕСТНА НОРМАТИВНА РАМКА В ПОДКРЕПА НА ПРЕХОД КЪМ ОБЩИНА С НУЛЕВО ЗАМЪРСЯВАНЕ	БР. МЕСТНИ НОРМАТИВНИ АКТОВЕ РАЗРАБОТЕНИ И ПРИЕТИ	ОБЩИНА ГАБРОВО (ОБЩНСКИ И СЪВЕТ ГАБРОВО)	МОСВ / РИОСВ;
ОБЛАСТ НА ДЕЙСТВИЕ: РАЗВИТИЕ НА УСТОЙЧИВ ТРАНСПОРТ И ПОДОБРЕНА СВЪРЗАНОСТ								
2.1.17.	ПРОГРАМА ОТ МЕРКИ ЗА ПОДОБРЯВАНЕ НА ГРАДСКАТА ЛОГИСТИКА, ВКЛ. ПРОУЧВАНЕ И ПРИЛАГАНЕ НА ОРГАНИЗАЦИОННИ МЕРКИ ЗА НАМАЛЯВАНЕ НА ТРАФИКА В ПИКОВИТЕ ЧАСОВЕ; ВНЕДРЯВАНЕ НА ИНТЕЛИГЕНТНИ ТРАНСПОРТНИ	500 000,00	ФИНАНСОВИ ИНСТРУМЕНТИ	2027 г.	УСКОРЕН ПРЕХОД КЪМ ОБЩИНА С НУЛЕВО ЗАМЪРСЯВАНЕ (УСТОЙЧИВА МОБИЛНОСТ)	БР. ПРОУЧВАНЯ; БР. ОРГАНИЗАЦИОННИ МЕРКИ; БР. ВНЕДРЕНИ ИНТЕЛИГЕНТНИ РЕШЕНИЯ	ОБЩИНА ГАБРОВО;	ОПТ

	СИСТЕМИ;							
2.1.18.	ПОДОБРЯВАНЕ НА ТРАНСПОРТНАТА ИНФРАСТРУКТУРА И УВЕЛИЧАВАНЕ НА АТРАКТИВНОСТТА НА ОБЩЕСТВЕНИЯ ТРАНСПОРТ;	2 000 000,00	ФИНАНСОВИ ИНСТРУМЕНТИ	2027 г.	УСКОРЕН ПРЕХОД КЪМ ОБЩИНА С НУЛЕВО ЗАМЪРСЯВАНЕ (УСТОЙЧИВА МОБИЛНОСТ)	БР. РЕАЛИЗИРАНИ ИНВЕСТИЦИИ;	ОБЩИНА ГАБРОВО;	ОПТ
2.1.19. (3.1.14)	УСКОРЕНО ПРЕМИНАВАНЕ В ОБЩЕСТВЕНИЯ ТРАНСПОРТ КЪМ ПРЕВОЗНИ СРЕДСТВА С НИСКИ И НУЛЕВИ ЕМИСИИ, ВКЛ. ИЗГРАЖДАНЕ НА ЗАРЯДНИ СТАНЦИИ	0,00	ОБЩИНСКИ БЮДЖЕТ ПРОГРАМИ СЪФИНАНСИРАНИ ОТ ЕС ФИНАНСОВИ ИНСТРУМЕНТИ	2027 г.	УСКОРЕН ПРЕХОД КЪМ ОБЩИНА С НУЛЕВО ЗАМЪРСЯВАНЕ (УСТОЙЧИВА МОБИЛНОСТ)	БР. ПРЕВОЗНИ СРЕДСТВА; БР. ЗАРЯДНИ СТАНЦИИ	ОБЩИНА ГБРОВО	ОПТ
2.1.20. (3.1.1 6.)	ПРОГРАМА ЗА НАСЪРЧАВАНЕ ИЗПОЛЗВАНЕТО НА ЕЛЕКТРИЧЕСКИ АВТОМОБИЛИ ОТ ГРАЖДАНИ И БИЗНЕС, ВКЛ. ИЗГРАЖДАНЕ НА ЗАРЯДНИ СТАНЦИИ НА ОБЩЕСТВЕНИ ПАРКИНГИ И ДР.ЛОКАЦИИ; РАЗШИРЯВАНЕ НА ЗОНИТЕ ЗА ПЛАТЕНО ПАРКИРАНЕ И ВЪВЕЖДАНЕ НА ПРАВИЛА ЗА БЕЗПЛАТНО ПОЛЗВАНЕ ЗА ЕЛЕКТРИЧЕСКИ АВТОМОБИЛИ; СЪЗДАВАНЕ НА ЗОНИ С ОГРАНИЧЕН ДОСТЪП НА АВТОМОБИЛИ, С ИЗКЛ. НА ЕЛЕКТРИЧЕСКИ И ДР. СТИМУЛИ;	0,00	ОБЩИНСКИ БЮДЖЕТ ПРОГРАМИ СЪФИНАНСИРАНИ ОТ ЕС ФИНАНСОВИ ИНСТРУМЕНТИ	ПОСТОЯ НЕН 2027	УСКОРЕН ПРЕХОД КЪМ ОБЩИНА С НУЛЕВО ЗАМЪРСЯВАНЕ (УСТОЙЧИВА МОБИЛНОСТ) УСКОРЯВАНЕ ПРЕХОДА КЪМ УСТОЙЧИВА МОБИЛНОСТ И ДЕКАРБОНИЗА ЦИЯ НА СЕКТОР "ТРАНСПОРТ"	БР. РЕАЛИЗИРАНИ ПРОЕКТА; БР. ЕЛЕКТРИЧЕСКИ АВТОМОБИЛИ РЕГИСТРИРАНИ В ОБЩИНАТА	ОБЩИНА ГАБРОВО (ОБЩИНСКИ И СЪВЕТ ГАБРОВО)	БИЗНЕС; НПО
2.1.21.	МЕРКИ ЗА ПОДОБРЯВАНЕ НА ПЕШЕХОДНОТО И ВЕЛОСИПЕДНО ПРИДВИЖДАНЕ, ВКЛ. ИЗГРАЖДАНЕ НА ИНФРАСТРУКТУРА	500 000,00	ПРОГРАМИ СЪФИНАНСИРАНИ ОТ ЕС	ПОСТОЯ НЕН	УСКОРЕН ПРЕХОД КЪМ ОБЩИНА С НУЛЕВО ЗАМЪРСЯВАНЕ (УСТОЙЧИВА	БР. РЕАЛИЗИРАНИ ПРОЕКТИ;	ОБЩИНА ГАБРОВО	НПО

					МОБИЛНОСТ)			
2.1.22. (3.1.18)	ПРОГРАМА ЗА ПРОМЯНА НА ПОВЕДЕНИЕТО И УПРАВЛЕНИЕ НА ТЪРСЕНЕТО - НАСЪРЧАВАНЕ НА ПОЛЗВАНЕТО НА ОБЩЕСТВЕН ТРАНСПОРТ И ПО-ЧИСТИ ВИДОВЕ ТРАНСПОРТ, ВКЛ. И ЧРЕЗ ПОДОБРЯВАНЕ НА АТРАКТИВНОСТТА НА ГРАДСКИЯ ТРАНСПОРТ; СЪЗДАВАНЕ НА МОБИЛНО ПРИЛОЖЕНИЕ ЗА ПРИДВИЖВАНЕ С ОБЩЕСТВЕН ТРАНСПОРТ; ПОДОБРЯВАНЕ НА УСЛОВИЯТА ЗА ПЕШЕХОДНО И ВЕЛОСИПЕДНО ПРЕДВИЖВАНЕ И ДР.	0,00	ПРОГРАМИ СЪФИНАНСИРАНИ ОТ ЕС		УСКОРЕН ПРЕХОД КЪМ ОБЩИНА С НУЛЕВО ЗАМЪРСЯВАНЕ (УСТОЙЧИВА МОБИЛНОСТ); КЪМ "УСТОЙЧИВ" МОДЕЛ НА ПОВЕДЕНИЕ И ПОТРЕБЛЕНИЕ НА ГРАЖДАНИТЕ;	БР. РЕАЛИЗИРАНИ ПРОЕКТИ; ФУНКЦИОНИРАЩО МОБИЛНО ПРИЛОЖЕНИЕ; БР. ВЪВЕДЕНИ ПРАВИЛА	ОБЩИНА ГАБРОВО	БИЗНЕС; НПО
2.1.23. (3.1.17)	МЕСТНА НОРМАТИВНА УРЕДБА НАСЪРЧАВАЩА ИЗПОЛЗВАНЕТО НА ЕЛЕКТРОМОБИЛИ (РЕГУЛАТОРНА МЯРКА)	0,00	Общински бюджет	< 2 ГОДИНИ	МЕСТНА НОРМАТИВНА РАМКА В ПОДКРЕПА НА ПРЕХОД КЪМ УСТОЙЧИВА МОБИЛНОСТ	БР. НОРМАТИВНИ АКТА РАЗРАБОТЕНИ И ПРИЕТИ	ОБЩИНА ГАБРОВО; ОБЩИНСКИ СЪВЕТ ГАБРОВО	
ОБЛАСТ НА ДЕЙСТВИЕ: РАЗРАБОТВАНЕ И ВЪВЕЖДАНЕ В МЕСТНАТА НОРМАТИВНА УРЕДБА НА ПРАВИЛА (ИЗИСКВАНИЯ) ПРИ ИЗВЪРШВАНЕ НА СТРОИТЕЛНИ И РЕМОНТНИ ДЕЙНОСТИ В НАСЕЛЕНИТЕ МЕСТА С ЦЕЛ ГАРАНТИРАНЕ НА ПРЕДОТВРАТЯВАНЕ И/ИЛИ НАМАЛЯВАНЕ НА ЗАМЪРСЯВАНЕТО НА ВЪЗДУХА И СПАЗВАНЕ НА НОРМИТЕ ЗА ШУМА.								

2.1.24.	РАЗРАБОТВАНЕ И ВЪВЕЖДАНЕ В МЕСТНАТА НОРМАТИВНА УРЕДБА НА ПРАВИЛА (ИЗИСКВАНИЯ) ПРИ ИЗВЪРШВАНЕ НА СТРОИТЕЛНИ И РЕМОНТНИ ДЕЙНОСТИ В НАСЕЛЕНИТЕ МЕСТА С ЦЕЛ ГАРАНТИРАНЕ НА ПРЕДОТВРАТЯВАНЕ И/ИЛИ НАМАЛЯВАНЕ НА ЗАМЪРСЯВАНЕТО НА ВЪЗДУХА И СПАЗВАНЕ НА НОРМИТЕ ЗА ШУМА.	20 000,00	Общински бюджет	< 2 години	Местна нормативна рамка в подкрепа на преход към община с нулево замърсяване	бр. разработени и приети правила / изисквания	Община Габрово; Общински съвет Габрово	
2.1.25.	РАЗРАБОТВАНЕ И ВЪВЕЖДАНЕ В МЕСТНАТА НОРМАТИВНА УРЕДБА НА ПРАВИЛА / ИЗИСКВАНИЯ ПО ОТНОШЕНИЕ НА НАСТИЛКИТЕ, КОИТО СЕ ИЗПОЛЗВАТ В ГРАДСКА СРЕДА (ПОКАЗАТЕЛИ ЗА ПРЕДОТВРАТЯВАНЕ / НАМАЛЯВАНЕ НА ПРАХОВО И ШУМОВО ЗАМЪРСЯВАНЕ), КАКТО И ИЗИСКВАНИЯ КЪМ ТЕХНОЛОГИЯТА ПРИ ИЗВЪРШВАНЕ НА ОСНОВЕН / ТЕКУЩ / РЕМОНТ НА УЛИЧНАТА МРЕЖА; ИЗИСКВАНИЯ ЗА ВКЛЮЧВАНЕ НА ДЪРВЕСНА РАСТИТЕЛНОСТ; И ДР.	20 000,00	Общински бюджет	< 2 години	Местна нормативна рамка в подкрепа на преход към община с нулево замърсяване	бр. разработени и приети правила / изисквания	Община Габрово; Общински съвет Габрово	
2.1.26.	ПРОГРАМА ОТ МЕРКИ ЗА УСКОРЕНО БЛАГОУСТРОЯВАНЕ НА ГРАДСКАТА СРЕДА, ВКЛ. ИЗГРАЖДАНЕ НА НОВИ УЛИЦИ,	5 000 000,00	Общински бюджет Програми съфинансирани от ЕС	постоянен	Ускорен преход към община с нулево	бр. инвестиционни и проекти	Община Габрово	

	НОВИ ПЪТНИ ВРЪЗКИ В ГРАДСКАТА ЧАСТ; ИЗВЪРШВАНЕ НА ОСНОВЕН / ТЕКУЩ / РЕМОНТ НА УЛИЧНАТА МРЕЖА; ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ И ПОДЪРЖАНЕ НА ХРАСТОВАТА И ДЪРВЕСНА РАСТИТЕЛНОСТ ПО ВСИЧКИ УЛИЦИ И ОСНОВНИ АРТЕРИИ, КЪДЕТО ТОВА Е ВЪЗМОЖНО, И ДР. - ИНТЕГРИРАНЕ НА МЕРКИ ЗА НАМАЛЯВАНЕ НА ПРАХОВО И ШУМОВО ЗАМЪРЯВАНЕ;			2027 г.	ЗАМЪРСЯВАНЕ (ЗЕЛЕНА ОБЩИНА)- ОГРАНИЧЕНО ПРАХОВО И ШУМОВО ЗАМЪРСЯВАНЕ ; СПАЗЕНИ НОРМИ	% ОЗЕЛЕНЯВАНЕ		
2.1.27.	ИЗВЪРШВАНЕ НА ИНВЕНТАРИЗАЦИЯ НА „ОГОЛЕНИТЕ СВОБОДНИ ПЛОЩИ“, ЗАТРЕВЯВАНЕ С УСТОЙЧИВА ПРЕЗ ВСИЧКИ СЕЗОНИ И МНОГОГОДИШНА ТРЕВНА РАСТИТЕЛНОСТ И ПОСЛЕДВАЩА ПОДДРЪЖКА.	500 000,00	Общински бюджет	2027 г.	ПОДОБРЕНА ИНФОРМАЦИОННА СРЕДА ЗА ЕФЕКТИВНА ПОДДРЪЖКА НА ЗЕЛЕНАТА СИСТЕМА; НАМАЛЕНО ПРАХОВО ЗАМЪРСЯВАНЕ ;	СЪСЗДАДЕН И ПОДЪРЖАН РЕГИСТЪР; ДКА ЗАТРЕВЕНИ ПЛОЩИ	ОБЩИНА ГАБРОВО	
2.1.28.	ИЗГРАЖДАНЕ НА ОБХОДНИ ПЪТНИ АРТЕРИИ И ИЗВЕЖДАНЕ НА ТРАНЗИТНИЯ ТРАФИК ОТ НАСЕЛЕНИТЕ МЕСТА	1 000 000,00	ДЪРЖАВЕН БЮДЖЕТ ПРОГРАМИ СЪФИНАНСИРАНИ ОТ ЕС Общински бюджет	2027 г. > 5 ГОДИНИ	УСКОРЕН ПРЕХОД КЪМ ОБЩИНА С НУЛЕВО ЗАМЪРСЯВАНЕ (УСТОЙЧИВА МОБИЛНОСТ) - ОГРАНИЧЕНО ШУМОВО ЗАМЪРСЯВАНЕ И ОПАЗВАНЕ КАВ;	БР. ИНВЕСТИЦИОННИ И ПРОЕКТИ	АПИ	ОБЩИНА ГАБРОВО; МРРБ

2.1.29.	ЗАСИЛВАНЕ НА МЕРКИТЕ ЗА ПОДЪРЖАНЕ НА ЧИСТОТА НА НАСЕЛЕНИТЕ МЕСТА - УВЕЛИЧЕНА ЧЕСТОТА НА МЕТЕНЕ И МИЕНЕ НА УЛИЧНАТА МРЕЖА; ОГРАНИЧАВАНЕ ИЗПОЛЗВАНЕТО НА ПЯСЪК И ЗАМЯНА С ЕКОЛОГОСЪОБРАЗНИ РЕШЕНИЯ ПРИ ЗИМНА ПОДДРЪЖКА;	500 000,00	ПРИХОДИ ОТ ТАКСИ	ПОСТОЯ НЕН	УСКОРЕН ПРЕХОД КЪМ ОБЩИНА С НУЛЕВО ЗАМЪРСЯВАНЕ - ПОСТИГНАТО ВИСОКО КАВ; СПАЗЕНИ НОРМИ;	АКТУАЛИЗИРАН ГРАФИК; ВЪВЕДЕНИ НОВИ ПРАКТИКИ / ИЗИСКВАНИЯ ЗА ПОДДРЪЖКА; АКТУАЛИЗИРАН ДОГОВОР;	ОБЩИНА ГАБРОВО (ОБЩНСКИ И СЪВЕТ ГАБРОВО); "БЛАГОУСТРОЯВАНЕ"	
2.1.30.	КООРДИНАЦИЯ С ОПЕРАТОРИТЕ НА КОМУНАЛНИ УСЛУГИ ПРИ ПОДЪРЖАНЕ НА УЛИЧНА МРЕЖА И ПРОЕКТИ ЗА ГРАДСКА СРЕДА (ДА ИЗВЪРШАТ ПОДМЯНА НА АМОРТИЗИРАНИ ПОДЗЕМНИ КОМУНИКАЦИИ, КОГАТО Е ПРИЛОЖИМО, ПРЕДИ ИЗВЪРШВАНЕ НА ОСНОВЕН РЕМОНТ НА ПЪТНАТА НАСТИЛКА)	0,00		ПОСТОЯ НЕН	ПОВИШЕНА ЕФЕКТИВНОСТ ; ПОДОБРЕНО СЪСТОЯНИЕ НА ОС;	СЪЗДАДЕН МЕХАНИЗЪМ ЗА КООРДИНАЦИЯ	ОБЩИНА ГАБРОВО	ОБЩНСКИ ДРУЖЕСТВА И ПРЕДПРИЯТИЯ; ОПЕРАТОРИ НА КОМУНАЛНИ УСЛУГИ
2.1.31.	ВЪВЕЖДАНЕ НА ИЗИСКВАНИЯ /КРИТЕРИИ/ ПРИ РАЗРАБОТВАНЕ / ОДОБРЯВАНЕ НА ПУП НА ЗОНИ С РАЗЛИЧНО ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕ ДА СЕ ИЗВЪРШВА ОЦЕНКА И ДА СЕ ПЛАНИРАТ МЕРКИ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ВИСОКО КАВ, СЪОБРАЗЯВАНЕ С ГРАНИЧНИ СТОЙНОСТИ НА ШУМ, КАКТО И БЕЗОПАСНИ НИВА НА ЛЪЧЕНИЯ.	20 000,00	ОБЩНСКИ БЮДЖЕТ	< 2 ГОДИНИ	МЕСТНА НОРМАТИВНА РАМКА В ПОДКРЕПА НА ПРЕХОД КЪМ ОБЩИНА С НУЛЕВО ЗАМЪРСЯВАНЕ - ИНТЕГРИРАНЕ НА КРИТЕРИИТЕ ЗА ЧИСТА И ЗДРАВООСЛОВНА ОС В	ИЗРАБОТЕНИ И ИНТЕГРИРАНИ В ПРОЦЕДУРАТА ЗА РАЗРАБОТВАНЕ / ОДОБРЕНИЕ НА ПУП ИЗИСКВАНИЯ / КРИТЕРИИ;	ОБЩИНА ГАБРОВО	

					ГРАДСКОТО ПЛАНИРАНЕ			
2.1.32.	РАЗРАБОТВАНЕ И ПРИЛАГАНЕ НА ПРАВИЛА ЗА КООРДИНАЦИЯ МЕЖДУ УЧАСТНИЦИТЕ В ПРОЦЕСИТЕ ПО ГРАДОУСТРОЙСТВЕНО ПЛАНИРАНЕ, ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА, ЕНЕРГИЙНА ЕФЕКТИВНОСТ, ВЕИ, УПРАВЛЕНИЕ НА ТРАФИКА, С ЦЕЛ ПРЕДОТВРАТЯВАНЕ НАРУШАВАНЕ КАВ, ШУМ, ЛЪЧЕНИЯ И ДР.	5 000,00	Общински бюджет	< 2 ГОДИНИ	ПОДОБРЕНО МЕЖДУСЕКТОРНО ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ И ПОВИШЕНА ЕФЕКТИВНОСТ НА ИНСТИТУЦИИТЕ; ПОДОБРЕНО СЪСТОЯНИЕ НА ОС;	РАЗРАБОТЕН И ФУНКЦИОНИРАЩ МОДЕЛ ЗА КООРДИНАЦИЯ	ОБЩИНА ГАБРОВО	РЗИ; КАТ; РИОСВ; МЕ; МРРБ; ОБЛАСТНА АДМИНИСТРАЦИЯ
ОБЛАСТ НА ДЕЙСТВИЕ: МОНИТОРИНГ И ЕФЕКТИВЕН КОНТРОЛ НА ЗАМЪРСЯВАНЕТО НА ГРАДСКАТА СРЕДА								
2.1.33.	РАЗВИТИЕ НА ИНСТИТУЦИОНАЛНИЯ КАПАЦИТЕТ НА ОБЩИНА ГАБРОВО ЗА МОНИТОРИНГ И КОНТРОЛ НА ЗАМЪРСИТЕЛИТЕ НА ВЪЗДУХА, ИЗТОЧНИЦИТЕ НА ШУМОВО ЗАМЪРСЯВАНЕ И ЛЪЧЕНИЯ;	100 000,00	Общински бюджет	ПОСТОЯНЕН	ПОДОБРЕН КАПАЦИТЕТ НА ОБЩИНСКА АДМИНИСТРАЦИЯ ЗА МОНИТОРИНГ И КОНТРОЛ; ИЗГРАДЕНО ЗВЕНО (ЕКОИНСПЕКТОРАТ);	БР. ОБУЧЕНИЯ; БР. СЛУЖИТЕЛИ ОБУЧЕНИ; БР. НОВОНАЗАНЧЕНИ СЛУЖИТЕЛИ;	ОБЩИНА ГАБРОВО	
2.1.34.	ПРОЕКТ ЗА НАДГРАЖДАНЕ НА ОБЩИНСКАТА СИСТЕМА ЗА МОНИТОРИНГ НА КАВ, ВКЛ. МОБИЛНА СТАНЦИЯ ЗА МОНИТОРИНГ НА КАВ.	600 000,00	Програми съфинансирани от ЕС	2027 г.	ПОВИШЕН КАПАЦИТЕТ НА ОБЩИНСКА АДМИНИСТРАЦИЯ ЗА МОНИТОРИНГ И КОНТРОЛ; ПОДОБРЕНА ИНФОРМАЦИОН	РЕАЛИЗИРАН ПРОЕКТ; ОБЩИНСКА МОБИЛНА СТАНЦИЯ ЗА МОНИТОРИНГ НА КАВ;	ОБЩИНА ГАБРОВО	МОСВ / РИОСВ;

					НА СРЕДА ЗА ЕФЕКТИВНО УПРАВЛЕНИЕ;			
2.1.35.	Създаване на регистър на всички известни източници на замърсяване на КАВ / Шумово замърсяване / лъчения;	30 000,00	Общински бюджет	< 3 години	Подобрена информационна среда за ефективно управление;	Създаден и подържан регистър;	Община Габрово	РЗИ; КАТ; РИОСВ; Областна администрация
2.1.36.	Програма / механизъм за извършване на ефективен контрол на състоянието на строителните площадки (КАВ и шум); проверка на възстановяването на улици и тротоари след извършването на строителни дейности, озеленяване на обекти; контрол на паркиране в зелени площи и др.	5 000,00	Общински бюджет	< 2 години	Повишен капацитет на общинска администрация за контрол; Подобрено състояние на ОС;	Разработена и приета програма за контрол; бр. наети / обучени служители;	Община Габрово	
2.1.37.	Подкрепа на мрежата за граждански мониторинг на КАВ и включване на информацията в базата данни за вземане на управленски решения;	10 000,00	Програми съфинансирани от ЕС частни инвестиции	< 3 години	Подобрен достъп до информация и създадени условия за вземане на информирани управленски решения; Повишена обществена информираност и ангажираност; Подобрено състояние на КАВ;	бр. реализирани мерки; интегрирана система за КАВ	Община Габрово	НПО (AirBg)

2.1.38.	РАЗРАБОТВАНЕ И ПРИЛАГАНЕ НА ПРОГРАМА ЗА РАЗШИРЯВАНЕ ОБХВАТА НА МОНИТОРИНГА НА СЪСТОЯНИЕТО НА ВОДНИТЕ ТЕЛА И НАТИСКА ОТ ТОЧКОВИ ИЗТОЧНИЦИ НА ЗАМЪРСЯВАНЕ	150 000,00	ДЪРЖАВЕН БЮДЖЕТ ОБЩНСКИ БЮДЖЕТ	< 2 ГОДИНИ	ПОДОБРЕНА ИНФОРМАЦИОН НА ОСНОВА И КАПАЦИТЕТ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ВОДНИТЕ РЕСУРСИ	БР. РАЗРАБОТЕНИ ПРОГРАМИ: БР. ПУНКТОВЕ ЗА ПРОУЧВАТЛЕН/ ПОСТОЯНЕН МОНИТОРИНГ	БАСЕЙНОВ А ДИРЕКЦИЯ ДУНАВСКИ РАЙОН	ОБЩИНА ГАБРОВО БИЗНЕС СЕКТОР ТУ ГАБРОВО
			ПРОГРАМИ СЪФИНАНСИРАНИ ОТ ЕС					
2.1.39.	СЪЗДАВАНЕ НА МЕЖДУВЕДОМСТВЕНА ЕКСПЕРТНА РАБОТНА ГРУПА - ПОДОБРЯВАНЕ НА КООРДИНАЦИЯ МЕЖДУ ОБЩНСКА АДМИНИСТРАЦИЯ И КОМПЕТЕНТНИТЕ ОРГАНИ - РИОСВ, РЗИ, ДР.	0,00		< 3 ГОДИНИ	ПОДОБРЕНА КООРДИНАЦИЯ И ЕФЕКТИВНОСТ НА ИНСТИТУЦИИ И ОРГАНИЗАЦИИ С ОТГОВОРНОСТИ В СФЕРАТ НА МОНИТОРИНГ И КОНТРОЛ НА ЗАМЪРСЯВАНЕТО НА ОС; ПОДОБРЕНО СЪСТОЯНИЕ НА ОС;	ФУНКЦИОНИРАЩ МЕХАНИЗЪМ ЗА КООРДИНАЦИЯ	ОБЩИНА ГАБРОВО	ОБЛАСТНА АДМИНИСТРАЦИЯ; РИОСВ; РЗИ;
ОБЛАСТ НА ДЕЙСТВИЕ: ПОВИШАВАНЕ НА ИНФОРМИРАНОСТТА, ЗНАНИЯТА И ОБЩЕСТВЕНАТА АНГАЖИРАНОСТ, С ФОКУС КАВ, ШУМОВО ЗАМЪРСЯВАНЕ; ЙОНИЗИРАЩИ И НЕЙОНИЗИРАЩИ ЛЪЧЕНИЯ								
2.1.40. (4.3.4)	ЕЖЕГОДНА ПРОГРАМА ЗА ОБУЧЕНИЕ НА СЛУЖИТЕЛИ НА ОБЩНСКА АДМИНИСТРАЦИЯ, ОБРАЗОВАТЕЛНИ И ДР. ИНСТИТУЦИИ ПО ТЕМИТЕ СВЪРЗАНИ С ЧИСТА И БЕЗОПАСНА ГРАДСКА СРЕДА ("ОКОЛНА СРЕДА - ЗДРАВЕ")	0,00	Общински бюджет	ПОСТОЯНЕН	ПОВИШЕН КАПАЦИТЕТ НА АДМИНИСТРАЦИЯТА И УЧИТЕЛИТЕ ПО ТЕМАТА; ПОДОБРЕНО СЪСТОЯНИЕ НА ОС;	БР. ОБУЧЕНИЯ; БР. СЛУЖИТЕЛИ ОБУЧЕНИ; ;	ОБЩИНА ГАБРОВО	УЧИЛИЩА; РИ НА МОН

2.1.41.	ВКЛЮЧВАНЕ НА ТЕМИТЕ СВЪРЗАНИ С ОПАЗВАНЕ НА КАВ, ШУМОВО НАТОВАРВАНЕ, ЙОНИЗИРАЩИ И НЕЙОНИЗИРАЩИ ЛЪЧЕНИЯ В ПРОГРАМИ ЗА ИЗВЪНКЛАСНИ ЗАНИМАНИЯ НА УЧЕНИЦИТЕ ОТ ОБЩИНАТА	20 000,00	ОБЩИНСКИ БЮДЖЕТ	2027 Г.	ПОВИШЕНА ИНФОРМИРАН ОСТ И ЗНАНИЕ НА МЛАДИТЕ ХОРА ПО ТЕМАТА ЗА ЧИСТА И ЗДРАВООСЛОВНА ОС	БР. ПРОГРАМИ ЗА ИЗВЪНКЛАСНА РАБОТА; БР. ОБУЧЕНИ МЛАДЕЖИ	ОБЩИНА ГАБРОВО	УЧИЛИЩА; РИ НА МОН
2.1.42.	НАДГРАЖДАНЕ НА СИСТЕМАТА ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА АГРЕГИРАНА ИНФОРМАЦИЯ ЗА КАЧЕСТВО НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА НАСЕЛЕНИЕТО GREEN.GABROVO (В РЕАЛНО ВРЕМЕ)	50 000,00	ПУБЛИЧНО - ЧАСТНИ ПАРТНЬОРСТВА	2027 Г.	ПОВИШЕНА ИНФОРМИРАН ОСТ И АНГАЖИРАНОСТ НА ГРАЖДАНИТЕ; АДЕКВАТНА И ЕФЕКТИВНА ИНФОРМАЦИОННА СРЕДА	ФУНКЦИОНИРАЩА ИНФОРМАТИВНА СИСТЕМА ЗА ИНФОРМАЦИЯ ЗА СЪСТОЯНИЕТО НА ОС В РЕАЛНО ВРЕМЕ	ОБЩИНА ГАБРОВО	БИЗНЕС
2.1.43.	ПРОВЕЖДАНЕ НА ПЕРИОДИЧНИ ИНФОРМАЦИОННИ КАМПАНИИ "ОКОЛНА СРЕДА - ЗДРАВЕ" ЗА ПОВИШАВАНЕ НА ОБЩЕСТВЕНАТА ИНФОРМИРАНост И АНГАЖИРАНост ПО ТЕМИ СВЪРЗАНИ С ВЪЗДЕЙСТВИЕ НА ЗАМЪРСИТЕЛИ НА ОС, ШУМ, ЛЪЧЕНИЯ И ДР. ВЪРХУ ЗДРАВЕТО НА НАСЕЛЕНИЕТО;	20 000,00	ОБЩИНСКИ БЮДЖЕТ	ПОСТОЯНЕН	ПОВИШЕНА ИНФОРМИРАН ОСТ И АНГАЖИРАНОСТ НА ГРАЖДАНИТЕ ПО ТЕМАТА ЧИСТА И ЗДРАВООСЛОВНА ОС;	БР. КАМПАНИИ; БР. ГРАЖДАНИ ОБХВАНАТИ ОТ КАМПАНИИТЕ	ОБЩИНА ГАБРОВО	РЗИ; НПО; БИЗНЕС; УЧИЛИЩА

ОБЛАСТИ НА ДЕЙСТВИЕ:

ПРЕДОТВРЯВАНЕ НА ОБРАЗУВАНЕТО НА ОТПАДЪЦИ

ПОДГОТОВКА ЗА ПОВТОРНА УПОТРЕБА И РЕЦИКЛИРАНЕ НА РАЗЛИЧНИ ПОТОЦИ ОТПАДЪЦИ

НАМАЛЯВАНЕ НА КОЛИЧЕСТВАТА И РИСКА ОТ ДЕПОНИРАНИ ОТПАДЪЦИ

Три **области на интервенция** очертават обхвата на действие за постигане на стратегическата цел:

➤ **Предотвратяване на образуването на отпадъци**

Планираните мерки и инвестиции комбинират разширяване и надграждане на вече съществуващи системи и инициативи на общинско ниво с нови механизми за управление и мониторинг на различните потоци отпадъци. Инвестиции в инфраструктура за домашно компостиране и подготовка за повторна употреба на битовите отпадъци, развиването на капацитет за мониторинг на различните потоци отпадъци, създаването и поддържането на подходяща информационна основа за количествата образувани отпадъци, вкл. и такива от производствена дейност, са част от идентифицираните мерки.

➤ **Подготовка за повторна употреба и рециклиране на различни потоци отпадъци**

Планираните мерки директно реферират към основните изводи от анализа на съществуващото състояние по отношение на управлението на отпадъците в община Габрово и приоритизират инвестициите в инфраструктурата за разделно събиране и третиране на няколко потока отпадъци – биоразградими отпадъци от домакинства и отпадъци от строителство и разрушаване. Подобряването на ефективността на инсталацията за предварително третиране на битовите отпадъци в РДНО Габрово също е обект на интервенция на плана, обвързано с постигане на целите за намаляване на депонираните биоразградими и увеличаване на количествата рециклируеми отпадъци. Осигуряването на административен и институционален капацитет за контрол и прилагане на йерархията при управлението на отпадъците е компонент от плана за действие в рамките на тази област на интервенция.

➤ **Намаляване на количествата и риска от депонирани отпадъци**

Основните пакети от мерки включват: дейности за намаляване на количествата депонирани отпадъци от приоритетни за регионалната икономика производствени сектори, модернизация на Регионалната система за управление на битовите отпадъци, проучване на възможностите за оползотворяване на утайките от ПСОВ и подобряване на контрола и управлението на нерегламентираните замърсявания.

ПРИОРИТЕТ 2: НАСЕЛЕНИ МЕСТА С ВИСОКО КАЧЕСТВО НА ЖИВОТ, МОДЕРНА ЕКОЛОГИЧНА ИНФРАСТРУКТУРА И НУЛЕВО ЗАМЪРСЯВАНЕ

СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 2: ЕФЕКТИВНО ПРИЛАГАНЕ НА ЙЕРАРХИЯТА НА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ ВЪВ ВСИЧКИ ПРОЦЕСИ И НА ВСИЧКИ НИВА /ПРИЛАГАНЕ НА ПРИНЦИПА "НУЛЕВИ ОТПАДЪЦИ"

КОД	МЯРКА	ОЦЕНКА НА НЕОБХОДИМ ФИНАНСОВ РЕСУРС	ИЗТОЧНИЦИ НА ФИНАНСИРАНЕ	СРОК	ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ	ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ	ОТГОВОРНИ ИНСТИТУЦИИ	
							ВОДЕЩА	ПАРТНЬОРИ
ОБЛАСТ НА ДЕЙСТВИЕ: ПРЕДОТВРАТЯВАНЕ НА ОБРАЗУВАНЕТО НА ОТПАДЪЦИ								
2.2.1.	Мерки за предотвратяване на образуването на битови отпадъци - разширяване на системите за компостиране, инфраструктура за подготовка за повторна употреба и др.	375 000,00	Програми съфинансирани от ЕС Общински бюджет Публично - частни партньорства	2027 г.	Разширен обхват на инфраструктурата за оползотворяване и подготовка за повторна употреба на битови отпадъци; Намаляване на количествата образувани отпадъци в резултат от ефективни системи за управление	бр. жители обхванати от системми за домашно компостиране: бр. жители с подобрен достъп до услуги за подготовка за повторна употреба на отпадъци	Община Габрово	Община Габрово РДНО Габрово Икономически и оператори
2.2.2.	Сътрудничество с местния бизнес и развиване на капацитет за мониторинг на количествата образувани производствени отпадъци	60 000,00	Програми съфинансирани от ЕС Общински бюджет LIFE	2025 г.	Подобрена информационна основа и капацитет за изпълнение на мерки за предотвратяване образуването на производствени отпадъци	бр. проведени срещи/ споразумения за сътрудничество: бр. въведени системи за мониторинг	Община Габрово	Икономически оператори РИОСВ Габрово

2.2.3.	РАЗРАБОТВАНЕ И ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ОБЩИНСКА ПРОГРАМА ЗА НАМАЛЯВАНЕ ОБРАЗУВАНЕТО НА ХРАНИТЕЛНИ ОТПАДЪЦИ	100 000,00	Общински бюджет публично - частни партньорства	2026 г.	ПОДОБРЕН КАПАЦИТЕТ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА МЕРКИ ЗА ПРЕДОТВРЯВАНЕ НА ОБРАЗУВАНЕТО НА ХРАНИТЕЛНИ ОТПАДЪЦИ; НАМАЛЯВАНЕ НА КОЛИЧЕСТВАТА ОБРАЗУВАНИ ХРАНИТЕЛНИ ОТПАДЪЦИ	БР. РАЗРАБОТЕНИ И УТВЪРДЕНИ ПРОГРАМИ ЗА УПРАВЛЕНИЕ	Община Габрово	ИКОНОМИЧЕСКИ ОПЕРАТОРИ СОЦИАЛНИ УСЛУГИ И ЗВЕНА ОБРАЗОВАТЕЛНИ ИНСТИТУЦИИ БРАНШОВИ ОРГАНИЗАЦИИ
ОБЛАСТ НА ДЕЙСТВИЕ: ПОДГОТОВКА ЗА ПОВТОРНА УПОТРЕБА И РЕЦИКЛИРАНЕ НА РАЗЛИЧНИ ПОТОЦИ ОТПАДЪЦИ								
2.2.4.	ПОДОБРЯВАНЕ И РАЗШИРЯВАНЕ НА СИСТЕМИТЕ И ИНФРАСТРУКТУРАТА ЗА РАЗДЕЛНО СЪБИРАНЕ И ПРЕДВАРИТЕЛНО ТРЕТИРАНЕ НА БИТОВИ ОТПАДЪЦИ	3 760 000,00	Програми съфинансирани от ЕС ПРИХОДИ ОТ ТАКСИ ПУБЛИЧНО - ЧАСТНИ ПАРТНЬОРСТВА	2027 г.	ПОДОБРЕНА ИНФРАСТРУКТУРА ЗА РАЗДЕЛНО СЪБИРАНЕ И ПРЕДВАРИТЕЛНО ТРЕТИРАНЕ НА НЕОПАСНИ ОТПАДЪЦИ	БР. НАДГРАДЕНИ/ РАЗШИРЕНИ СИСТЕМИ ЗА РАЗДЕЛНО СЪБИРАНЕ И ПРЕДВАРИТЕЛНО ТРЕТИРАНЕ; БР. ОБХВАНАТИ НАСЕЛЕНИ МЕСТА	Община Габрово	РДНО Габрово ОРГАНИЗАЦИИ ПО ОПОЛЗОТВОРЯВАНЕ НА ОТПАДЪЦИ ИКОНОМИЧЕСКИ ОПЕРАТОРИ
2.2.5.	НАДГРАЖДАНЕ И РАЗШИРЯВАНЕ НА СИСТЕМАТА ЗА РАЗДЕЛНО СЪБИРАНЕ НА БИОРАЗГРАДИМИ ОТПАДЪЦИ ОТ ДОМАКИНСТВАТА	2 516 000,00	Програми съфинансирани от ЕС ПРИХОДИ ОТ ТАКСИ ПУДООС	2027 г.	ПОДОБРЕНА ИНФРАСТРУКТУРА ЗА РАЗДЕЛНО СЪБИРАНЕ НА БИОРАЗГРАДИМИ ОТПАДЪЦИ ОТ БИТА	БР. ЖИТЕЛИ С ДОСТЪП ДО СИСТЕМАТА ЗА РАЗДЕЛНО СЪБИРАНЕ НА БИОРАЗГРАДИМИ ОТПАДЪЦИ	Община Габрово	РДНО Габрово
2.2.6.	ПОДОБРЯВАНЕ НА ИНФРАСТРУКТУРАТА ЗА ОПОЛЗОТВОРЯВАНЕ НА ОТПАДЪЦИ ОТ СТРОИТЕЛСТВО И РАЗРУШАВАНЕ	75 000,00	Общински бюджет публично - частни партньорства	2025 г.	ПОДОБРЕН КАПАЦИТЕТ И ИНФРАСТРУКТУРА ЗА УСТОЙЧИВО УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИ ОТ СТРОИТЕЛСТВОТО	КОЛИЧЕСТВО ПРЕДАДЕНИ ЗА ОПОЛЗОТВОРЯВАНЕ ОТПАДЪЦИ ОТ СТРОИТЕЛСТВО (Т)	Община Габрово	

2.2.7.	Мерки за насърчаване на разделното събиране на отпадъци от бизнеса	214 000,00	Общински бюджет ФМ на ЕИП публично - частни партньорства	2027 г.	Създадени ефективни механизми за стимулиране на добри практики и ефективно прилагане на йерархията за управление на отпадъците	БР. информационни/тематични срещи; БР. подкрепени и реализирани проекти	Община Габрово	Икономически оператори РИОСВ Габрово Браншови организации
2.2.8.	Подобряване на капацитета за ефективно управление и прилагане на йерархията при управление на отпадъците	0,00		2027 г.	Подобрен капацитет за контрол и ефективно прилагане на принципа "замърсителят плаща"	БР. разработени и изпълнени планове за проверки и контрол; БР. въведени системи за мониторинг и отчитане	Община Габрово	РДНО Габрово РИОСВ Габрово Икономически оператори
ОБЛАСТ НА ДЕЙСТВИЕ: НАМАЛЯВАНЕ НА КОЛИЧЕСТВАТА И РИСКА ОТ ДЕПОНИРАНИ ОТПАДЪЦИ								
2.2.9.	Мерки за намаляване количествата депонирани отпадъци от производствени дейности в приоритетни сектори на икономиката - текстилна промишленост, кожарска и кожухарска промишленост, обработка на метали и пластмаси	0,00		2027 г.	Подобрен капацитет за партньорство и възможности за намаляване на количествата депонирани отпадъци	БР. изготвени анализи/информационни и тематични срещи/споразумения за сътрудничество	Община Габрово	Икономически оператори Браншови организации РИОСВ Габрово ТУ Габрово
2.2.10.	Разширяване на системата за разделно събиране на опасни отпадъци от бита	50 000,00	приходи от такси Общински бюджет	2025 г.	Подобрена инфраструктура и капацитет за управление на опасни отпадъци на общинско ниво	БР. съоръжения за разделно събиране на опасни отпадъци от бита	Община Габрово	организации по оползотворяване на отпадъци РДНО Габрово

2.2.11.	Модернизация на Регионалната система за събиране и третиране на битови отпадъци (системи за мониторинг и отчитане, енергийно ефективни технологии, подновяване на автомобилния парк и др.)	750 000,00	Програми съфинансирани от ЕС приходи от такси	2027 г.	Подобрена инфраструктура за управление на риска от депонирани отпадъци	бр. подобрени и разширени съоръжения/инсталации	РДНО Габрово	Община Габрово РСУО Габрово
2.2.12.	Изготвяне на прединвестиционно проучване за оползотворяване на утайките от ПСОВ Габрово	115 000,00	инвестиции на публични предприятия LIFE Програми съфинансирани от ЕС	2027 г.	Намален риск от депониране на отпадъци урбанизирани екосистеми	бр. изготвени анализи/проучвания	ВиК Габрово	Община Габрово
2.2.13.	Мерки за контрол и управление на нерагламентираните замърсявания	70 000,00	Общински бюджет Държавен бюджет	2027 г.	Намален риск от замърсяване и нерагламентирано депониране на отпадъци	бр. проверки; площи - обект на почистване и рекултивация	Община Габрово	РИОСВ

СЦ 3: ТРАНСФОРМАЦИЯ НА МОДЕЛА НА ПОВЕДЕНИЕ И ПОТРЕБЛЕНИЕ КЪМ НУЛЕВО ЗАМЪРСЯВАНЕ, РАЗВИТИЕ НА КРЪГОВА ИКОНОМИКА И РЕСУРСНА ЕФЕКТИВНОСТ

ОБЛАСТИ НА ДЕЙСТВИЕ:

НАСЪРЧАВАНЕ НА УСТОЙЧИВИТЕ МОДЕЛИ НА ПОТРЕБЛЕНИЕ СРЕД НАСЕЛЕНИЕТО

РЕШЕНИЯ ЗА КРЪГОВА ИКОНОМИКА И РЕСУРСНА ЕФЕКТИВНОСТ

Идентифицираните области на интервенция в рамките на тази стратегическа цел интегрират концепцията за ресурсна ефективност като елемент на местните политики за опазване на околната среда в две основни направления:

➤ **Насърчаване на устойчивите модели на потребление сред населението**

Предвидените мерки залагат на три основни инструмента за стимулиране на ресурсно ефективно и екологично поведение: осигуряване на достъп до информация и дигитализация на услугите, свързани с управление на отпадъците; информационни кампании и системно образование по околна среда; засилване на сътрудничеството с организациите по оползотворяване на отпадъците за популяризиране на ползите от разделно събиране, подготовка за повторна употреба и рециклиране на битовите отпадъци.

➤ **Решения за кръгова икономика и ресурсна ефективност**

В тази си част планът за действие включва мерки, които извеждат ролята на общината в създаването и утвърждаването на мрежа от знания и иновации за ресурсно ефективни решения за развитие на местната икономика. Мерките предвиждат сътрудничество с компетентните институции, браншовите организации и икономическите оператори за повишаване нивото на информираност за прилагане на принципите на екодизайн, устойчиви инвестиции и йерахията при управление на производствените отпадъци. Приоритет е засилването на партньорството с научната и изследвателската общност за разработване и внедряване на иновативни решения в подкрепа на прехода към кръгова икономика.

ПРИОРИТЕТ 2: НАСЕЛЕНИ МЕСТА С ВИСОКО КАЧЕСТВО НА ЖИВОТ, МОДЕРНА ЕКОЛОГИЧНА ИНФРАСТРУКТУРА И НУЛЕВО ЗАМЪРСЯВАНЕ

СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 3: ТРАНСФОРМАЦИЯ НА МОДЕЛА НА ПОВЕДЕНИЕ И ПОТРЕБЛЕНИЕ КЪМ НУЛЕВО ЗАМЪРСЯВАНЕ, РАЗВИТИЕ НА КРЪГОВА ИКОНОМИКА И РЕСУРСНА ЕФЕКТИВНОСТ

КОД	МЯРКА	ОЦЕНКА НА НЕОБХОДИМ ФИНАНСОВ РЕСУРС	ИЗТОЧНИЦИ НА ФИНАНСИРАНЕ	СРОК	ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ	ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ	ОТГОВОРНИ ИНСТИТУЦИИ	
							ВОДЕЩА	ПАРТНЬОРИ
ОБЛАСТ НА ДЕЙСТВИЕ : НАСЪРЧАВАНЕ НА УСТОЙЧИВИТЕ МОДЕЛИ НА ПОТРЕБЛЕНИЕ СРЕД НАСЕЛЕНИЕТО								
2.3.1.	ДИГИТАЛИЗАЦИЯ НА УСЛУГИТЕ И ИНФОРМАЦИЯТА, СВЪРЗАНА С УПРАВЛЕНИЕТО НА ОТПАДЪЦИТЕ, ВКЛЮЧИТЕЛНО СЪЩЕСТВУВАЩА ИНФРАСТРУКТУРА, СИСТЕМИ И ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА РЕДИСТРИБУЦИЯ С ЦЕЛ ПОВТОРНА УПОТРЕБА	20 000,00	Общински бюджет Програми съфинансирани от ЕС приходи от такси	2026 г.	Подобрена информационна основа за управление и осигурен достъп до информация	бр. услуги/ системи	Община Габрово	РДНО Габрово Икономически оператори
2.3.2.	ИНОВАЦИИ В ГРАДСКАТА СРЕДА ЗА ПРЕДОТВРЯВАНЕ ОБРАЗУВАНЕТО НА ОТПАДЪЦИ	45 000,00	Програми съфинансирани от ЕС Общински бюджет МВУ	2027 г.	Подобрена инфраструктура и условия за предотвратяване образуването на отпадъци	бр. реализирани проекти	Община Габрово	
2.3.3.	РАЗРАБОТВАНЕ И ВЪВЕЖДАНЕ НА ТЕМАТИЧНИ ОБУЧИТЕЛНИ ПРОГРАМИ В ОБРАЗОВАТЕЛНИТЕ ИНСТИТУЦИИ	50 000,00	Общински бюджет LIFE ПУДООС	2027 г.	Подкрепяща среда за устойчиво и "зелено" образование	бр. въведени обучителни програми: бр. обхванати образователни институции	Образователни институции на територията на Община Габрово	Община Габрово НПО

2.3.4.	ЗАСИЛВАНЕ НА СЪТРУДНИЧЕСТВОТО С ОРГАНИЗАЦИИТЕ ПО ОПОЛЗОТВОРЯВАНЕ НА ОТПАДЪЦИ ЗА ПОПУЛЯРИЗИРАНЕ НА ПОЛЗИТЕ ОТ РАЗДЕЛНО СЪБИРАНЕ НА БИТОВИТЕ ОТПАДЪЦИ, ПОДГОТОВКАТА ЗА ПОВТОРНА УПОТРЕБА И РЕЦИКЛИРАНЕ	0,00		2027 г.	ПОДОБРЕН КАПАЦИТЕТ ЗА ПАРТНЬОРСТВО И ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА УВЕЛИЧАВАНЕ НА КОЛИЧЕСТВАТА РАЗДЕЛНО СЪБРАНИ И РЕЦИКЛИРАНИ ОТПАДЪЦИ	БР. СЪВМЕСТНИ ИНИЦИАТИВИ; БР. СПОРАЗУМЕНИЯ ЗА СЪТРУДНИЧЕСТВО	ОБЩИНА ГАБРОВО	ОРГАНИЗАЦИИ ПО ОПОЛЗОТВОРЯВАНЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ
2.3.5.	КАМПАНИИ ЗА ПОВИШАВАНЕ НА ОБЩЕСТВЕНАТА ИНФОРМИРАНост ПО ОТНОШЕНИЕ НА ЦЕЛИТЕ ЗА УСТОЙЧИВО УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ, ПОСВЕТЕНИ НА РАЗЛИЧНИ ПОТОЦИ ОТПАДЪЦИ	200 000,00	ПРОГРАМИ СЪФИНАНСИРАНИ ОТ ЕС ОБЩИНСКИ БЮДЖЕТ ПРИХОДИ ОТ ТАКСИ	2027 г.	ПОДОБРЕНО НИВО НА ИНФОРМИРАНост И ОБЩЕСТВЕНА АНГАЖИРАНост ПО ПРОБЛЕМИТЕ, СВЪРЗАНИ С УПРАВЛЕНИЕТО НА ОТПАДЪЦИТЕ	БР. ПРОВЕДЕНИ ИНФОРМАЦИОННИ КАМПАНИИ; БР. ОБХВАНАТИ ЖИТЕЛИ	ОБЩИНА ГАБРОВО	ОРГАНИЗАЦИИ ПО ОПОЛЗОТВОРЯВАНЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ НПО ОБРАЗОВАТЕЛНИ ИНСТИТУЦИИ
ОБЛАСТ НА ДЕЙСТВИЕ : РЕШЕНИЯ ЗА КРЪГОВА ИКОНОМИКА И РЕСУРСНА ЕФЕКТИВНОСТ								
2.3.6.	РАЗРАБОТВАНЕ И ПРИЛАГАНЕ НА МОДЕЛИ ЗА СЪТРУДНИЧЕСТВО С БИЗНЕСА В ПОДКРЕПА НА ПРОЕКТИ ЗА РЕСУРСНА ЕФЕКТИВНОСТ И УСТОЙЧИВО УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ	230 000,00	ХОРИЗОНТ ЕВРОПА ПУБЛИЧНО - ЧАСТНИ ПАРТНЬОРСТВА ЧАСТНИ ИНВЕСТИЦИИ	2027 г.	СЪЗДАДЕНИ ЕФЕКТИВНИ МЕХАНИЗМИ ЗА СТИМУЛИРАНЕ НА ДОБРИ ПРАКТИКИ И ЕФЕКТИВНО ПРИЛАГАНЕ НА ЙЕРАРХИЯТА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ	БР. РЕАЛИЗИРАНИ ПРОЕКТИ	ИКОНОМИЧЕСКИ ОПЕРАТОРИ	ОБЩИНА ГАБРОВО ТУ ГАБРОВО БРАНШОВИ ОРГАНИЗАЦИИ
2.3.7.	МЕРКИ ЗА ПОВИШАВАНЕ НИВОТО НА ИНФОРМИРАНост НА БИЗНЕСА ЗА ПРИЛАГАНЕ НА ПРИНЦИПИТЕ НА ЕКОДИЗАЙН, УСТОЙЧИВИ ИНВЕСТИЦИИ И ЙЕРАРХИЯТА ПРИ УПРАВЛЕНИЕТО НА ОТПАДЪЦИТЕ	30 000,00	ФМ НА ЕИП ОБЩИНСКИ БЮДЖЕТ ПРИХОДИ ОТ ТАКСИ	2027 г.	ЕФЕКТИВНО ПРИЛАГАНЕ НА ПРИНЦИПИТЕ ЗА ЕКОЛОГИЧНА ОТГОВОРНОСТ	БР. ПРОВЕДЕНИ КАМПАНИИ/ ИНИЦИАТИВИ	ОБЩИНА ГАБРОВО	РИОСВ ГАБРОВО БРАНШОВИ ОРГАНИЗАЦИИ ИКОНОМИЧЕСКИ ОПЕРАТОРИ

ПРИОРИТЕТ 3 : ОГРАНИЧАВАНЕ НА ИЗМЕНЕНИЕТО НА КЛИМАТА И АДАПТАЦИЯ КЪМ КЛИМАТИЧНИТЕ ПРОМЕНИ

Като местен орган на управление, община Габрово определя местната политика, насочена към ускоряване на прехода към въглеродно неутрална и устойчива към изменението на климата община.

На общинско ниво, ПООС интегрира и надгражда политиките и мерките от вече приети и/или в процес на изпълнение местни стратегически документи. При формулиране на стратегическите цели, области на действие и мерки, са анализирани планираните интервенции в следните документи: План за интегрирано развитие на община Габрово 2021-2027г.; Общ устройствен план на община Габрово до 2040 г.; План за действие за устойчива енергия и климат на община Габрово до 2030г.; Програма за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници и биогорива на община Габрово 2021- 2030 г.; План за устойчива градска мобилност на община Габрово 2021-2030г.; Програма за управление на отпадъците на община Габрово 2021-2028г.; Стратегия за развитие на зелената инфраструктура на гр. Габрово 2017-2023г.

Приоритет 3 от Програмата за опазване на околната среда на община Габрово залага рамката за приоритетни действия за намаляване на емисиите ПГ, за изграждане на устойчивост към изменението на климата, както и подготвеност за реакция при бедствия и екстремни климатични явления.

СЪОТВЕТСТВИЕ С ИДЕНТИФИЦИРАНИТЕ ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА ОТ АНАЛИЗА НА КОМПОНЕНТИТЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА И АНАЛИЗА НА УПРАВЛЕНИЕТО:

Анализът на политиките и постигнатите резултати показва, че за да се реализира ускорен преход към нисковъглеродни и устойчиви към ИК икономика и общество, са необходими фокусирани усилия.

Община Габрово е постигнала значим напредък в усилията по смекчаване на ИК и ограничаване на емисиите ПГ, както и в процеса на интегриране на политиките за климата в секторните политики, с акцент устройство на територията, строителство, жилищна политика, транспорт, енергийна ефективност, управление на отпадъците, управление на водите, управление на зелената система, защитени територии, почви, гори и др. Необходими са допълнителни и целенасочени усилия за: подобряване на координацията между компетентните институции - на национално, на регионално и на местно ниво; както и за ефективно интегриране на целите за декарбонизация и за устойчивост към ИК в секторните политики и регулации.

Анализът на ситуацията, както и проведената анкета сред обществеността, извеждат като предизвикателство пред общината недостатъчната информираност и ангажираност на населението по отношение на политиките по изменение на климата, както и недостатъчната подготвеност за реакция при екстремни климатични явления.

Това налага фокусиране на усилията, посредством дефиниране на отделна стратегическа цел.

Постигането на ограничаване изменението на климата, на устойчивост на общество и икономика към настъпилите и бъдещи климатични изменения, изисква прилагане на комплексен подход. Дефинираните стратегически цели, области на действие и мерки са насочени към преодоляване на идентифицираните дефицити и предизвикателства.

Стратегическа цел 1 "Смекчаване на изменението на климата" адресира предизвикателствата, свързани с високата въглеродна и енергийна интензивност на транспортния сектор, на сектори строителство и сгради, на сектор битово отопление, както и на технологичното изоставане и ниско ниво на използване на ВЕИ, както в тези сектори, така и в производствените процеси на територията на общината.

Стратегическа цел 2 "Постигане на устойчиво към изменението на климата общество и икономика" е насочена към преодоляване на дефицитите в политиките, свързани с подготвеността за реакция при бедствия и екстремни климатични явления, както и за превръщане на общината в устойчива към изменението на климата.

Разбирането, че за да се постигне амбициозната цел община Габрово да се превърне в първата българска климатично неутрална община, са необходими не само компетентна администрация, адекватна нормативна и институционална рамка, но и активна и ангажирана общественост, определят и мерките в СЦЗ **"Изграждане на капацитет за осъществяване на преход към климатично неутрална община"**.

СТРАТЕГИЧЕСКИ ЦЕЛИ

СЦ 1: СМЕКЧАВАНЕ НА ИЗМЕНЕНИЕТО НА КЛИМАТА

ОБЛАСТИ НА ДЕЙСТВИЕ:

ОГРАНИЧАВАНЕ УПОТРЕБАТА НА ВИСОКОЕМИСИОННИ ТВЪРДИ ГОРИВА И УРЕДИ ЗА ОТОПЛЕНИЕ

ПОДОБРЯВАНЕ НА ЕНЕРГИЙНАТА ЕФЕКТИВНОСТ И НАСЪРЧАВАНЕ ИЗПОЛЗВАНЕТО НА ВЕИ В ОБЩЕСТВЕНИ, ПРОИЗВОДСТВЕНИ И ЖИЛИЩНИ СГРАДИ, КАКТО И ПРИ ТЕХНОЛОГИЧНИ ПРОЦЕСИ.

НАМАЛЯВАНЕ НА ВЪГЛЕРОДНИЯ ОТПЕЧАТЪК ОТ СЕКТОР ТРАНСПОРТ

ПОДОБРЯВАНЕ НА ЕНЕРГИЙНАТА ЕФЕКТИВНОСТ И ИЗПОЛЗВАНЕ НА ВЕИ В УЛИЧНОТО ОСВЕТЛЕНИЕ

Стратегическата цел "Смекчаване на изменението на климата" е насочена към намаляване на въглеродния отпечатък и подпомагане на зеления преход на община Габрово. Амбицията е да се мобилизират усилията и ресурсите на общинска администрация, институции, бизнес, научни среди и общественост, за да се гарантира устойчива трансформация към неутрално към климата общество и икономика.

От ключово значение за ускоряване прехода към декарбонизация на общината е въвеждането на местна политика, регулаторни и финансови инструменти, както и инвестиционни програми в подкрепа на устойчиво енергийно обновяване на сградния фонд, ограничаване използването на високоемисионни горива за битово отопление, децентрализация на производството на енергия и повишаване на производството и потреблението на енергия от ВИ, декарбонизация на сектор "транспорт", намалена въглеродна интензивност на предприятията, както и фокусирани програми за стимулиране на прехода към "устойчив" модел на поведение и потребление на гражданите.

За изпълнение на целта са необходими комплексни действия в различни области на обществено-икономическите отношения. Основните **области на интервенция** са насочени към:

- **Ограничаване на високоемисионни горива и уреди за отопление**, вкл. мерки за разработване на общинска наредба за ограничаване на употребата на високоемисионни твърди горива и уреди за отопление; въвеждане на изисквания за екологично топлоснабдяване при одобряване на проекти и издаване на разрешение за строеж; програма за стимулиране на гражданите и

бизнеса за използване на отопление, което не е базирано на твърди и течни горива, за стимулиране използването на ВЕИ; и др.

- **Подобряване на енергийната ефективност и насърчаване използването на ВЕИ в обществени, производствени и жилищни сгради, както и при технологични процеси**, вкл. регулаторни мерки, подкрепящи прехода към строителство на сгради с нулево потребление на енергия; премахване на бариерите и стимулиране ускореното внедряване на ВЕИ, включително зелен водород; мерки за насърчаване на обновяването на производствени сгради и технологична модернизация на индустриални предприятия с цел постигане на висок клас енергийна ефективност и използване на ВЕИ; инвестиционни програми за обновяване и внедряване на мерки за енергийна ефективност на нежилищни/ обществени сгради, на многофамилни жилищни сгради, вкл. изграждане на ВЕИ инсталации, въвеждане на система за енергиен мониторинг, и мониторинг на производството и потреблението на ВЕИ. Планирани са и мерки, насочени към изграждането на въглеродно неутрална индустриална зона, както и кампании за популяризиране ефектите от използване на ВЕИ, като специален фокус се поставя на производството и потреблението на зелен водород.
- **Намаляване на въглеродния отпечатък от сектор транспорт**, ускоряване на прехода към обществен транспорт с нулеви емисии; поетапна подмяна на автопарка на вътрешно ведомствения транспорт с електрически; насърчаване използването на електрически автомобили от граждани и бизнес, вкл. изграждане на зарядни станции на обществени паркинги и др. локации; местна нормативна уредба, насърчаваща използването на електромобили, както и програма за промяна на поведението и управление на търсенето; подобряване на атрактивността на градския транспорт; подобряване на условията за пешеходно и велосипедно придвижване;
- **Подобряване на енергийната ефективност и използване на ВЕИ в уличното осветление** с цел намаляване на въглеродния отпечатък на сектора, посредством реализиране на програма за поетапна подмяна на осветителните тела със светодиодни; пилотни проекти за използване на ВЕИ при улично осветление.

Планираните мерки по СЦ 1 "Смекчаване на изменението на климата" на Приоритет 3 са насочени към постигане на ускорен преход към декарбонизация, като в допълнение подпомагат постигането на стратегическите цели по Приоритет 2 и по-конкретно на СЦ 1 "Нулево замърсяване в населените места - предотвратяване и намаляване на замърсяването на водите, атмосферния въздух; безопасни нива на шум, йонизиращи и нейонизиращи лъчения".

ПРИОРИТЕТ 3: ОГРАНИЧАВАНЕ НА ИЗМЕНЕНИЕТО НА КЛИМАТА И АДАПТАЦИЯ КЪМ КЛИМАТИЧНИТЕ ПРОМЕНИ

СЦ 1: СМЕКЧАВАНЕ НА ИЗМЕНЕНИЕТО НА КЛИМАТА

КОД	МЯРКА	ОЦЕНКА НА НЕОБХОДИМ ФИНАНСОВ РЕСУРС	ИЗТОЧНИЦИ НА ФИНАНСИРАНЕ	СРОК	ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ	ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ	ОТГОВОРНИ ИНСТИТУЦИИ	
							ВОДЕЩА	ПАРТНЬОРИ
ОБЛАСТ НА ДЕЙСТВИЕ: ОГРАНИЧАВАНЕ НА УПОТРЕБАТА НА ВИСОКОЕМИСИОННИ ТВЪРДИ ГОРИВА И УРЕДИ ЗА ОТОПЛЕНИЕ								
3.1.1.	РАЗРАБОТВАНЕ НА ОБЩИНСКА НАРЕДБА ЗА ОГРАНИЧАВАНЕ НА УПОТРЕБАТА НА ВИСОКОЕМИСИОННИ ТВЪРДИ ГОРИВА И УРЕДИ ЗА ОТОПЛЕНИЕ	20000,00	ОБЩИНСКИ БЮДЖЕТ	< 2 години	МЕСТНА НОРМАТИВНА РАМКА В ПОДКРЕПА НА ОГРАНИЧАВАНЕ ИК	БР. МЕСТНИ НОРМАТИВНИ АКТОВЕ РАЗРАБОТЕНИ И ПРИЕТИ	ОБЩИНА ГАБРОВО (ОБЩИНСКИ И СЪВЕТ ГАБРОВО)	МОСВ / РИОСВ;
3.1.2.	ОБНОВЯВАНЕ НА СЪЩЕСТВУВАЩИ ОБЩИНСКИ СГРАДИ ДО НАЙ-ВИСОК КЛАС НА ЕНЕРГОПОТРЕБЛЕНИЕ И ПОЕТАПНА ПОДМЯНА НА ОТОПЛИТЕЛНИТЕ ИНСТАЛАЦИИ НА НАФТА И ВЪГЛИЩА С ТЕРМОПОМПИ / НА ПРИРОДЕН ГАЗ / НА ПЕЛЕТИ /ДР. (ВКЛЮЧЕНА В МЯРКА 3.1.6.)	0,00			НАМАЛЯВАНЕ НА ВЪГЛЕРОДНИЯ ОТПЕЧАТЪК НА СЕКТОР "ОБЩИНСКИ СГРАДИ"	БР. СГРАДИ С ПОВИШЕНА ЕНЕРГИЙНА ЕФЕКТИВНОСТ И ПОДМЕНЕНА ОТОПЛИТЕЛНА ИНСТАЛАЦИЯ; ПОНЕ 30% НАМАЛЕНИ ЕМИСИИ ОТ СЕКТОРА	ОБЩИНА ГАБРОВО (ОБЩИНСКИ И СЪВЕТ ГАБРОВО)	

3.1.3.	ВЪВЕЖДАНЕ НА ИЗИСКВАНИЯ ЗА ЕКОЛОГИЧНО ТОПЛОСНАБДЯВАНЕ ПРИ ОДОБРЯВАНЕ НА ПРОЕКТИ И ИЗДАВАНЕ НА РАЗРЕШЕНИЕ ЗА СТРОЕЖ	10000,00	ОБЩИНСКИ БЮДЖЕТ	< 2 години	МЕСТНА ПОЛИТИКА /НОРМАТИВНА РАМКА В ПОДКРЕПА НА ОГРАНИЧАВАНЕ ИК	БР. ПРАВИЛА / ИЗИСКВАНИЯ РАЗРАБОТЕНИ И ПРИЕТИ	ОБЩИНА ГАБРОВО (ОБЩИНСКИ И СЪВЕТ ГАБРОВО)	
3.1.4.	ФИНАНСОВ МЕХАНИЗЪМ ЗА СТИМУЛАНЕ НА ГРАЖДАНЕТЕ И БИЗНЕСА ЗА ИЗПОЛЗВАНЕ НА НА ВЕИ, ВКЛ. ВОДОРОД (МЯРКА 2.1.14)	2000000,00	ПРОГРАМИ СЪФИНАНСИРАНИ ОТ ЕС ФИНАНСОВИ ИНСТРУМЕНТИ ЧАСТНИ ИНВЕСТИЦИИ	2027 г.	Създаден устойчив модел за симулиране / ускоряване на декарбонизацията на община Габрово	БР. РАЗРАБОТЕНИ / РАБОТЕЩИ МЕХАНИЗМИ; БР. ПРЕДПРИЯТИЯ / БР. ДОМАКИНСТВА ПРЕМИНАЛИ НА ВЕИ/ЕКОЛОГОСЪОБРАЗНО ОТОПЛЕНИЕ	ОБЩИНА ГАБРОВО (ОБЩИНСКИ И СЪВЕТ ГАБРОВО)	БИЗНЕС АСОЦИАЦИИ / БРАНШОВИ ОРГАНИЗАЦИИ
				> 5 години				
ОБЛАСТ НА ДЕЙСТВИЕ: ПОДОБРЯВАНЕ НА ЕНЕРГИЙНАТА ЕФЕКТИВНОСТ И НАСЪРЧАВАНЕ ИЗПОЛЗВАНЕТО НА ВЕИ В ОБЩЕСТВЕНИ, ПРОИЗВОДСТВЕНИ И ЖИЛИЩНИ СГРАДИ, КАКТО И ПРИ ТЕХНОЛОГИЧНИ ПРОЦЕСИ								
3.1.5.	ВЪВЕЖДАНЕ НА ИЗИСКВАНИЯ (ПРАВИЛА) НОВИТЕ ОБЩИНСКИ СГРАДИ ДА СЕ СТРОЯТ КАТО СГРАДИ С БЛИЗКО ДО НУЛЕВО ПОТРЕБЛЕНИЕ НА ЕНЕРГИЯ	10 000,00	ОБЩИНСКИ БЮДЖЕТ	< 2 години	МЕСТНА ПОЛИТИКА /НОРМАТИВНА РАМКА В ПОДКРЕПА НА ОГРАНИЧАВАНЕ ИК	БР РАЗРАБОТЕНИ И ПРИЕТИ ПРАВИЛА / ИЗИСКВАНИЯ	ОБЩИНА ГАБРОВО (ОБЩИНСКИ И СЪВЕТ ГАБРОВО)	
3.1.6.	ОБНОВЯВАНЕТО НА НЕЖИЛИЩНИ/ ОБЩЕСТВЕНИ (ОБЩИНСКИ / ДЪРЖАВНИ)	5 000 000,00	ПРОГРАМИ СЪФИНАНСИРАНИ ОТ ЕС ФИНАНСОВИ	2027 г.	Устойчиво енергийно обновяване на сградния фонд;	БР. СГРАДИ С ПОВИШЕНА ЕНЕРГИЙНА ЕФЕКТИВНОСТ И	ОБЩИНА ГАБРОВО;	ОБЛАСТНА АДМИНИСТРАЦИЯ; ДЪРЖАВНИ
				> 5 години				

	СГРАДИ ДО НАЙ-ВИСОКИ НИВА НА ЕФЕКТИВНОСТ И ИЗГРАЖДАНЕ НА ВЕИ ИНСТАЛАЦИИ, ВКЛ. ВЪВЕЖДАНЕ НА СИСТЕМА ЗА МОНИТОРИНГ НА ПРОИЗВОДСТВОТО И ПОТРЕБЛЕНИЕТО НА ВЕИ, КАКТО И ПОЕТАПНА ПОДМЯНА НА ОТОПЛИТЕЛНИТЕ ИНСТАЛАЦИИ НА НАФТА И ВЪГЛИЩА С ТЕРМОПОМПИ / НА ПРИРОДЕН ГАЗ / НА ПЕЛЕТИ /ВОДОРОД И ДР. (МЯРКА 3.1.2.)		ИНСТРУМЕНТИ ОБЩИНСКИ БЮДЖЕТ ДЪРЖАВЕН БЮДЖЕТ		ПОВИШАВАНЕ НА ПРОИЗВОДСТВОТО И ПОТРЕБЛЕНИЕТО НА ВЕИ;	ИЗГРАДЕНИ ВЕИ ИНСТАЛАЦИИ; ВЪВЕДЕНА СИСТЕМА ЗА МОНИТОРИНГ; ПОНЕ 30% НАМАЛЕНИ ЕМИСИИ ОТ СЕКТОР СГРАДИ; ? ПРОИЗВОДСТВО И ПОТРЕБЛЕНИЕ НА ВЕИ		ИНДИТИТУЦИ И
3.1.7.	ВЪВЕЖДАНЕ И ПОДЪРЖАНЕ НА СИСТЕМА ЗА ЕНЕРГИЕН МОНИТОРИНГ В ОБЩИНСКИТЕ СГРАДИ	200 000,00	ПРОГРАМИ СЪФИНАНСИРАНИ ОТ ЕС	2027 г.	ПОДОБРЕНА СИСТЕМА ЗА МОНИТОРИНГ И КОНТРОЛ НА ПОТРЕБЛЕНИЕТО НА ЕНЕРГИ; ПРОСЛЕДЯВАНЕ НА ЕФЕКТИВНОСТТА НА МЕРКИТЕ.	ФУНКЦИОНИРАЩА СИСТЕМА ЗА МОНИТОРИНГ; БР. СГРАДИ ПРИСЪЕДИНЕНИ	ОБЩИНА ГАБРОВО	
3.1.8.	ВНЕДРЯВАНЕ НА МЕРКИ ЗА ЕНЕРГИЙНА ЕФЕКТИВНОСТ В МНОГОФАМИЛНИ ЖИЛИЩНИ СГРАДИ (60 БР.) (ПИРО 1.8.)	40 000 000,00	ЧАСТНИ ИНВЕСТИЦИИ ФИНАНСОВИ ИНСТРУМЕНТИ ПРОГРАМИ	2027 г. > 5 ГОДИНИ	УСТОЙЧИВО ЕНЕРГИЙНО ОБНОВЯВАНЕ НА СГРАДНИЯ ФОНД;	БР. СГРАДИ С ПОВИШЕНА ЕНЕРГИЙНА ЕФЕКТИВНОСТ (60 БР.)	ОБЩИНА ГАБРОВО	СДРУЖЕНИЯ НА ЕТЕЖНАТА СОБСТВЕНОСТ

			СЪФИНАНСИРАНИ ОТ ЕС					
3.1.9.	СТРОИТЕЛСТВО НА НОВИ ОБЩИНСКИ СГРАДИ С НУЛЕВО ПОТРЕБЛЕНИЕ НА ЕНЕРГИЯ И ЕНЕРГИЙНО ПОЗИТИВНИ СГРАДИ	3 500 000,00	ОБЩИНСКИ БЮДЖЕТ ФИНАНСОВИ ИНСТРУМЕНТИ ПРОГРАМИ СЪФИНАНСИРАНИ ОТ ЕС	> 5 години	УСКОРЯВАНЕ ПРЕХОДА КЪМ ДЕКАРБОНИЗАЦИЯ;	БР. СГРАДИ С НУЛЕВО ПОТРЕБЛЕНИЕ НА ЕНЕРГИЯ / ЕНЕРГИЙНО ПОЗИТИВНИ СГРАДИ	ОБЩИНА ГАБРОВО	
3.1.10.	НАСЪРЧАВАНЕ НА ОБНОВЯВАНЕТО НА ПРОИЗВОДСТВЕНИ СГРАДИ И ТЕХНОЛОГИЧНА МОДЕРНИЗАЦИЯ НА ИНДУСТРИАЛНИ ПРЕДПРИЯТИЯ С ЦЕЛ ПОСТИГАНЕ НА ВИСОК КЛАС ЕНЕРГИЙНА ЕФЕКТИВНОСТ И ИЗПОЛЗВАНЕ НА ВЕИ	500 000,00	ПРОГРАМИ СЪФИНАНСИРАНИ ОТ ЕС ЧАСТНИ ИНВЕСТИЦИИ ФИНАНСОВИ ИНСТРУМЕНТИ	2027 г. ПОСТОЯНЕН	УСКОРЯВАНЕ ПРЕХОДА КЪМ ДЕКАРБОНИЗАЦИЯ; НАМАЛЕНА ВЪГЛЕРОДНА ИНТЕНЗИВНОСТ НА ПРЕДПРИЯТИЯТА	БР. РЕААЛИЗИРАНИ ПРОЕКТИ; СПЕСТЕНИ ЕМИСИИ CO ₂ ; ИЗГРАДЕНИ ВЕИ ИНСТАЛАЦИИ;	БИЗНЕС / ИНДУСТРИ АЛНИ ПРЕДПРИЯТ ИЯ	ОБЩИНА ГАБРОВО
3.1.11.	СЪЗДАВАНЕ НА ЛОКАЛНИ ИНСТАЛАЦИИ И МРЕЖИ ЗА ПРОИЗВОДСТВО И ПРЕНОС НА ЕНЕРГИЯ (ВКЛ.ХИБРИДНИ СИСТЕМИ И УМНИ МРЕЖИ)	5 000 000,00	ФИНАНСОВИ ИНСТРУМЕНТИ ПРОГРАМИ СЪФИНАНСИРАНИ ОТ ЕС	2027	УСКОРЯВАНЕ ПРЕХОДА КЪМ НИСКОВЪГЛЕРОДНА ЕНЕРГЕТИКА; ДЕЦЕНТРАЛИЗАЦИЯ НА ПРОИЗВОДСТВОТО НА ЕНЕРГИЯ;	БР. РЕАЛИЗИРАНИ ПРОЕКТИ	ОБЩИНА ГАБРОВО	

3.1.12.	ИЗГРАЖДАНЕ НА ВЪГЛЕРОДНО НЕУТРАЛНА ИНДУСТРИАЛНА ЗОНА, ВКЛ. ПРОИЗВОДСТВО И ПОТРЕБЛЕНИЕ НА ВОДОРОД	25 000 000,00	ЧАСТНИ ИНВЕСТИЦИИ ФИНАНСОВИ ИНСТРУМЕНТИ ПРОГРАМИ СЪФИНАНСИРАНИ ОТ ЕС	2027 г.	УСКОРЯВАНЕ ПРЕХОДА КЪМ ДЕКАРБОНИЗАЦИЯ НА ОБЩИНАТА; ПОДОБРЕНА СРЕДА ЗА УСКОРЕНА НИСКОВЪГЛЕРОДНА ТРАНСФОРМАЦИЯ НА ИКОНОМИКАТА	БР. ВЪГЛЕРОДНО НЕУТРАЛНИ ЗОНИ	ОБЩИНА ГАБРОВО	МИ; БИЗНЕС ОРГАНИЗАЦИИ
				> 5 години				
3.1.13.	ПОПУЛЯРИЗИРАНЕ НА ЕФЕКТИТЕ ОТ ВЕИ	50 000,00	ПРОГРАМИ СЪФИНАНСИРАНИ ОТ ЕС ОБЩНСКИ БЮДЖЕТ	ПОСТОЯНЕН	ПОВИШАВАНЕ НА ОБЩЕСТВЕНАТА ИНФОРМИРАНост И ИНТЕРЕС КЪМ ИЗПОЛЗВАНЕ НА ВЕИ	БР. КАМПАНИИ; БР. ДОСТИГНАТО НАСЕЛЕНИЕ	ОБЩИНА ГАБРОВО	АСОЦИИ НА ВЕИ ПРОИЗВОДИТЕЛИ
ОБЛАСТ НА ДЕЙСТВИЕ: НАМАЛЯВАНЕ НА ВЪГЛЕРОДНИЯ ОТПЕЧАТЪК ОТ СЕКТОР ТРАНСПОРТ (ПР2/ СЦ2)								
3.1.14.	УСКОРЕНО ПРЕМИНАВАНЕ НА ОБЩЕСТВЕНИЯ ТРАНСПОРТ КЪМ ПРЕВОЗНИ СРЕДСТВА С НИСКИ И НУЛЕВИ ЕМИСИИ, ВКЛ. И ЧРЕЗ ЗЕЛЕНИ ОБЩЕСТВЕНИ ПОРЪЧКИ, ИЗГРАЖДАНЕ НА ЗАРЯДНИ СТАНЦИИ И ДР. (МЯРКА 2.1.19)	3 000 000,00	ОБЩНСКИ БЮДЖЕТ ПРОГРАМИ СЪФИНАНСИРАНИ ОТ ЕС	2027 г.	НАМАЛЕНА ВЪГЛЕРОДНА ИНТЕНЗИВНОСТ НА ОБЩЕСТВЕНИЯ ТРАНСПОРТ	БРОЙ ПРЕВОЗНИ СРЕДСТВА: БР. ЗАРЯДНИ СТАНЦИИ	ОБЩИНА ГАБРОВО	ОПТ
				> 5 години				

3.1.15.	ПОЕТАПНА ПОДМЯНА НА АВТОПАРКА НА ВЪТРЕШНО ВЕДОМСТВЕНИЯ ТРАНСПОРТ С ЕЛЕКТРИЧЕСКИ	500 000,00	ОБЩИНСКИ БЮДЖЕТ ПРОГРАМИ СЪФИНАНСИРАНИ ОТ ЕС	2027 г.	НАМАЛЕНА ВЪГЛЕРОДНА ИНТЕНЗИВНОСТ НАВЕДОМСТВЕНИЯ ТРАНСПОРТ	БРОЙ ПРЕВОЗНИ СРЕДСТВА	ОБЩИНА ГАБРОВО	ОБЩИНСКИ ПРЕДПРИЯТИЯ / ДРУЖЕСТВА
3.1.16.	ПРОГРАМА ЗА НАСЪРЧАВАНЕ ИЗПОЛЗВАНЕТО НА ЕЛЕКТРИЧЕСКИ АВТОМОБИЛИ ОТ ГРАЖДАНИ И БИЗНЕС, ВКЛ. ИЗГРАЖДАНЕ НА ЗАРЯДНИ СТАНЦИИ НА ОБЩЕСТВЕНИ ПАРКИНГИ И ДР.ЛОКАЦИИ; РАЗШИРЯВАНЕ НА ЗОНИТЕ ЗА ПЛАТЕНО ПАРКИРАНЕ И ВЪВЕЖДАНЕ НА ПРАВИЛА ЗА БЕЗПЛАТНО ПОЛЗВАНЕ ЗА ЕЛЕКТРИЧЕСКИ АВТОМОБИЛИ; СЪЗДАВАНЕ НА ЗОНИ С ОГРАНИЧЕН ДОСТЪП НА АВТОМОБИЛИ, С ИЗКЛ. НА ЕЛЕКТРИЧЕСКИ И ДР. СТИМУЛИ; (2.1.20.)	700 000,00	ПРОГРАМИ СЪФИНАНСИРАНИ ОТ ЕС ОБЩИНСКИ БЮДЖЕТ ФИНАНСОВИ ИНСТРУМЕНТИ	2027 г.	УСКОРЯВАНЕ ПРЕХОДА КЪМ УСТОЙЧИВА МОБИЛНОСТ И ДЕКАРБОНИЗАЦИЯ НА СЕКТОР "ТРАНСПОРТ"	БР. РЕАЛИЗИРАНИ ПРОЕКТА; БР. ЕЛЕКТРИЧЕСКИ АВТОМОБИЛИ РЕГИСТРИРАНИ В ОБЩИНАТА	ОБЩИНА ГАБРОВО (ОБЩИНСКИ И СЪВЕТ ГАБРОВО)	БИЗНЕС; НПО
				ПОСТОЯНЕН				
3.1.17.	МЕСТНА НОРМАТИВНА	10 000,00		< 2 години	МЕСТНА	БР. НОРМАТИВНИ АКТА	ОБЩИНА	

	УРЕДБА НАСЪРЧАВАЩА ИЗПОЛЗВАНЕТО НА ЕЛЕКТРОМОБИЛИ (2.1.23.)		ОБЩНСКИ БЮДЖЕТ		НОРМАТИВНА РАМКА В ПОДКРЕПА НА УСТОЙЧИВА МОБИЛНОСТ И ДЕКАРБОНИЗАЦИЯ НА СЕКТОР "ТРАНСПОРТ"	РАЗРАБОТЕНИ И ПРИЕТИ	ГАБРОВО; ОБЩНСКИ СЪВЕТ ГАБРОВО	
3.1.18.	ПРОГРАМА ЗА ПРОМЯНА НА ПОВЕДЕНИЕТО И УПРАВЛЕНИЕ НА ТЪРСЕНЕТО - НАСЪРЧАВАНЕ НА ПОЛЗВАНЕТО НА ОБЩЕСТВЕН ТРАНСПОРТ И ПО-ЧИСТИ ВИДОВЕ ТРАНСПОРТ, ВКЛ. И ЧРЕЗ ПОДОБРЯВАНЕ НА АТРАКТИВНОСТТА НА ГРАДСКИЯ ТРАНСПОРТ; СЪЗДАВАНЕ НА МОБИЛНО ПРИЛОЖЕНИЕ ЗА ПРИДВИЖВАНЕ С ОБЩЕСТВЕН ТРАНСПОРТ; ПОДОБРЯВАНЕ НА УСЛОВИЯТА ЗА ПЕШЕХОДНО И ВЕЛОСИПЕДНО ПРЕДВИЖВАНЕ; И ДР. (2.1.22.)	200 000,00	ПРОГРАМИ СЪФИНАНСИРАНИ ОТ ЕС ФИНАНСОВИ ИНСТРУМЕНТИ ОБЩНСКИ БЮДЖЕТ	ПОСТОЯНЕН 2027 Г.	УСКОРЯВАНЕ ПРЕХОДА КЪМ УСТОЙЧИВА МОБИЛНОСТ И ДЕКАРБОНИЗАЦИЯ НА СЕКТОР "ТРАНСПОРТ"; КЪМ "УСТОЙЧИВ" МОДЕЛ НА ПОВЕДЕНИЕ И ПОТРЕБЛЕНИЕ НА ГРАЖДАНЕ	БР. РЕАЛИЗИРАНИ ПРОЕКТИ ФУНКЦИОНИРАЩО МОБИЛНО ПРИЛОЖЕНИЕ	ОБЩИНА ГАБРОВО	БИЗНЕС; НПО
ОБЛАСТ НА ДЕЙСТВИЕ: ПОДОБРЯВАНЕ НА ЕНЕРГИЙНАТА ЕФЕКТИВНОСТ И ИЗПОЛЗВАНЕ НА ВЕИ В УЛИЧНОТО ОСВЕТЛЕНИЕ								

3.1.19.	ПРОГРАМА ЗА ПОЕТАПНА ПОДМЯНА НА ОСВЕТИТЕЛНИТЕ ТЕЛА СЪС СВЕТОДИОДНИ	2 000 000,00	ПРОГРАМИ СЪФИНАНСИРАНИ ОТ ЕС ФИНАНСОВИ ИНСТРУМЕНТИ ОБЩИНСКИ БЮДЖЕТ	2027 г.	УСКОРЯВАНЕ ПРЕХОДА КЪМ ДЕКАРБОНИЗАЦИЯ НА ОБЩИНАТА; ПОДОБРЕНА ГРАДСКА СРЕДА	БР. РЕАЛИЗИРАНИ ПРОЕКТИ; СПЕСТЕНИ ЕМИСИИ ПГ	ОБЩИНА ГАБРОВО	БИЗНЕС;
3.1.20.	ПИЛОТНИ ПРОЕКТИ ЗА ИЗПОЛЗВАНЕ НА ВЕИ ПРИ УЛИЧНО ОСВЕТЛЕНИЕ	500 000,00	ПРОГРАМИ СЪФИНАНСИРАНИ ОТ ЕС ФИНАНСОВИ ИНСТРУМЕНТИ ОБЩИНСКИ БЮДЖЕТ	< 3 години	УСКОРЯВАНЕ ПРЕХОДА КЪМ ДЕКАРБОНИЗАЦИЯ НА ОБЩИНАТА; ПОВИШАВАНЕ НА ПРОИЗВОДСТВОТО И ПОТРЕБЛЕНИЕТО НА ВЕИ;	БР. РЕАЛИЗИРАНИ ПРОЕКТИ; СПЕСТЕНИ ЕМИСИИ ПГ	ОБЩИНА ГАБРОВО	БИЗНЕС

СЦ2: ПОСТИГАНЕ НА УСТОЙЧИВО КЪМ ИЗМЕНЕНИЕТО НА КЛИМАТА ОБЩЕСТВО И ИКОНОМИКА

ОБЛАСТИ НА ДЕЙСТВИЕ:

ПОДОБРЯВАНЕ НА УСТОЙЧИВОСТТА КЪМ ИЗМЕНЕНИЕТО НА КЛИМАТА НА НАСЕЛЕНИТЕ МЕСТА В ОБЩИНАТА

ПРОГРАМА ОТ МЕРКИ ЗА УВЕЛИЧАВАНЕ НА УСТОЙЧИВОСТТА И НАМАЛЯВАНЕ НА РИСКА ОТ ЕРОЗИЯ, ПОЖАРИ И НАВОДНЕНИЯ В ТЕРИТОРИИТЕ ИЗВЪН НАСЕЛЕНИТЕ МЕСТА

Стратегическата цел поставя фокуса на усилията върху изграждане на устойчивост към изменението на климата на населените места, икономиката, инфраструктурата, както и на природните екосистеми.

За постигане на целта са планирани мерки, групирани в следните **области на интервенция**:

- **Подобряване на устойчивостта към изменението на климата на населените места в общината (благоустрояване и градско развитие)**, вкл. програма от мерки за мониторинг, развитие и подържане на зелената система в населените места на общината, с фокус дълготрайна дървесна растителност; инвестиционни мерки за създаване на зони за отдих край реките; мерки, насочени към подобряване на базата данни, вкл. създаване на ГИС слой за картотекиране и паспортизиране на дървесната разстителност и идентифициране на места с липсваща растителност. Планирани са и регулаторни мерки в подкрепа на прехода към устойчиви към ИК населени места, както и мерки за преодоляване на слабостите, свързани с липсата на актуална и структурирана информация, която да послужи за вземане на адекватни управленски решения.
- **Програма от мерки за увеличаване на устойчивостта и намаляване на риска от ерозия, пожари и наводнения в териториите извън населените места**, насочени към подобряване на информационната среда и изграждане на капацитет за справяне с природни бедствия и екстремни климатични явления, вкл. пожари, наводнения, и др.; към повишаване на устойчивостта към ИК на горските екосистеми; намаляване на риска от ерозия; както и инвестиционни мерки за възстановяване и опазване на естествените корита на реките, вкл. и проектни решения, базирани на природата, за превенция на наводненията и за намаляване на риска от жертви и материални загуби при екстремни климатични явления.

Усилията, насочени към изграждане на устойчиви към ИК природни и антропогени системи ще имат положителен ефект и ще допринесат за постигане на стратегическите цели по Приоритет 1 "Възстановяване на природния капитал. Устойчиви общности и екосистеми".

ПРИОРИТЕТ 3: ОГРАНИЧАВАНЕ НА ИЗМЕНЕНИЕТО НА КЛИМАТА И АДАПТАЦИЯ КЪМ КЛИМАТИЧНИТЕ ПРОМЕНИ

СЦ 2: ПОСТИГАНЕ НА УСТОЙЧИВО КЪМ ИЗМЕНЕНИЕТО НА КЛИМАТА ОБЩЕСТВО И ИКОНОМИКА

КОД	МЯРКА	ОЦЕНКА НА НЕОБХОДИМ ФИНАНСОВ РЕСУРС	ИЗТОЧНИЦИ НА ФИНАНСИРАНЕ	СРОК	ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ	ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ	ОТГОВОРНИ ИНСТИТУЦИИ	
							ВОДЕЩА	ПАРТНЬОРИ
ОБЛАСТ НА ДЕЙСТВИЕ: ПОДОБРЯВАНЕ НА УСТОЙЧИВОСТТА КЪМ ИЗМЕНЕНИЕТО НА КЛИМАТА НА НАСЕЛЕНИТЕ МЕСТА В ОБЩИНАТА (БЛАГОУСТРОЯВАНЕ И ГРАДСКО РАЗВИТИЕ)								
3.2.1. (1.2.1)	ПРОГРАМА ОТ МЕРКИ ЗА РАЗВИТИЕ НА ЗЕЛЕНАТА СИСТЕМА В ГРАДСКА СРЕДА, С ЦЕЛ ПОСТИГАНЕ НА АДАПТАЦИЯ КЪМ КЛИМАТИЧНИТЕ ПРОМЕНИ, ВКЛ. СЪЗДАВАНЕ НА СИСТЕМА ОТ "ЗЕЛЕНИ КЛИНОВЕ"; ПОЛАГАНЕ НА ГРИЖИ ЗА ДЪЛГОТРАЙНАТА ДЪРВЕСНА РАСТИТЕЛНОСТ В ГРАДСКА СРЕДА, КАКТО И ЗА ОПТИМАЛНО РАЗВИТИЕ; ИЗГОТВЯНЕ НА СПИСЪЦИ С ДЪРВЕСНИ ВИДОВЕ, ПОДХОДЯЩИ ЗА ОЗЕЛЕНЯВАНЕ В РАМКИТЕ НА ОБЩИНАТА, ОТЧИТАЙКИ	0,00	ОБЩНСКИ БЮДЖЕТ ПРОГРАМИ СЪФИНАНСИРАНИ ОТ ЕС ФИНАНСОВИ ИНСТРУМЕНТИ	2027 Г.	УСКОРЕН ПРЕХОД КЪМ УСТОЙЧИВИ КЪМ ИЗМЕНЕНИЕТО НА КЛИМАТА НА НАСЕЛЕНИТЕ МЕСТА В ОБЩИНАТА; УВЕЛИЧЕН АДАПТИВЕН ПОТЕНЦИАЛ НА ЗЕЛЕНАТА СИСТЕМА В НАСЕЛЕНИТЕ МЕСТА; ПОДОБРА И АДЕКВАТНА КЪМ ИК РЕГУЛАТОРНА И СТРАТЕГИЧЕСКА РАМКА;	БР. РЕАЛИЗИРАНИ ПРОЕКТИ; БР. НОРМАТИВНИ АКТОВЕ АКТУАЛИЗИРАНИ;	ОБЩИНА ГАБРОВО (ОБЩНСКИ СЪВЕТ ГАБРОВО)	
				ПОСТОЯНЕН				

	ОЧАКВАНИ КЛИМАТИЧНИ ИЗМЕНЕНИЯ; РАЗРАБОТВАНЕ И ВНЕДРЯВАНЕ НА ПОДХОДЯЩА СИСТЕМА ЗА ПОЛИВАНЕ НА ДЪЛГОТРАЙНАТА ДЪРВЕСНА РАСТИТЕЛНОСТ; ДР.							
3.2.2. (1.2.2.)	СЪЗДАВАНЕ НА ЦЯЛОСТНА СИСТЕМА ЗА МОНИТОРИНГ НА ЗЕЛЕНАТА СИСТЕМА- СЪЗДАВАНЕ НА ГИС СЛОЙ, ВКЛ. КАРТОТИКИРАНЕ И ПАСПОРТИЗАЦИЯ НА СЪЩЕСТВУВАЩА ДЪРВЕСНА РАСТИТЕЛНОСТ В ГРАДСКОТО ОЗЕЛЕНЯВАНЕ, ИДЕНТИФИЦИРАНЕ НА МЕСТА С ЛИПСВАЩА ДЪЛГОТРАЙНА ДЪРВЕСНА РАСТИТЕЛНОСТ; (ПИРО 1.9)	350 000,00	ОБЩИНСКИ БЮДЖЕТ ПРОГРАМИ СЪФИНАНСИРА НИ ОТ ЕС	2027 г. ПОСТОЯ НЕН	ПОВИШЕНО ПОЗНАНИЕ И ПОДОБРЕНА СИСТЕМА ЗА МОНИТОРИНГ НА ЗЕЛЕНАТА СИСТЕМА; ПОДКРЕПА ЗА ВЗЕМАНЕ НА АДЕКВАТНИ УПРАВЛЕНСКИ РЕШЕНИЯ	ИЗГРАДЕН И ФУНКЦИОНИРАЩ ГИС СЛОЙ; ФУНКЦИОНИРАЩА С-МА ЗА МОНИТОРИНГ	ОБЩИНА ГАБРОВО	
3.2.3.	ПРОУЧВАНЕ И СЪЗДАВАНЕ НА ИНФОРМАЦИОННА БАЗА И МОБИЛНО	50 000,00	ПРОГРАМИ СЪФИНАНСИРА НИ ОТ ЕС	< 3 ГОДИНИ	ПОВИШЕНО ПОЗНАНИЕ И СЪЗДАДЕНИ УСЛОВИЯ ЗА ВЗЕМАНЕ НА АДЕКВАТНИ УПРАВЛЕНСКИ РЕШЕНИЯ	СЪЗДАДЕНА ИНФОРМАЦИОННА БАЗА ДАННИ И ФУНКЦИОНИРАЩО	ОБЩИНА ГАБРОВО	

	ПРИЛОЖЕНИЕ ЗА Т.Н. "СТУДЕНИ ТОЧКИ" В ГРАДА ПРИ ЕКСТРЕМНО ГОРЕЩО ВРЕМЕ.					МОБИЛНО ПРИЛОЖЕНИЯ		
3.2.4. (1.1.1.)	РАЗРАБОТВАНЕ НА КРИТЕРИИ / ИЗИСКВАНИЯ / ОТНОСНО ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ВЕРТИКАЛНО И ПОКРИВНО ОЗЕЛЕНЯВАНЕ, ОТНОСНО ПАРАМЕТРИ ЗА ПРОЦЕНТ ОЗЕЛЕНЯВАНЕ ПРИ УСТРОЙСТВЕНИ ПРОЕКТИ; ОТНОСНО КОМПЕНСАТОРНО ОЗЕЛЕНЯВАНЕ, КАКТО И ИНТЕГРИРАНЕТО ИМ В МЕСТНАТА НОРМАТИВНА УРЕДБА; (РЕГУЛАТОРНА МЯРКА)	30 000,00	ОБЩНСКИ БЮДЖЕТ	< 3 ГОДИНИ	МЕСТНА НОРМАТИВНА РАМКА В ПОДКРЕПА НА ПРЕХОД КЪМ УСТОЙЧИВИ КЪМ ИК НАСЕЛЕНИ МЕСТА	БР. НОРМАТИВНИ АКТА АКТУАЛИЗИРАНИ И ПРИЕТИ	ОБЩИНА ГАБРОВО (ОБЩНСКИ СЪВЕТ ГАБРОВО)	
3.2.5. (1.2.1.)	СЪЗДАВАНЕ НА ЗОНИ ЗА ОТДИХ КРАЙ РЕКИТЕ (ПИРО 2.2)	0,00	ПРОГРАМИ СЪФИНАНСИРАНИ ОТ ЕС	2027 г.	УСТОЙЧИВИ КЪМ ИК НАСЕЛЕНИ МЕСТА	БР. КРАЙРЕЧНИ ЗОНИ	ОБЩИНА ГАБРОВО	
3.2.6.	ВЪВЕЖДАНЕ НА ВИСОКОЕФЕКТИВНИ ПРОТИВОПОЖАРНИ СИСТЕМИ В СГРАДНИЯ ФОНД И СЪОРЪЖЕНИЯ	200 000,00	ФИНАНСОВИ ИНСТРУМЕНТИ	2027 г.	УСТЙЧИВА КЪМ ИК ИНФРАСТРУКТУРА; НАМАЛЯВАНЕ НА ЖЕРТВИ И МАТЕРИАЛНИ ЗАГУБИ	БР. РЕАЛИЗИРАНИ ПРОЕКТИ	ОБЩИНА ГАБРОВО; ОБЛАСТНА АДМИНИСТРАЦИЯ	ДЪРЖАВНИ ИНСТИТУЦИ И
ОБЛАСТ НА ДЕЙСТВИЕ: ПРОГРАМА ОТ МЕРКИ ЗА УВЕЛИЧАВАНЕ НА УСТОЙЧИВОСТТА И НАМАЛЯВАНЕ НА РИСКА ОТ ЕРОЗИЯ, ПОЖАРИ И НАВОДНЕНИЯ В ТЕРИТОРИИТЕ ИЗВЪН НАСЕЛЕНИТЕ МЕСТА								

3.2.7.	ВКЛЮЧВАНЕ НА ОБЩИНА ГАБРОВО В ИНИЦИАТИВАТА ЗА ОПАЗВАНЕ НА СТАРИТЕ ГОРИ НА БЪЛГАРИЯ	10 000,00	ОБЩИНСКИ БЮДЖЕТ	< 2 ГОДИНИ	УСТОЙЧИВО ОПАЗВЕНИ И ВЪЗСТАНОВЕНИ ГОРИ	РЕШЕНИЕ НА ОБЩИНСКИЯТ СЪВЕТ ГОРСКИ ПЛОЩИ ДА БЪДАТ ПОСТАВЕНИ ПОД ЗАЩИТА КАТО „ГОРИ ВЪВ ФАЗА НА СТАРОСТ“	ОБЩИНА ГАБРОВО (ОБЩИНСКИ СЪВЕТ ГАБРОВО)	ДГС
3.2.8.	СЪЗДАВАНЕ НА СИСТЕМА ЗА СЪБИРАНЕ НА ИНФОРМАЦИЯ ЗА ЗАСЕГНАТИ ОТ ПРИРОДНИ НАРУШЕНИЯ ГОРСКИ ЕКОСИСТЕМИ И ПРЕДИЗВИКАНА ОТ ТОВА ЗАГУБА НА ДЪРВЕСНА БИОМАСА	10 000,00	ИНВЕСТИЦИИ НА ПУБЛИЧНИ ПРЕДПРИЯТИЯ	< 3 ГОДИНИ	ПОВИШЕНА ИНФОРМИРАНост, ПОДОБРЕНИ ПОЗНАНИЯ ПО ТЕМАТА	ПОДОБРЕНО ПОЗНАНИЕ И СЪЗДАДЕНИ УСЛОВИЯ ЗА ВЗЕМАНЕ НА ИНФОРМИРАНИ РЕШЕНИЯ	ДГС	ОБЩИНА ГАБРОВО
3.2.9. (1.1.3., (1.1.12)	УСВОЯВАНЕ НА НЕЗАЛЕСЕНИ ПЛОЩИ ЗА ЗАЛЕСЯВАНЕ В ГОРСКИТЕ ТЕРИТОРИИ (ЛЕСОПРИГОДНИ ГОЛИНИ, ЕРОЗИРАНИ И ЗАСТРАШЕНИ ОТ ЕРОЗИЯ ТЕРИТОРИИ, ПОЖАРИЩА, ВЕТРОВАЛИ И ДР.)	0,00	ИНВЕСТИЦИИ НА ПУБЛИЧНИ ПРЕДПРИЯТИЯ	2027 г.	ПОВИШАВАНЕ НА УСТОЙЧИВОСТТА КЪМ ИК НА ГОРСКИТЕ ТЕРИТОРИИ И НАМАЛЯВАНЕ НА РИСКА ОТ ЕРОЗИЯ	ХА /ДКА ЗАЛЕСЕНИ ПЛОЩИ	ДГС	ОБЩИНА ГАБРОВО
3.2.10. (1.1.12)	ПРОТИВОЕРОЗИОННИ ДЕЙНОСТИ В ИЗОСТАВЕНИ ЗЕМЕДЕЛСКИ ЗЕМИ, ГОЛИ, ЕРОЗИРАНИ И ЗАСТРАШЕНИ ОТ ЕРОЗИЯ	0,00	ФИНАНСОВИ ИНСТРУМЕНТИ	2027 г.	ПОВИШАВАНЕ НА УСТОЙЧИВОСТТА КЪМ ИК И НАМАЛЯВАНЕ НА РИСКА ОТ ЕРОЗИЯ	ХА /ДКА ЗАЛЕСЕНИ ПЛОЩИ	ОБЩИНА ГАБРОВО ; ОД "ЗЕМЕДЕЛИЕ"	

	ТЕРИТОРИИ ИЗВЪН НАСЕЛЕНИТЕ МЕСТА (ЗАЛЕСЯВАНЕ НА ПЛОЩИ И ДР.)							
3.2.11.	СЪЗДАВАНЕ НА БАЗА ОТ ДАННИ ЗА БРОЯ, РАЗМЕРА И ВИДА НА ПОЖАРИТЕ НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНАТА	20 000,00	ОБЩИНСКИ БЮДЖЕТ	< 3 ГОДИНИ	ПОДОБРЕНО ПОЗНАНИЕ И СЪЗДАДЕНИ УСЛОВИЯ ЗА ВЗЕМАНЕ НА ИНФОРМИРАНИ РЕШЕНИЯ	СЪЗДАДЕНА И ПОДДЪРЖАНА С АКТУАЛНА ИНФОРМАЦИЯ БАЗА ДАННИ	ОБЩИНА ГАБРОВО	ГД ПБЗН
3.1.12.	ИЗГОТВЯНЕ И ПОДДЪРЖАНЕ НА ПОДРОБЕН РЕГИСТЪР НА СЪОРЪЖЕНИЯ НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНАТА, СВЪРЗАНИ С НАМАЛЯВАНЕ НА РИСКА ОТ НАВОДНЕНИЯ, ВКЛ. ОЦЕНКА НА СЪСТОЯНИЕТО ИМ И МЕРКИ ЗА ПОДДРЪЖКА;	30 000,00	ОБЩИНСКИ БЮДЖЕТ	< 2 ГОДИНИ	ПОДОБРЕНО ПОЗНАНИЕ И СЪЗДАДЕНИ УСЛОВИЯ ЗА ВЗЕМАНЕ НА ИНФОРМИРАНИ РЕШЕНИЯ	СЪЗДАДЕН И ПОДДЪРЖАН С АКТУАЛНА ИНФОРМАЦИЯ РЕГИСТЪР; ИДЕНТИФИЦИРАНИ ПРИОРИТЕТНИ МЕРКИ ЗА ПОДДРЪЖКА	ОБЩИНА ГАБРОВО	
3.1.13.	НАДГРАЖДАНЕ НА СИСТЕМА ЗА РАННО ПРЕДУПРЕЖДЕНИЕ ПРИ НАВОДНЕНИЯ ;	250 000,00	ПРОГРАМИ СЪФИНАНСИРА НИ ОТ ЕС	< 3 ГОДИНИ	ПОДГОТОВЕНОСТ И СПОСОБНОСТ ЗА РЕАКЦИЯ ПРИ РИСКОВЕ; НАМАЛЯВАНЕ НА БРОЯ НА ЖЕРТВИ И МАТЕРИАЛНИ ЩЕТИ ПРИ НАВОДНЕНИЯ;	БР. ОБЕКТИ (ДЕРЕТА, РЕЧНИ ПРИТОЦИ, ЯЗОВИРИ) ОБХВАНАТИ ОТ СИСТЕМАТА; НИМИЗИРАН РИСК ЗА ЖИВОТА И ЗДРАВЕТО НА НАСЕЛЕНИЕТО;НА МАЛЕНИ МАТЕРИАЛНИ	ОБЩИНА ГАБРОВО	

						ЩЕТИ ОТ ЕКСТРЕМНИ ЯВЛЕНИЯ		
3.2.14. (1.1.6.; 1.1.8.)	РЕШЕНИЯ БАЗИРАНИ НА ПРИРОДАТА - ПОДОБРЯВАНЕ НА ЕСТЕСТВЕННОТО ЗАДЪРЖАНЕ НА ВОДАТА - ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ НА МЕАНДРИ И РЪКАВИ; ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ И ОПАЗВАНЕ НА ЕСТЕСТВЕНИТЕ КОРИТА НА Р.ЯНТРА И НЕЙНИТЕ ПРИТОЦИ (ПИРО 2.1)	1 500 000,00	ПРОГРАМИ СЪФИНАНСИРА НИ ОТ ЕС	> 5 ГОДИНИ	УСТЙЧИВА КЪМ ИК ИНФРАСТРУКТУРА; НАМАЛЯВАНЕ НА ЖЕРТВИ И МАТЕРИАЛНИ ЗАГУБИ	БР. РЕАЛИЗИРАНИ ПРОЕКТИ; ИНМИНИЗИРАН РИСК ЗА ЖИВОТА И ЗДРАВЕТО НА НАСЕЛЕНИЕТО;НА МАЛЕНИ МАТЕРИАЛНИ ЩЕТИ ОТ ЕКСТРЕМНИ ЯВЛЕНИЯ	ОБЩИНА ГАБРОВО; ОБЛАСТНА АДМИНИСТРА ЦИЯ	МЗ; БДДР; ОБЛАСТНА АДМИНИСТР АЦИЯ; РИОСВ;

СЦЗ: ИЗГРАЖДАНЕ НА КАПАЦИТЕТ ЗА ОСЪЩЕСТВЯВАНЕ НА ПРЕХОД КЪМ КЛИМАТИЧНО НЕУТРАЛНА ОБЩИНА

ОБЛАСТИ НА ДЕЙСТВИЕ:

ПРОГРАМА ОТ МЕРКИ ЗА ПОВИШАВАНЕ НА ОБЩЕСТВЕНАТА ИНФОРМИРАНост И АНГАЖИРНОСТ, С ФОКУС МЛАДИ ХОРА

ПОВИШАВАНЕ НА АДМИНИСТРАТИВНИЯ КАПАЦИТЕТ И РАЗВИТИЕ НА ИНСТИТУЦИОНАЛНАТА РАМКА ЗА КОМПЛЕКСНО ПРИЛАГАНЕ НА ПАКЕТА МЕРКИ ЗА ПОСТИГАНЕ НА КЛИМАТИЧНО НЕУТРАЛНА И УСТОЙЧИВА ОБЩИНА

Стратегическата цел ще допринесе за постигането на амбицията на община Габрово да бъде сред първите, не само в България, но и в Европа, постигнали климатична неутралност до 2030 г. Ключово за успешното осъществяване на тази дълбока трансформация на икономиката и обществото е информираността и ангажираността на всички заинтересовани страни.

Дефинирането на стратегическата цел, както и областите на въздействие, се основават на дефицитите, идентифицирани при анализа на средата и от анкетата сред гражданите, свързани с недостатъчната осведоменост на обществото по отношение на специфичните въздействия на моделите на потребление и производство върху процеса на ИК; на липсата на знания относно ефектите на ИК върху начина на живот и цялостно функциониране на обществото и икономиката, както и недостатъчната информираност и непознаване на добри практики за адаптиране и намаляване на риска от природни бедствия.

За постигането на стратегическата цел са планирани комплекс от мерки, разпределени в две **области на действие**:

- **Програма от мерки за повишаване на обществената информираност и ангажираност, с фокус млади хора**, включително интегриране на климатичните теми в програмите за извънкласни занимания на училищата на общината; създаване на мрежа от климатични доброволци, организиране на кампании за повишаване на обществената информираност и ангажираност, както и за осъществяване на доброволчески дейности по превенция и намаляване на рискове от бедствия, напр. залесителни мероприятия, почистване на речни корита и дерета, и др.
- **Повишаване на административния капацитет и развитие на институционалната рамка за комплексно прилагане на пакета мерки за постигане на климатично неутрална и устойчива община**: фокусът е поставен върху повишаване на капацитета на институциите, посредством обучение, подобрена координация, надградена база данни и познания, с цел вземане на информирани управленски решения. Планирани са и мерки подобряване на нормативната рамка в общината в подкрепа на прехода към климатична неутралност.

ПРИОРИТЕТ 3: ОГРАНИЧАВАНЕ НА ИЗМЕНЕНИЕТО НА КЛИМАТА И АДАПТАЦИЯ КЪМ КЛИМАТИЧНИТЕ ПРОМЕНИ

СЦ 3: ИЗГРАЖДАНЕ НА КАПАЦИТЕТ ЗА ОСЪЩЕСТВЯВАНЕ НА ПРЕХОД КЪМ КЛИМАТИЧНО НЕУТРАЛНА ОБЩИНА

КОД	МЯРКА	ОЦЕНКА НА НЕОБХОДИМ ФИНАНСОВ РЕСУРС	ИЗТОЧНИЦИ НА ФИНАНСИРАНЕ	СРОК	ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ	ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ	ОТГОВОРНИ ИНСТИТУЦИИ	
							Водеща	Партньори
ОБЛАСТ НА ДЕЙСТВИЕ: ПРОГРАМА ОТ МЕРКИ ЗА ПОВИШАВАНЕ НА ОБЩЕСТВЕНАТА ИНФОРМИРАНост И АНГАЖИРНОСТ, С ФОКУС МЛАДИ ХОРА								
3.3.1	Създаване на мрежа от климатични доброволци	20 000,00	Програми съфинансирани от ЕС	2027 г.	Засилена информираност и ангажираност на населението	Функционираща доброволческа мрежа; бр. доброволци	Община Габрово	НПО; училища
3.3.2	Включване на климатичните теми в програми за извънкласни занимания на учениците от общината	20 000,00	Програми съфинансирани от ЕС	постоянен	Повишена информираност, подобрени познания по темата	бр. програми; бр. ученици обхванато от програмите	Община Габрово; МОН	НПО; училища
3.3.3	Кампании "Габрово - климатично неутрална община" за повишаване на обществената информираност и ангажираност, вкл. доброволчески акции за залесяване; почистване на дерета и речни корита и др.	200 000,00	Програми съфинансирани от ЕС	постоянен	Повишаване на обществената информираност и ангажираност	бр. кампании; бр. достигнато население	Община Габрово	

ОБЛАСТ НА ДЕЙСТВИЕ: ПОВИШАВАНЕ НА АДМИНИСТРАТИВНИЯ КАПАЦИТЕТ И РАЗВИТИЕ НА ИНСТИТУЦИОНАЛНАТА РАМКА ЗА КОМПЛЕКСНО ПРИЛАГАНЕ НА ПАКЕТА МЕРКИ ЗА ПОСТИГАНЕ НА КЛИМАТИЧНО НЕУТРАЛНА И УСТОЙЧИВА ОБЩИНА (ПИРО 1.15)

3.3.4	АНАЛИЗ И АКТУАЛИЗИРАНЕ НА МЕСТНАТА НОРМАТИВНА УРЕДБА С ЦЕЛ ПРИЛАГАНЕ НА МЕРКИТЕ ПО СМЕКЧАВАНЕ И АДАПТАЦИЯ, ВКЛ. ПЛАНИРАНИТЕ РЕГУЛАТОРНИ МЕРКИ (ЗАБРАНИТЕЛНИ, САНКЦИОННИ, ОГРАНИЧИТЕЛНИ, СТИМУЛИРАЩИ...)	20 000,00	Общински бюджет	< 2 години	Местна нормативна рамка в подкрепа на преход към устойчиви към ИК населени места	БР. анализи; БР. актуализирани / разработени и приети нормативни документа	Община Габрово (Общински и съвет Габрово)	
3.3.5.	Повишаване на административния капацитет за работа с местните общности във връзка с адаптация към изменението на климата (ПИРО 1.7)	130 000,00	Програми съфинансирани от ЕС	постоянен	Повишен капацитет на институциите; По-ефективна администрация	БР. обучения / специализирани курсове; БР. служители обучени	Община Габрово	
3.3.6	Програма за обучение на служители на общинска администрация, образователни и др. институции по темите свързани с климат	80 000,00	Програми съфинансирани от ЕС	постоянен	Повишен капацитет на институциите; По-ефективна администрация	БР. обучения / специализирани курсове; БР. служители обучени	Община Габрово; МОН; училища	

3.3.7	РАЗРАБОТВАНЕ И ВЪВЕЖДАНЕ НА КРИТЕРИИ ЗА ЕКОЛОГИЧНИ ДЕКЛАРАЦИИ ЗА ПРОДУКТИ И ВЪГЛЕРОДЕН ОТПЧАТЪК ПРИ ИЗБОР НА ДОСТАВЧИЦИ И ИЗПЪЛНИТЕЛИ ПО ТЪРГОВЕ И КОНКУРСИ НА ОБЩИНАТА (ЗЕЛЕНИ ОБЩЕСТВЕНИ ПОРЪЧКИ)	20 000,00	ОБЩИНСКИ БЮДЖЕТ	< 2 години	УСКОРЕН ПРЕХОД КЪМ УСТОЙЧИВИ КЪМ ИЗМЕНЕНИЕТО НА КЛИМАТА / КЛИМАТИЧНО НЕУТРАЛНА ОБЩИНА;	БР. РАЗРАБОТЕНИ И ВКЛЮЧЕНИ В ПРАВИЛАТА ЗА ПРОВЕЖДАНЕ НА ТЪРГОВЕ И КОНКУРСИ В ОБЩИНАТА КРИТЕРИИ ЗА ЕКОЛОГИЧНИ ДЕКЛАРАЦИИ И ВЪГЛЕРОДЕН ОТПЕЧАТЪК	ОБЩИНА ГАБРОВО	
3.3.8	СЪЗДАВАНЕ НА МЕЖДУВЕДОМСТВЕНА ЕКСПЕРТНА РАБОТНА ГРУПА ПО ПОЛИТИКИ ПО КЛИМАТА	0,00	ОБЩИНСКИ БЮДЖЕТ	< 2 години	ПОДОБРЕНА КООРДИНАЦИЯ И ЕФЕКТИВНОСТ НА ИНСТИТУЦИИ И ОРГАНИЗАЦИИ	ЗАПОВЕД ЗА СЪЗДАВАНЕ НА МЕЖДУВЕДОМСТВЕ НА ГРУПА И ПРАВИЛА ЗА РАБОТА	ОБЩИНА ГАБРОВО	
3.3.9	РАЗРАБОТВАНЕ НА СИСТЕМА ЗА ОПРЕДЕЛЯНА НА ВЪГЛЕРОДНИЯ ОТПЕЧАТЪК НА ДЕЙНОСТТА НА ОБЩИНАТА. ЕЖЕГОДНО ОТЧИТАНЕ НА ВЪГЛЕРОДНИЯ ОТПЕЧАТЪК (ПУБЛИКУВАНЕ НА ИНТЕРНЕТ СТРАНИЦАТА НА ОБЩИНАТА)	50 000,00	ПРОГРАМИ СЪФИНАНСИРАНИ ОТ ЕС	< 2 години	ПОВИШЕН КАПАЦИТЕТ НА ОБЩИНАТА ЗА ПРЕХОД КЪМ КЛИМАТИЧНА НЕУТРАЛНОСТ; ПОВИШАВАНЕ НА ОБЩЕСТВЕНАТА ИНФОРМИРАНОСТ И АНГАЖИРАНОСТ	РАЗРАБОТЕНА СИСТЕМА; ИЗГОТВЕН И ПУБЛИКУВАН ДОКЛАД ЗА ВЪГЛЕРОДНИЯ ОТПЕЧАТЪК НА ОБЩИНАТА	ОБЩИНА ГАБРОВО	

ПРИОРИТЕТ 4 : УПРАВЛЕНИЕ ЗА УСКОРЕНО ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ ЗА ОКОЛНАТА СРЕДА

СЪОТВЕТСТВИЕ С ИДЕНТИФИЦИРАНИТЕ ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА ОТ АНАЛИЗА НА КОМПОНЕНТИТЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА И АНАЛИЗА НА УПРАВЛЕНИЕТО:

Заклученията от анализа на институционалната и нормативна рамка, както и на административните и икономически инструменти за управление на околната среда показват, че община Габрово активно работи за формулиране и изпълнение на политиките за опазване на околната среда и за изграждане и поддържане на необходимия капацитет. Такива са и резултатите от проведените анкетни проучвания за нагласите на обществеността и представителите на общинската администрация. Програмата залага стратегически цели, области на действие и мерки, които се фокусират върху ускореното надграждане и продължаване на тези усилия.

В рамките на Приоритет 4 са идентифицирани три стратегически цели. Стратегическа цел 1 „Интегриране на принципите на устойчиво управление на околната среда в секторните политики и нормативната рамка на общинско ниво" е насочена към процеса на формулиране и изпълнение на политиките. Залагат се мерки, свързани с интегрирането и съгласуваността на секторните политики и общинската нормативна уредба и управленски подходи с възприетите на глобално, европейско и национално ниво принципи. Разбирането, че за да бъдат постигнати положителни резултати, е необходимо да бъде ангажирана не само община Габрово и другите институции, но и бизнесът, неправителственият сектор, академичните среди, както и цялата общественост, е в основата на Стратегическа цел 2 „Информираност, публичност и ангажираност за околната среда на всички нива“. Стратегическа цел 3 „Надграждане на капацитета за управление на околната среда“ е насочена към подобряване на капацитета, подготвеността и обезпечаването за провеждане на политиките по опазване на околната среда и извършване на контролната дейност, както на пряко ангажираните, така и на останалите служители от общинската администрация.

Приоритет 4 от Програмата за опазване на околната среда на община Габрово залага общата рамка за приоритетни действия за интегриране на политиките във всички секторни политики на общината. Той поставя и акцент върху отчетността, публичността, прозрачността и ангажираността на обществеността, подобряването на административния капацитет и контролната дейност.

СТРАТЕГИЧЕСКИ ЦЕЛИ

СЦ1: ИНТЕГРИРАНЕ НА ПРИНЦИПИТЕ НА УСТОЙЧИВО УПРАВЛЕНИЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА В СЕКТОРНИТЕ ПОЛИТИКИ И НОРМАТИВНА РАМКА НА ОБЩИНСКО НИВО

ОБЛАСТ НА ДЕЙСТВИЕ:

ФОРМУЛИРАНЕ И ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ОБЩИНСКИ ПОЛИТИКИ ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА И УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ

Стратегическата цел **"Интегриране на принципите на устойчиво управление в секторните политики и нормативна рамка на общинско ниво"** е насочена към прилагането на управленски механизми и модели при разработване и прилагане на местните политики и нормативната уредба в община Габрово. Целта е в този процес, касаещ всички секторни политики и дейности на общината, да бъдат съблюдавани принципите за устойчиво развитие и опазване на околната среда. Това ще се реализира чрез общите усилия на общинския съвет, общинската администрация, институциите, бизнеса, академичните среди и обществеността.

Съгласно резултатите от проведените анкетни проучвания сред служителите на общинската администрация, мнозинството от тях считат, че принципите и целите, утвърдени на глобално, европейско и национално ниво в стратегически документи по околна среда, са възприети и регламентирани на общинско ниво. Близко 78% са на мнение, че местните политики по околна среда през последните 10 години са гъвкави и адаптиращи се към потребностите на населението, а според 88% е необходимо въвеждането на допълнителни механизми за по-тясно сътрудничество между компетентните институции от една страна и местните власти от друга страна при подготовката на планове и програми в изпълнение на политиките по околна среда. Това до голяма степен съответства на заложеното в Приоритет 4 ускоряване на усилията и засилване на партньорствата. От ключово значение е чрез тези действия да продължи утвърждаването на водещата позиция на община Габрово като пример за провеждане и изпълнение на политики за зелен растеж и устойчиво развитие.

За изпълнение на целта са необходими активни, последователни и постоянни действия в областта на формулиране и изпълнение на политиките. Основната **област на интервенция** и конкретните мерки са както следва:

- **Формулиране и изпълнение на общински политики за опазване на околната среда и устойчиво развитие**, вкл. мерки за прилагане на превантивните инструменти за недопускане на замърсявания и увреждания на околната среда (ЕО, ОВОС, Разрешителни режими, ISO 14000, EMAS, провеждане на зелени обществени поръчки за доставки, услуги и строителство и др.). Заложени са също и преглед и актуализация на Програмата за опазване на околната среда на Община Габрово в съответствие с актуалните политики и разпоредби на национално и европейско ниво; анализ и актуализация на секторните стратегически и нормативни документи на общинско ниво за интегриране на целите за устойчиво развитие и политиките по опазване на

околната среда; и периодични оценки на програмните документи на общинско ниво за съответствие с актуалните промени и тенденции в европейското и национално законодателство и политики.

Планираните мерки по Стратегическа цел 1 към Приоритет 4 имат хоризонтален характер и имат отношение към постигане на целите по всички останали приоритети от Програмата за опазване на околната среда на община Габрово за периода 2023-2027г.

СЦ1: ИНТЕГРИРАНЕ НА ПРИНЦИПИТЕ НА УСТОЙЧИВО УПРАВЛЕНИЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА В СЕКТОРНИТЕ ПОЛИТИКИ И НОРМАТИВНА РАМКА НА ОБЩИНСКО НИВО

КОД	МЯРКА	ОЦЕНКА НА НЕОБХОДИМ ФИНАНСОВ РЕСУРС	ИЗТОЧНИЦИ НА ФИНАНСИРАНЕ	СРОК	ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ	ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ	ОТГОВОРНИ ИНСТИТУЦИИ	
							Водеща	Партньори
ОБЛАСТ НА ДЕЙСТВИЕ: ФОРМУЛИРАНЕ И ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ОБЩИНСКИ ПОЛИТИКИ ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА И УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ								
4.1.1	Прилагане на превантивните инструменти за недопускане на замърсявания и увреждания на околната среда (ЕО, ОВОС, Разрешителни режими, ISO 14000, EMAS, провеждане на зелени обществени поръчки за доставки, услуги и строителство и др.)	0		постоянен	Съблюдаване на изискванията на екологичното законодателство и стандарти	Бр. проведени процедури	Община Габрово, РИОСВ - Велико Търново, Басейнов а Дирекция Дунавски Район, МОСВ	Бизнес, НПО, граждани
4.1.2	Преглед и актуализация на Програмата за опазване на околната среда на Община Габрово в съответствие с актуалните политики и разпоредби на национално и европейско ниво в областта на	1 000,00	Общински бюджет	< 2 години	Постигане на съответствие с актуалните политики и законодателство	Актуализира на програма	Общинна Габрово	Общински съвет Габрово, РИОСВ - Велико Търново, НПО, Бизнес, граждани

	УПРАВЛЕНИЕТО НА ОКОЛНАТА СРЕДА							
4.1.3	АНАЛИЗ И АКТУАЛИЗАЦИЯ НА СЕКТОРНИТЕ СТРАТЕГИЧЕСКИ И НОРМАТИВНИ ДОКУМЕНТИ НА ОБЩИНСКО НИВО ЗА ИНТЕГРИРАНЕ НА ЦЕЛИТЕ ЗА УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ И ПОЛИТИКИТЕ ПО ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА	30 000,00	ОБЩИНСКИ БЮДЖЕТ; ПРОГРАМИ СЪФИНАНСИРАНИ ОТ ЕС	< 2 ГОДИНИ	ПОСТИГАНЕ НА ИНТЕГРИРАНОСТ НА ЦЕЛИТЕ ЗА УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ И ПОЛИТИКИТЕ ПО ОКОЛНА СРЕДА	АКТУАЛИЗИРАНИ СЕКТОРНИ СТРАТЕГИЧЕСКИ И НОРМАТИВНИ ДОКУМЕНТИ	ОБЩИННА ГАБРОВО	ОБЩИНСКИ СЪВЕТ ГАБРОВО, РИОСВ - ВЕЛИКО ТЪРНОВО, НПО, БИЗНЕС, ГРАЖДАНИ
4.1.4	ПЕРИОДИЧНИ ОЦЕНКИ НА ПРОГРАМНИТЕ ДОКУМЕНТИ НА ОБЩИНСКО НИВО ЗА СЪОТВЕТСТВИЕ С АКТУАЛНИТЕ ПРОМЕНИ И ТЕНДЕНЦИИ В ЕВРОПЕЙСКОТО И НАЦИОНАЛНО ЗАКОНОДАТЕЛСТВО И ПОЛИТИКИ	10 000,00	ОБЩИНСКИ БЮДЖЕТ; ПРОГРАМИ СЪФИНАНСИРАНИ ОТ ЕС	< 2 ГОДИНИ	ВЪВЕДЕН МЕХАНИЗЪМ ЗА ОЦЕНКА НА СЪОТВЕТСТВИЕТО	ОЦЕНКИ НА ПРОГРАМНИТЕ ДОКУМЕНТИ НА ОБЩИНСКО НИВО	ОБЩИННА ГАБРОВО	ОБЩИНСКИ СЪВЕТ ГАБРОВО, РИОСВ - ВЕЛИКО ТЪРНОВО, НПО, БИЗНЕС, ГРАЖДАНИ

СЦ2: Информираност, публичност и ангажираност за околната среда на всички нива

ОБЛАСТИ НА ДЕЙСТВИЕ:

ПОВИШАВАНЕ НА ОБЩЕСТВЕНАТА КУЛТУРА И СЪЗНАНИЕТО ПО ПРОБЛЕМИТЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

ПРИВЛИЧАНЕ НА ОБЩЕСТВЕННОСТТА В ПРОЦЕСА НА ВЗЕМАНЕ НА РЕШЕНИЯ

АНГАЖИРАНЕ НА ОБЩЕСТВЕННОСТТА В ОПАЗВАНЕТО НА ОКОЛНАТА СРЕДА ЧРЕЗ РАЗЛИЧНИ ИНИЦИАТИВИ

Стратегическата цел **"Информираност, публичност и ангажираност за околната среда на всички нива"** е насочена към взаимодействието със заинтересованите страни и повишаването на информираността, съзнанието и обществената чувствителност за постигане на целите по опазване на околната среда и подпомагане на зеления преход на община Габрово. Заложените области на действие и мерки съответстват на амбициите на общината за устойчиво развитие и постигане на трансформация към неутрално към климата общество и икономика.

Според резултатите от проведената анкета сред гражданите на община Габрово, всички отговорили категорично считат, че опазването на околната среда е много важно. Близко 60% от анкетираните посочват, че имат силен интерес към тези теми. 76% от анкетираните са на мнение, че ролята на политиките и дейностите по опазване на околната среда за общото социално – икономическо развитие на община Габрово е много важна. Над 85% не са убедени, че заинтересованите страни (бизнес, неправителствени организации, граждани) са достатъчно информирани и въввлечени в процеса на формиране на общинските политики и стратегическото планиране. Затова от ключово значение е мобилизирането на усилията на всички заинтересовани страни чрез предоставяне на навременна и подробна информация, провеждането на информационни кампании и участие в инициативи и събития, посветени на опазването на околната среда. Тези действия се основават на доброто партньорството както с институции като областната администрация, РИОСВ, МОСВ и др., така и с неправителствения сектор, бизнеса, образователните институции и медиите.

За изпълнение на целта са необходими активни и комплексни действия и взаимодействие с обществеността. Основните **области на интервенция** са насочени към:

- **Повишаване на обществената култура и съзнанието по проблемите на околната среда**, вкл. мерки за публикуване ежегодно на интернет страницата на общината на отчет за изпълнението на приетите от Общински съвет – Габрово стратегически и програмни документи. Заложено е и своевременно

разпространяване на актуална информация за околната среда сред обществеността, в това число за напредъка по проекти в областта на опазването на околната среда.

- **Привличане на обществеността в процеса на вземане на решения**, вкл. информационна кампания относно нормативната уредба в областта на опазване на околната среда, ползите и превенцията в опазването на околната среда, както и разработване и прилагане на инструменти и методи за планиране и оценка на общински планове и програми в областта на околната среда, базирани на ефективен процес на обществени консултации, активно участие на заинтересованите страни и обратна връзка.
- **Ангажиране на обществеността в опазването на околната среда чрез различни инициативи**, вкл. подготовка и изпълнение на комуникационна стратегия и мерки за популяризиране на Програмата за опазване на околната среда на Община Габрово и целите за опазване на околната среда. Предвидено е участие в международни и европейски инициативи и кампании за опазване на околната среда – напр. международен ден на земята, ден на водата и ден на опазването на околната среда, европейска седмица на мобилността и др. Не на последно място се залага на традиционното ежегодно провеждане на еко-фестивала Узана Поляна Фест, посветен на природосъобразния и здравословен начин на живот.

ПРИОРИТЕТ 4 : УПРАВЛЕНИЕ ЗА УСКОРЕНО ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ ЗА ОКОЛНАТА СРЕДА

СЦ2: ИНФОРМИРАНост, ПУБЛИЧНОСТ И АНГАЖИРАНОСТ ЗА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ВСИЧКИ НИВА

КОД	МЯРКА	ОЦЕНКА НА НЕОБХОД ИМ ФИНАНСО В РЕСУРС	ИЗТОЧНИЦИ НА ФИНАНСИРА НЕ	СРОК	ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ	ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ	ОТГОВОРНИ ИНСТИТУЦИИ	
							ВОДЕЩА	ПАРТНЬОРИ
ОБЛАСТ НА ДЕЙСТВИЕ: ПОВИШАВАНЕ НА ОБЩЕСТВЕНАТА КУЛТУРА И СЪЗНАНИЕТО ПО ПРОБЛЕМИТЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА								
4.2.1	ПУБЛИКУВАНЕ ЕЖЕГОДНО НА ИНТЕРНЕТ СТРАНИЦАТА НА ОБЩИНАТА НА ОТЧЕТ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПРИЕТИТЕ ОТ ОБЩИНСКИ СЪВЕТ – ГАБРОВО СТРАТЕГИЧЕСКИ И ПРОГРАМНИ ДОКУМЕНТИ	0		ПОСТОЯ НЕН	ОТЧЕТНОСТ, ПРОЗРАЧНОСТ И ОТКРИТОСТ	ПУБЛИКУВАНИ ОТЧЕТИ	ОБЩИННА ГАБРОВО	
4.2.2	СВОЕВРЕМЕННО РАЗПРОСТРАНЯВАНЕ НА АКТУАЛНА ИНФОРМАЦИЯ ЗА ОКОЛНАТА СРЕДА СРЕД ОБЩЕСТВЕННОСТТА, В Т.ЧИСЛО ЗА НАПРЕДЪКА ПО ПРОЕКТИ В ОБЛАСТТА НА ОПАЗВАНЕТО НА ОКОЛНАТА СРЕДА	0		ПОСТОЯ НЕН	ИНФОРМИРАНОС Т НА ОБЩЕСТВЕННОСТТ А	Брой публикации	ОБЩИННА ГАБРОВО	ОБЩИНСКИ СЪВЕТ, ОБЛАСТНА АДМИНИСТРАЦИЯ ГАБРОВО, РИОСВ - Велико Търново, Местни и национални медии
ОБЛАСТ НА ДЕЙСТВИЕ: ПРИВЛИЧАНЕ НА ОБЩЕСТВЕННОСТТА В ПРОЦЕСА НА ВЗЕМАНЕ НА РЕШЕНИЯ								
4.2.3	ИНФОРМАЦИОННА КАМПАНИЯ ОТНОСНО НОРМАТИВНАТА УРЕДБА В ОБЛАСТТА НА ОПАЗВАНЕ НА	5 000,00	ОБЩИНСКИ БЮДЖЕТ	< 2 ГОДИНИ	ИНФОРМИРАНОС Т НА ОБЩЕСТВЕННОСТТ А	Проведена кампания	Община Габрово	НПО, Медии

	ОКОЛНАТА СРЕДА, ПОЛЗИТЕ И ПРЕВЕНЦИЯТА В ОПАЗВАНЕТО НА ОКОЛНАТА СРЕДА							
4.2.4	РАЗРАБОТВАНЕ И ПРИЛАГАНЕ НА ИНСТРУМЕНТИ И МЕТОДИ ЗА ПЛАНИРАНЕ И ОЦЕНКА НА ОБЩИНСКИ ПЛАНОВЕ И ПРОГРАМИ В ОБЛАСТТА НА ОКОЛНАТА СРЕДА, БАЗИРАНИ НА ЕФЕКТИВЕН ПРОЦЕС НА ОБЩЕСТВЕНИ КОНСУЛТАЦИИ, АКТИВНО УЧАСТИЕ НА ЗАИНТЕРЕСОВАНИТЕ СТРАНИ И ОБРАТНА ВРЪЗКА.	50 000,00		> 5 години	АКТИВНО УЧАСТИЕ НА ОБЩЕСТВЕННОСТТА В ПРОЦЕСА НА ВЗИМАНЕ НА РЕШЕНИЯ	РАЗРАБОТЕНИ ИНСТРУМЕНТИ И МЕТОДИ	ОБЩИНА ГАБРОВО	ОБЩИНСКИ СЪВЕТ ГАБРОВО, РИОСВ - Велико Търново, НПО, БИЗНЕС, ГРАЖДАНИ
ОБЛАСТ НА ДЕЙСТВИЕ: АНГАЖИРАНЕ НА ОБЩЕСТВЕННОСТТА В ОПАЗВАНЕТО НА ОКОЛНАТА СРЕДА ЧРЕЗ РАЗЛИЧНИ ИНИЦИАТИВИ								
4.2.5	ПОДГОТОВКА И ИЗПЪЛНЕНИЕ НА КОМУНИКАЦИОННА СТРАТЕГИЯ И МЕРКИ ЗА ПОПУЛЯРИЗИРАНЕ НА ПРОГРАМАТА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ГАБРОВО И ЦЕЛИТЕ ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА	30 000,00	ОБЩИНСКИ БЮДЖЕТ ПРОГРАМИ СЪФИНАНСИРАНИ ОТ ЕС ФМ НА ЕИП	> 5 години	ПОПУЛЯРИЗИРАНЕ НА ПООС	ИЗГОТВЕНА КОМУНИКАЦИОННА СТРАТЕГИЯ	ОБЩИНА ГАБРОВО	ОБЩИНСКИ СЪВЕТ ГАБРОВО, РИОСВ - Велико Търново, НПО, БИЗНЕС, ГРАЖДАНИ
4.2.6	УЧАСТИЕ В МЕЖДУНАРОДНИ И ЕВРОПЕЙСКИ ИНИЦИАТИВИ И КАМПАНИИ ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА – НАПР. МЕЖДУНАРОДЕН ДЕН НА ЗЕМЯТА, ДЕН НА ВОДАТА И ДЕН НА ОПАЗВАНЕТО НА ОКОЛНАТА СРЕДА, ЕВРОПЕЙСКА СЕДМИЦА НА	200 000,00	ОБЩИНСКИ БЮДЖЕТ ДЪРЖАВЕН БЮДЖЕТ ПРОГРАМИ СЪФИНАНСИРАНИ ОТ ЕС ФМ НА ЕИП	2027 г.	ПРОАКТИВНОСТ ПРИ АНГАЖИРАНЕ НА ОБЩЕСТВЕННОСТТА	Брой инициативи и тематични събития	Община Габрово	Общински съвет, Областна администрация Габрово, РИОСВ - Велико Търново, Образователни институции, НПО, БИЗНЕС,

	МОБИЛНОСТТА И ДР.							МЕСТНИ И НАЦИОНАЛНИ МЕДИИ
4.2.7	ЕЖЕГОДНО ПРОВЕЖДАНЕ НА ЕКО-ФЕСТИВАЛА УЗАНА ПОЛЯНА ФЕСТ, ПОСВЕТЕН НА ПРИРОДОСЪОБРАЗНИЯ И ЗДРАВΟΣЛОВЕН НАЧИН НА ЖИВОТ	500 000,00	ОБЩИНСКИ БЮДЖЕТ; ДЪРЖАВЕН БЮДЖЕТ; ПРОГРАМИ СЪФИНАНСИРА НИ ОТ ЕС; ПУБЛИЧНО- ЧАСТНИ ПАРТНЬОРСТВА	2027 г.	ПОДДЪРЖАНЕ НА УТВЪРДЕНАТА ТРАДИЦИЯ ЗА ПРОВЕЖДАНЕ НА СЪБИТИЕТО	5 ПРОВЕДЕНИ ФЕСТИВАЛА	ОБЩИНА ГАБРОВО	ОБЩИНСКИ СЪВЕТ ГАБРОВО, РИОСВ - ВЕЛИКО ТЪРНОВО, МОСВ, ПУДООС, НПО, БИЗНЕС, ГРАЖДАНИ

ОБЛАСТИ НА ДЕЙСТВИЕ:

**ПРОГРАМА ЗА ПОДОБРЯВАНЕ НА ИНСТИТУЦИОНАЛНИЯ
КАПАЦИТЕТ ЗА УСТОЙЧИВО УПРАВЛЕНИЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА**

МЕРКИ ЗА ПРОСЛЕДЯВАНЕ НА НАПРЕДЪКА И КОНТРОЛ

Стратегическата цел "Надграждане на капацитета за управление на околната среда" е насочена към администрацията и надграждане на услугите, предоставяни от община Габрово. Както според направения анализ, така и според резултатите от социологическото проучване община Габрово има капацитет, който гарантира изпълнението и устойчивостта на политиката, както и приемствеността и последователността при провеждането ѝ. Самите служители от своя страна споделят в анкетата, че срещат най-големи трудности в процеса на контрол. Отчита се недостатъчния капацитет на общинската администрация за изпълнение на заложените стратегически цели и приоритети в областта на околната среда (брой щатни служители, структури, обучения и др.), както и необходимостта от анализи, за които се изисква специализирано оборудване. Формулирана е и нуждата от обезпечен достъп до база данни.

Стратегическа цел 3 е насочена към надграждане на институционалния капацитет и преодоляването на дефицитите, свързани с осъществяване на контрола и съответното кадрово, аналитично и информационно обезпечаване.

За изпълнението на Стратегическа цел 3 са предвидени следните две **области на интервенция**:

- **Програма за подобряване на институционалния капацитет за устойчиво управление на околната среда**, вкл. мерки за въвеждане на компетентностен модел за служителите на общинска администрация и структурните звена, ангажирани в системата за управление на околната среда. Предвидена е периодична оценка на нуждите и провеждане на обучения за повишаване на квалификацията и експертизата на служителите от общинска администрация и структурни звена от системата за управление на околната среда, както и обучения и подобряване на знанията за подготовка и провеждане на "зелени" обществени поръчки, въвеждането на инструменти за оценка и ефективност на разходите за околна среда, устойчиви инвестиции. Залагат се и обучения за служители от съответните дирекции на общината и кметствата, общинските предприятия, образователни и други институции, свързани с опазването на околната среда и борбата с изменението на климата. За въвеждане на иновации и умни решения в сферата на управлението на околната среда се залага на действия за стимулиране на връзката с науката.
- **Мерки за проследяване на напредъка и контрол**, вкл. създаване и въвеждане на интегрирана система за отчитане на напредъка по постигане на целите по

околна среда. За да има възможност за бърз достъп до актуална и коректна информация е заложена мярка за структуриране на информацията, свързана с опазване на околната среда в специализиран модул на страницата на Община Габрово. С цел подобряване на капацитета на инспектората и на звеното с контролни функции към ОП РДНО – Габрово се предвижда увеличаване на числения състав и въвеждане на система за провеждане на периодични инструктажи, регистър на обекти, подлежащи на контрол и др. За улеснение на ползвателите на публичните услуги, които община Габрово предоставя, е заложено и подобряване достъпа до електронни услуги, свързани с управлението на околната среда за гражданите и бизнеса.

ПРИОРИТЕТ 4 : УПРАВЛЕНИЕ ЗА УСКОРЕНО ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ ЗА ОКОЛНАТА СРЕДА

СЦЗ: НАДГРАЖДАНЕ НА КАПАЦИТЕТА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

КОД	МЯРКА	ОЦЕНКА НА НЕОБХОДИМ ФИНАНСОВ РЕСУРС	ИЗТОЧНИЦИ НА ФИНАНСИРАНЕ	СРОК	ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ	ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ	ОТГОВОРНИ ИНСТИТУЦИИ	
							ВОДЕЩА	ПАРТНЬОРИ
ОБЛАСТ НА ДЕЙСТВИЕ: ПРОГРАМА ЗА ПОДОБРЯВАНЕ НА ИНСТИТУЦИОНАЛНИЯ КАПАЦИТЕТ ЗА УСТОЙЧИВО УПРАВЛЕНИЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА								
4.3.1	ВЪВЕЖДАНЕ НА КОМПЕТЕНТНОСТЕН МОДЕЛ ЗА СЛУЖИТЕЛИТЕ НА ОБЩИНСКА АДМИНИСТРАЦИЯ И СТРУКТУРНИТЕ ЗВЕНА, АНГАЖИРАНИ В СИСТЕМАТА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА	0,00 лв.		2023 г.	ВЪВЕДЕН КОМПЕТЕНТНОСТЕН МОДЕЛ	Брой ОБХВАНАТИ ЗВЕНА И СЛУЖИТЕЛИ	Община Габрово	
4.3.2	Периодична оценка на нуждите и провеждане на обучения за повишаване на квалификацията и експертизата на служителите от общинска администрация и структурни звена от системата за управление на околната среда	56 000,00	Общински бюджет	2027 г.	Извършена оценка на нуждите и проведени обучения	Брой обхванати звена и служители	Община Габрово	РИОСВ Велико Търново, МОСВ, НСОБ
			Програми съфинансирани от ЕС ФМ на ЕИП					

4.3.3	ПРОВЕЖДАНЕ НА ОБУЧЕНИЯ И ПОДОБРЯВАНЕ НА ЗНАНИЯТА ЗА ПОДГОТОВКА И ПРОВЕЖДАНЕ НА "ЗЕЛЕНИ" ОБЩЕСТВЕНИ ПОРЪЧКИ, ВЪВЕЖДАНЕТО НА ИНСТРУМЕНТИ ЗА ОЦЕНКА И ЕФЕКТИВНОСТ НА РАЗХОДИТЕ ЗА ОКОЛНА СРЕДА, УСТОЙЧИВИ ИНВЕСТИЦИИ	50 000,00	ОБЩИНСКИ БЮДЖЕТ	2027 Г.	ПРОВЕДЕНИ ОБУЧЕНИЯ ЗА ПОВИШАВАНЕ НА КАПАЦИТЕТА	БРОЙ ОБХВАНАТИ ЗВЕНА И СЛУЖИТЕЛИ	ОБЩИНА ГАБРОВО	РИОСВ - Велико Търново, МОСВ, НСОБЪ
			ПРОГРАМИ СЪФИНАНСИРАНИ ОТ ЕС					
			ФМ НА ЕИП					
4.3.4	ОБУЧЕНИЯ ЗА СЛУЖИТЕЛИ ОТ СЪОТВЕТНИ ДИРЕКЦИИ НА ОБЩИНАТА И КМЕТСТВОТА, ОБЩИНСКИТЕ ПРЕДПРИЯТИЯ, ОБРАЗОВАТЕЛНИ И ДРУГИ ИНСТИТУЦИИ, СВЪРЗАНИ С ОПАЗВАНЕТО НА ОКОЛНАТА СРЕДА И БОРБАТА С ИЗМЕНЕНИЕТО НА КЛИМАТА	50 000,00	ОБЩИНСКИ БЮДЖЕТ	2027 Г.	ПОВИШАВАНЕ НА КАПАЦИТЕТА	БРОЙ ОБУЧЕНИ СЛУЖИТЕЛИ	ОБЩИНА ГАБРОВО	РИОСВ - Велико Търново, МОСВ, НСОБЪ
4.3.4	СТИМУЛИРАНЕ НА ВРЪЗКАТА С НАУКАТА И ВЪВЕЖДАНЕ НА ИНОВАЦИИ И УМНИ	100 000,00	ОБЩИНСКИ БЮДЖЕТ; ДЪРЖАВЕН БЮДЖЕТ;	ПОСТОЯНЕ Н	ПРОВЕДЕНИ ОБУЧЕНИЯ ЗА ПОВИШАВАНЕ НА КАПАЦИТЕТА		ОБЩИНА ГАБРОВО	Научни институти, ОБРАЗОВАТЕЛНИ ИНСТИТУЦИИ,

	РЕШЕНИЯ В СФЕРАТА НА УПРАВЛЕНИЕТО НА ОКОЛНАТА СРЕДА		ПРОГРАМИ СЪФИНАНСИРАНИ ОТ ЕС; ФМ НА ЕИП					БИЗНЕС, НПО
ОБЛАСТ НА ДЕЙСТВИЕ: МЕРКИ ЗА ПРОСЛЕДЯВАНЕ НА НАПРЕДЪКА И КОНТРОЛ								
4.2.5	СЪЗДАВАНЕ И ВЪВЕЖДАНЕ НА ИНТЕГРИРАНА СИСТЕМА ЗА ОТЧИТАНЕ НА НАПРЕДЪКА ПО ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ ПО ОКОЛНА СРЕДА	40 000,00	ОБЩНСКИ БЮДЖЕТ; ДЪРЖАВЕН БЮДЖЕТ; ПРОГРАМИ СЪФИНАНСИРАНИ ОТ ЕС	2027 г.	По-добро ОТЧИТАНЕ НА НАПРЕДЪКА ПО ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ	ВЪВЕДЕНА СИСТЕМА	ОБЩИНА ГАБРОВО	
4.1.3	СТРУКТУРИРАНЕ НА ИНФОРМАЦИЯТА, СВЪРЗАНА С ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА В СПЕЦИАЛИЗИРАН МОДУЛ НА СТРАНИЦАТА НА ОБЩИНА ГАБРОВО	10 000,00	ОБЩНСКИ БЮДЖЕТ; ДЪРЖАВЕН БЮДЖЕТ	2023 г.	УЛЕСНЕН ДОСТЪП ДО ИНФОРМАЦИЯ	СПЕЦИАЛИЗИРАН МОДУЛ	ОБЩИНА ГАБРОВО	
	ПОДОБРЯВАНЕ НА КАПАЦИТЕТА НА ИНСПЕКТОРАТА И НА ЗВЕНТО С КОНТРОЛНИ ФУНКЦИИ КЪМ ОП РДНО - ГАБРОВО, ВКЛ. УВЕЛИЧАВАНЕ НА ЧИСЛЕНИЯ СЪСТАВ, СИСТЕМА ЗА ПРОВЕЖДАНЕ НА ПЕРИОДИЧНИ ИНСТРУКТАЖИ, РЕГИСТЪР НА ОБЕКТИ,	100 000,00	ОБЩНСКИ БЮДЖЕТ	2027 г.	ПОДОБРЯВАНЕ НА КОНТРОЛА	БРОЙ ОБХВАНАТИ СЛУЖИТЕЛИ	ОБЩИНА ГАБРОВО	

	ПОДЛЕЖАЩИ НА КОНТРОЛ И ДР.							
4.1.4	ПОДОБРЯВАНЕ ДО ДОСТЪПА ДО ЕЛЕКТРОННИ УСЛУГИ, СВЪРЗАНИ С УПРАВЛЕНИЕТО НА ОКОЛНАТА СРЕДА ЗА ГРАЖДАНИТЕ И БИЗНЕСА	10 000,00	ОБЩНСКИ БЮДЖЕТ	2023 г.	УЛЕСНЕН ДОСТЪП ДО ПУБЛИЧНИ УСЛУГИ	БРОЙ ЕЛЕКТРОННИ УСЛУГИ	ОБЩИНА ГАБРОВО	

СИСТЕМА ЗА МОНИТОРИНГ, ОТЧЕТНОСТ И КОНТРОЛ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПООС НА ОБЩИНА ГАБРОВО

Изпълнението на програмата е отговорност на община Габрово. Следователно администрацията на общината има задължението да обезпечи организацията и да извършва планиране, разпределение, възлагане на задачите и спазване на сроковете, произтичащи от плана за действие. Общинската администрация също така отговаря и за подготовката на конкретните проекти, заложи в програмата, които да бъдат финансирани и реализирани. Административните звена и експерти, отговорни за тези дейности, са определени в съответствие с действащия Устройствен правилник на община Габрово. Той определя и отговорните структури, които имат отношение към отчетността, организацията и координацията с други институции.

За да се постигне ефективност и ефикасност на изпълнението на Програмата за опазване на околната среда на община Габрово, е необходимо да се въведе система за мониторинг и контрол. Тази система е частта от програмата, която проследява изпълнението на отделните мерки, заложи в плана за действие. Чрез нея се извършва преглед на изпълнението на приоритетите и стратегическите цели, както и методите на изпълнение. Наблюдението има за цел да проследява изпълнението и да идентифицира незадоволителен напредък или отклонения от програмата своевременно, така че да се приложат коригиращи мерки. Системата трябва да набелязва и характера на коригиращите мерки, които е необходимо да бъдат предприети. Оценката включва проследяване на резултатите и ефекта от планираните и предприетите действия. Борава и с информация от други източници. Тя следва да бъде представена на обществеността по разбираем и подходящ начин, спазвайки принципите за партньорство, публичност и прозрачност.

Съгласно чл. 79, ал. 4 от Закона за опазване на околната среда програмите на общините се приемат от общинските съвети, които контролират изпълнението им. В съответствие с тази разпоредба органът за контрол на Програмата за опазване на околната среда на община Габрово е общинският съвет. Настоящата Програма за опазване на околната среда на община Габрово се изготвя за периода от 2023 до 2027г. Кметът на общината има задължението ежегодно да информира общинския съвет и обществеността за напредъка по изпълнението през предходната календарна година чрез представяне на отчет за изпълнение на програмата, а при необходимост – и предложения за нейното допълване и актуализиране (чл. 79, ал.5). Отчетът се изготвя на разбираем език, следва да борава с общо приета и позната терминология и се препоръчва да съдържа графики, фигури и таблици за по-лесна илюстрация на изпълнението на целите и мерките в програмата и плана за действие. Той следва да проследява постиженията и слабостите при изпълнението на програмата и да става достояние и на обществеността чрез публикуване на интернет страницата на общината или по друг подходящ начин. Необходимо е да бъде изготвен и представен в срок до 31 май на съответната година, като съгласно чл. 79, ал. 5 от ЗООС екземпляр от него се представя за информация и в РИОСВ – Велико Търново. Измененията, допълненията и актуализациите на

Програмата за опазване на околната среда подлежат на приемане от общинския съвет. Програмата следва да бъде актуализирана при промени в националното законодателство, при необходимост от подобряване на плана за действие или при изготвянето на нови стратегически документи или наличие на финансови инструменти и програми, чиито възможности могат да бъдат използвани. Изработването и приемането на нова Програма за опазване на околната среда на община Габрово се налага и при изтичане на срока на действие на съществуващата, а именно след 2027 г.

ПРИЛОЖЕНИЯ

Приложение 1: Анализ на състоянието

Приложение 2: План за действие 2023-2027г.